

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Evidenčné číslo: 102003/I/2018/3608612975124

**DYNAMIKA RASTU ČÍNSKÝCH SPOLOČNOSTÍ NA
EURÓPSKOM TRHU**

Diplomová práca

2018

Bc. Magdaléna Martišová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

**DYNAMIKA RASTU ČÍNSKÝCH SPOLOČNOSTÍ NA
EURÓPSKOM TRHU**

Diplomová práca

Študijný program: Manažment medzinárodného obchodu

Študijný odbor: Medzinárodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Stanislav Zábojník, PhD.

Bratislava 2018

Bc. Magdaléna Martišová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Pod'akovanie

Týmto by som sa chcela poďakovať môjmu vedúcemu práce Ing. Stanislavovi Zábojníkovi, PhD. za cenné rady, konzultácie a pripomienky, ktoré mi výrazne pomohli pri tvorbe tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

MARTIŠOVÁ, Magdaléna: Dynamika rastu čínskych spoločností na európskom trhu – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Stanislav Zábojník, PhD. – Bratislava: OF EU, 2018, 91 s.

Cieľom záverečnej práce je upozorniť na dynamiku rastu čínskych spoločností na európskom trhu. V práci opisujeme dôležité postavenie čínskych investícií z globálneho hľadiska, a zároveň sa bližšie zameriavame na investície smerujúce do Európy, v sledovanom období od roku 2010-2017. Dôraz kladieme najmä na investície, ktoré sa uskutočnili v high-tech a energetickom odvetví, ich dynamiku v objeme a motívoch investovania. Práca je rozdelená do štyroch častí, pričom pozostáva 13 grafov, 5 tabuliek a 10 obrázkov. Prvá časť sa venuje teoretickému vymedzeniu problematiky priamych zahraničných investícií. V tejto časti opisujeme historický vývoj čínskych cezhraničných investícií a zároveň sa venujeme prílivu investícií smerom do Európy a iniciatíve OBOR. Druhá časť sa zaoberá vymedzením cieľov, ako aj hypotéz, ktorým sa následne venujeme. Tretia časť zahŕňa analýzu jednotlivých investícií, z teritoriálneho a sektorového hľadiska. Analýza je orientovaná na investície plynúce do high-tech sektorov, ako aj na krajiny do ktorých prúdia, značná pozornosť je venovaná prepojeniu čínskych investícií a vplyvu na ekonomickú bezpečnosť. Záverečná časť práce sa zaoberá zodpovedaním stanovených hypotéz.

Kľúčové slová:

Priame zahraničné investície, čínske investície, high-tech sektor

ABSTRACT

MARTIŠOVÁ, Magdaléna: Dynamics of Growth of Chinese Companies in the European Market – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade.- Thesis Supervisor: Ing. Stanislav Zábojník, PhD – Bratislava: OF EU, 2018, Pp.91

The main objective of the thesis is to highlight the dynamics of the growth of Chinese companies in the European market. In the thesis we describe an important position of Chinese investments, from global point of view and at the same time we are focusing closely on investments targeting Europe during the period 2010 to 2017. Main focus of the thesis is on investments targeted in high-tech and energy sectors, their dynamics in the volume and the motives of investment. The thesis is divided into four main chapters and contains 14 graphs, 5 tables and 9 pictures. The first chapter is devoted to theoretical definition of foreign direct investment from different theoretical point of perspective. Also we describe historical development of foreign direct investment in China and at the same time, we are focusing on the flow toward Europe. Moreover, we describe the OBOR initiative. The second part deals with definition of main objective as well as hypotheses that we are subsequently addressing. The third part includes an analysis of individual Chinese cross-border investments from a territorial and sectorial perspective. The analysis is oriented on investments in high-tech sectors as well as on the countries in which they are flowing, with considerable attention being paid to the linking of Chinese investments and the impact on economic security. The final part of the thesis answers the hypotheses.

Key words:

Foreign direct investment, Chinese investment, high-tech sector

ZOZNAM OBRÁZKOV	8
ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK	9
I ÚVOD	8
1 Problematika priamych zahraničných investícií	9
1.1 Priame zahraničné investície	9
1.2 Vplyv priamych zahraničných investícií.....	15
1.3 Vývoj čínskych investícií	17
1.4 Zahraničné investície v Európe	21
1.5 Iniciatíva One Belt, One Road	24
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	27
3 Výsledky práce.....	29
3.1 Čínske ODI.....	29
3.2 Dynamika rastu čínskych investícií vo svete	31
3.2.1 Vývoj čínskych investorov.....	36
3.2.2 Reforma zmiešaného vlastníctva čínskych štátnych podnikov	38
3.2.3 Čína, ako druhý najväčší investor	39
3.2.4 Čínske investície v USA a v EÚ	42
3.3 Sektorový vývoj čínskych zahraničných investícií	44
3.3.1 Sektorový vývoj investícií v Európe	46
3.3.2 Teritoriálna analýza investícií	48
3.4 Čínske investície v jednotlivých európskych krajinách.....	51
3.4.1 Investície v oblasti high-tech	55
3.4.2 Čínske investície vo Veľkej trojke	58
3.4.3 Investičná dohoda medzi EÚ a Čínou	65
3.5 Prípadová štúdia KUKA AG.....	66
3.6 Rast čínskych spoločností v energetickom sektore	70
3.6.1 Obavy z masívnych investícií v Európskej únii	73
3.6.2 Regulácia čínskych investícií	75
4 Diskusia	77
II ZÁVER.....	79
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	I

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok č.1: Vývoj rastu strednej triedy

Obrázok č. 2: Atraktivita regiónov z pohľadu zahraničných investorov

Obrázok č. 3: Ilustrácia novej Hodvábnej cesty

Obrázok č. 4: Rast čínskych cezhraničných investícií v období od 1985-2016

Obrázok č. 5: 15 najväčších čínskych spoločností so zahraničnými aktívami

Obrázok č.6: Prehľad kumulovaných čínskych PZI do jednotlivých sektorov od roku 2000-2015

Obrázok č.7: Teritoriálne rozloženie čínskych investícií plynúcich do Európy.

Obrázok č.8: Nedávne dohody v energetickom sektore

Obrázok č.9: Prehľad akvizícií v energetickom sektore

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Grafy:

- Graf č. 1: Vývoj čínskeho HDP v období od roku 1992-2016
- Graf č. 2: Vývoj investícií plynúcich do Európy
- Graf. č. 3: Teritoriálna štruktúra odchádzajúcich investícií v období od 2010-2017
- Graf. č. 4: Sektorové štruktúra čínskych investícií v období od 2010-2017
- Graf č. 5: Sektorový prehľad čínskych investícií vo svete od 2010-2017
- Graf č.6: Sektorové rozmiestnenie čínskych investícií v sledovaných intervaloch
- Graf č. 7: Prehľad objemu investícií
- Graf č. 8: Čínske investície v Európe od roku 2000-2017
- Graf č. 9: Príjem čínskych investícií v jednotlivých európskych krajinách
- Graf č. 10: Prehľad kumulovaných čínskych investícií v Taliansku
- Graf č. 11: Príliv čínskych investícií od roku 2011- 2017
- Graf č. 12: Prehľad kumulovaných čínskych investícií v Spojenom kráľovstve
- Graf č. 13: Vývoj čínskych investícií plynúcich do Francúzska
- Graf č. 14: Vývoj investícií do energetického sektora v období od 2008-2017

Tabuľky:

- Tabuľka č.1: 10 najväčších čínskych investícií v Európe
- Tabuľka č.2: Prehľad najväčších investícií v Holandsku od 2010-2017
- Tabuľka č.3: Prehľad 10 najväčších čínskych investícií v Nemecku
- Tabuľka č.4: 10 najväčších investícií v Spojenom kráľovstve
- Tabuľka č.5: 10 najväčších čínskych investícií vo Francúzsku od roku 2010-2017

I ÚVOD

Čínska ľudová republika ako investor začala aktívne pôsobiť v oblasti cezhraničných investícií od roku 2000, pričom sa jej investície vyvíjali a diverzifikovali z teritoriálneho ako aj sektorového hľadiska. Aktuálne Čína patrí medzi najväčších investorov vo svete, čoho výsledkom je rok 2016, kedy jej cezhraničné investície prekročili hranicu 183 miliárd USD. Avšak túto pozíciu Čína získala postupne prostredníctvom svojej transformácie, ktorá trvala viac ako tri desaťročia. Jej vývoj datujeme od 80. rokov 20. storočia, do obdobia, kedy sa postupne začala otvárať západnému svetu prostredníctvom implementácií trhových reforiem. Vyvinula sa z krajiny, ktorá bola na začiatku nového milénia najväčším prijímateľom zahraničných investícií a producentom nízko sofistikovaných tovarov, na krajinu, ktorá má aktuálne prvenstvo v oblasti investovania cezhraničných investícií v sofistikovaných oblastiach.

Aktuálny politický tlak, ktorý pôsobí na priemyselnú modernizáciu v Číne, vytvára obrovský dopyt po sofistikovaných výrobkoch, ako sú priemyselné roboty, inteligentné senzory, bezdrôtové siete a mnohé iné. Vzhľadom na fakt, že v súčasnosti čínskym výrobcom chýba potrebná kapacita a know-how, sú nútení investovať do týchto sektorov v zahraničí. Pričom hlavnými prijímateľmi čínskych investícií sa stala Európa a USA, ktoré sú majiteľmi týchto inovačných technológií. Z krátkodobého hľadiska môžu tieto investície znamenať obrovské zisky, prehĺbenie hospodárskej, technologickej a politickej spolupráce medzi jej partnermi, čoho výsledkom sú aj rokovania o investičných zmluvách. Avšak z dlhodobého hľadiska môžu viesť k znevýhodneniu zahraničných konkurentov, a tým podkopať základy hospodárskej súťaže.

S cieľom urýchliť technologický pokrok v Číne a prekonať fázy technologického rozvoja čínske spoločnosti, ako aj vláda, uskutočňujú masívne investície v technologicky vyspelých spoločnostiach, čoho dôsledkom sú nedávne akvizície v Európe. Tieto nedávne akvizície vyvolali diskusiu v rámci Európy o zvýšení regulácií v týchto sektoroch so zámerom ochrániť „svoje strategické odvetvia“.

Cieľom našej práce je rozšíriť poznatkovú bázu o dynamike čínskych investícií a zároveň priblížiť historický vývoj cezhraničných investícií v Európe, a poukázať na diverzifikáciu investícií v posledných rokoch. Pričom sme upriamili pozornosť na nedávne investície v sofistikovaných odvetviach ako je technologický a energetický sektor.

1 Problematika priamych zahraničných investícií

1.1 Priame zahraničné investície

Problematika priamych zahraničných investícií je v súčasnosti veľmi diskutovanou témou, ktorou sa zaoberajú mnohí svetoví ekonómovia, politici, organizácie a iné ekonomické inštitúcie. V súčasnej ekonomickej teórii zatiaľ neexistuje jednotná definícia priamych zahraničných investícií. Avšak najviac používanou je definícia UNCTAD, ktorá charakterizuje PZI ako záujem investora investovať svoj kapitál do spoločnosti podnikajúcej mimo svojej domácej krajiny. Hlavným cieľom investujúcej spoločnosti je získať efektívne hlasovacie právo na riadení spoločnosti, čo predstavuje minimálne 10% a viac kmeňových akcií, prípadne hlasovacích práv spoločnosti.¹ Pod pojmom efektívne hlasovacie právo rozumieme také množstvo akcií, ktoré dovoľuje zahraničnému investorovi priamo ovplyvňovať riadenie spoločnosti, prípadne vykonávať kontrolu v podniku. Medzinárodný menový fond charakterizuje PZI ako investície odrážajúce dlhodobý záujem rezidentského subjektu jednej krajiny v rezidentskom subjekte inej krajiny. Zahŕňajú všetky transakcie uskutočňované medzi priamym investorom a podnikom prijímajúcim tieto investície.² V Slovenskej republike problematiku PZI upravuje devízový zákon číslo 202/1995 Z.z z dňa 20. septembra 1995 v znení neskorších predpisov. Pričom do tejto skupiny cezhraničných investícií zaraďuje:

- vznik alebo získanie 100%-ného podielu na podnikaní,
- účasť na podnikaní, ak investor vlastní alebo získa najmenej 10%-ný podiel na základom imaní obchodnej spoločnosti, alebo najmenej 10%-ný podiel na čistom obchodnom imaní obchodnej spoločnosti, alebo najmenej 10% hlasovacích práv,
- finančný úver na päť a viac rokov poskytnutý investorom na podnikanie, ak má investor na tomto podnikaní účasť, alebo ide o úver spojený s dohodou o podiele na rozdelení zisku,

¹UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT. *Foreign Direct Investment (FDI)*. [online]. [cit. 20.10.2017] Dostupné na internete: <[http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-\(FDI\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-(FDI).aspx)>

² ART RIDGEWAY. *Definition of foreign direct investment (FDI) term*. 2004 [online] [cit. 20.10.2017] Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/External/NP/sta/bop/pdf/diteg20.pdf>>

- použitie výnosu z existujúcej priamej investície do tejto investície.³

Národná banka Slovenskej republiky definuje priame zahraničné investície ako jednu z foriem medzinárodných kapitálových pohybov. Pričom priama zahraničná investícia je investíciou subjektu, ktorý je rezidentom jednej ekonomiky a má záujem získať trvalý podiel v podniku sídliacom v inej ekonomike. Podnik priamej investície môže mať formu: *dcérskej spoločnosti* s viac ako 50% podielom priameho investora na základnom kapitáli, alebo hlasovacích práv. Ďalšou formou priamej zahraničnej investície je *pridružený podnik*, v ktorom zahraničná investícia dosahuje 10-50% podiel V neposlednom rade sem zaradíme *pobočku* so 100% vlastníctvom investora. Súčasťou priamych zahraničných investícií nie je len peňažný kapitál ale taktiež majetková účasť, reinvestovaný zisk a ostatný kapitál. Majetková účasť v pobočkách je definovaná ako súčet peňažných a nepeňažných vkladov, a iných kapitálových príspevkov priameho investora v základnom kapitáli. Zahŕňa majetkové akcie s hlasovacím právom aj bez neho, reinvestovaný zisk, podiely priamych investorov v pomere k majetkovej účasti na zisku v dcérskych spoločnostiach, nerozdeliteľných dividend a nevyplatenom zisku priamym investorom.

Medzi ostatný kapitál zaradíme všetky finančné operácie, ako sú napríklad požičiavanie a vypožičiavanie finančných prostriedkov, vrátane dlhodobých úverov, dlhových cenných papierov. Sú to transakcie medzi priamym investorom a jeho dcérskym podnikom, pridruženým podnikom alebo pobočkou.⁴ OECD vníma priame zahraničné investície ako kľúč k medzinárodnej ekonomickej integrácii, ktorý so správnym politickým zameraním môže priniesť finančnú stabilitu, podporovať ekonomický rast a zlepšiť spoločenský blahobyt. Priame zahraničné investície zaradíme do kategórie cezhraničných investícií, ktoré investuje rezident jednej ekonomiky (priamy investor) s cieľom vybudovať trvalý záujem v spoločnosti, ktorá je rezidentom inej ekonomiky ako je ekonomika priameho investora. Motivujúcim faktorom pre investora je dlhotrvajúci strategický vzťah so zahraničnou entitou, ako aj možnosť významne ovplyvniť riadenie podniku. "Trvalý záujem podniku" sa preukazuje vlastníctvom minimálne 10% priamych alebo nepriamych hlasovacích práv spoločnosti. Zároveň tieto investície, dávajú právo investorovi získať informácie o finančnej situácii podniku, ako aj ovplyvniť jej ďalšie smerovanie. Priama

³ ZÁKON Č. 202/1995 Z.z. §2 j) 1,2,3,4. [online] [cit. 10.10.2017] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-202>>

⁴ ŠIKULOVÁ, Ivana. *Priame zahraničné investície v Slovenskej republike a súvislosti ich vplyvu na ekonomiku*. 2014. [online]. [cit. 11.10.2017] Dostupné na internete: <http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/267_wp64sikulova.pdf>

investícia tak zahŕňa počiatočnú transakciu, ktorou sa vytvára vzťah medzi investorom a zahraničným podnikom.

Priamym investorom môže byť: jednotlivec, skupina alebo skupina príbuzných osôb, podnik zapísaný alebo nezapísaný v obchodnom registri, verejný alebo súkromný podnik, skupina prepojených podnikov, vláda, spoločenská organizácia, alebo akákoľvek kombinácia vyššie uvedených foriem.⁵ Veľmi podobnú definíciu priamych zahraničných investícií poskytuje Svetová banka, ktorá klasifikuje PZI ako kategóriu cezhraničných investícií spojených s rezidentom v jednom hospodárstve, ktorý investovaním svojich finančných zdrojov nadobúda kontrolu a významný vplyv na riadení podniku, ktorý je rezidentom iného hospodárstva. Táto investícia zahŕňa prevody aktív a pasív, ktoré sú transferované medzi rezidentom a nerezidentom. Pod pojmom priama zahraničná investícia rozumieme aj investície do nepriamo ovplyvňovaných podnikov, taktiež do spoločných podnikov, dlhu, ako aj investícií do rezerv.⁶ Podľa OECD a Svetovej banky priama investícia pozostáva z 3 základných zložiek:

- *vlastného imania*, ktoré zahŕňa majetkovú účasť v pobočkách, všetky podiely v dcérskych a pridružených podnikoch (s výnimkou nezúčastnených prioritných akcií, ktoré sa vo všeobecnosti považujú za dlhové cenné papiere a sú zahrnuté do iných priamych investícií).
- *z reinvestovaného zisku*, sú to podiely priamych investorov, ktoré sa určujú v pomere k priamej majetkovej účasti, nerozdeliteľného zisku, rovnako aj dividend dcérskych spoločností, prípadne pridružených podnikov a príjmov z pobočiek.
- *ostatné priame kapitálové investície*, ktoré zahŕňajú vypožičané a požičané finančné prostriedky vrátane dlhových cenných papierov a obchodných úverov.⁷

Pre porovnanie, prof. Baláž charakterizuje PZI ako vlastníctvo 10% a viac akcií podniku alebo hlasovacích práv, pričom sa kladie dôraz na podstatný stupeň vplyvu investora na riadení podniku. V týchto prípadoch sú investormi prevažne TNK-výrobné

⁵ OECD. *Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*. 2008. [online]. [cit.11.10.2017]. Dostupné na internete: <<https://www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>>

⁶ THE WORLD BANK. *What is the difference between Foreign Direct Investment (FDI) net inflows and net outflows?* [online] [cit. 25.10.2017] Dostupné na internete: <<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/114954-what-is-the-difference-between-foreign-direct-inve>>

⁷ DUCE, Maitena. *Definitions of Foreign Direct Investment (FDI): a methodological note*. 2003. [online]. [cit. 15.10.2017] Dostupné na internete: <<https://www.bis.org/publ/cgfs22bde3.pdf>>

firmy a firmy poskytujúce služby. Tieto subjekty sa usilujú dosiahnuť zisk, ktorým vytvárajú finančný kapitál vo vnútri spoločnosti. Medzi významné zahraničné investície zároveň radíme portfóliové investície. Sú charakteristické tým, že investor kladie dôraz najmä na maximalizáciu finančného výnosu z tejto investície. Môžeme povedať, že ide o investora, ktorý kladie dôraz na výnos z danej transakcie alebo sa usiluje eliminovať investičné riziko. Veľmi podstatný je časový interval investície, ktorý je v tomto prípade kratší ako u priamej zahraničnej investície. Investormi sú zväčša finančné inštitúcie, jednotlivci alebo inštitucionálni investori.

Medzi základné formy PZI patria cezhraničné fúzie a akvizície. Pod pojmom *cezhraničná fúzia* (cross-border merger) chápeme spojenie pri ktorom sa majetok a operácie dvoch firiem z dvoch rôznych krajín zlúčia a vznikne nový právny subjekt. Ide pritom o splynutie jednej firmy do už existujúcej firmy.

Cezhraničná akvizícia (cross-border acquisition) predstavuje transfer kontroly majetku a operácií z miestnej do zahraničnej spoločnosti, pričom miestny podnik sa stáva afiliáciou zahraničného podniku. O akvizícií hovoríme v tom prípade, ak zahraničný podnik nadobudne viac ako 10% podiel v nadobudnutom podniku.⁸

Existujú rôzne druhy akvizícií, ktoré sa rozdeľujú podľa nadobudnutého vlastníckeho podielu:

- úplná alebo priama (full or outright), kde vlastnícky podiel predstavuje 100%,
- majoritná: podiel je v rozmedzí od 50-99%,
- minoritná: podiel je v rozmedzí 10-49%.

Zahraničná firma môže investovať svoje voľné finančné zdroje taktiež vytvorením *dcérskej spoločnosti tzv. greenfield investície*, ktorá je v úplnom vlastníctve zahraničného podniku. Túto dcérsku spoločnosť vybuduje firma od úplných základov. Modifikovanou formou tejto investície je investícia typu *brownfield*, kde zahraničná firma kúpi potrebné zariadenia, budovy, technológiu v hostujúcej krajine. Osobitnou formou PZI sú *spoločné podniky tzv. joint venture*, kde domáci i zahraničný partner vytvorí novú právnu entitu, ktorá má formu výrobnú alebo obchodnú činnosť.

Priame zahraničné investície môžu byť klasifikované tak ako z pohľadu investora, tak aj z pohľadu prijímateľskej krajiny. V prípade zahraničného investora, Richard Caves

⁸ *Quality FDI, Growth and Development: Discussing the Impact and Policy Options*. 2016. In: ifw.[online] [cit. 23.12.2017] Dostupné na internete: < https://www.ifw-kiel.de/academy/the-global-division-of-labour/p1_data/quality-fdi-growth-and-development-discussing-the-impact-and-policy-options/quality-fdi-growth-and-development-discussing-the-impact-and-policy-options/view?set_language=en >

člení tieto investície medzi horizontálne, vertikálne a konglomeráte. Horizontálne PZI sa uskutočňujú za účelom horizontálnej expanzie, s cieľom vyrábať rovnaké, prípadne podobné druhy tovaru v hostiteľskej krajine ako vo svojej domácej krajine. Vo všeobecnosti sa tieto investície vykonávajú s cieľom využiť monopolné, prípadne oligopolné výhody. Vertikálne PZI sa na druhej strane vykonávajú s cieľom využiť komparatívne výhody v hostiteľskej krajine. V prípade vertikálnych investícií, hlavným motívom je získanie nerastných surovín. Pre tento typ investície je charakteristické, že materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť sa nachádzajú v tom istom odvetví, pričom pôsobia na rôznych stupňoch reprodukčného procesu. Konglomeráte investície smerujú do odvetví, ktoré nesúvisia s hlavnou činnosťou investora a zároveň ich cieľom je diverzifikácia rizika, prípadne dočasné uloženie voľných finančných prostriedkov.⁹

Prílev PZI do hostiteľskej krajiny ovplyvňuje mnoho determinantov, ktoré majú priamy či nepriamy vplyv na dosahovanie zisku. Medzi základné motívy priamych zahraničných investícií zaraďujeme: zaistenie si postavenia na trhu, získanie nového trhu, využitie trhovej príležitosti, daňové a finančné zvýhodnenia, zvýšenie goodwillu spoločnosti, prístup k nerastným surovinám, nízke ceny surovín, stabilné politické a sociálne podmienky v hostiteľskej krajine a mnohé iné. Zjednodušene, tieto determinanty môžeme rozdeliť na interné a externé, pričom:

- interné determinanty vychádzajú z vnútorných podmienok a zdrojov spoločnosti,
- externé determinanty charakterizujeme ako komplex činiteľov vychádzajúcich z ekonomického, kultúrneho a právneho prostredia v ktorom podnik pôsobí.¹⁰

Medzi interné determinanty môžeme zaradiť:

- Manažment- vrcholoví predstavitelia spoločnosti, ktorí určujú druh a výšku investície, ako aj výber krajiny kde daná investícia smeruje. Rovnako sa využíva aj ich schopnosť využiť príležitosť a nieť riziko za danú transakciu.
- Nový zamestnanec- ak firma zamestná nového zamestnanca, ktorý má skúsenosti v oblasti cezhraničných investícií, je pochopiteľné, že sa ich bude snažiť využiť v danom podniku.

⁹ MOOSA, Imad. *Foreign Direct Investment, Theory, Evidence and Practice*. 1. Vydanie 2002.[PALGRAVE] str.5-8 [cit. 20.12.2017] ISBN: 978-1-4039-0749-3

¹⁰ BALÁŽ, Peter et.al. *Medzinárodné podnikanie.Na vlné globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Slovensko. Bratislava: Spirit dva, 2010. Str.54-180. [cit. 20.12.2017] ISBN 978-80-89393-3

- Významná udalosť- pod týmto pojmom si môžeme predstaviť zníženie predaja produktu na domácom trhu.

Ako externé determinanty označujeme:

- Determinanty v materskej krajine- do tejto kategórie môžeme zaradiť vysokú cenu práce, vysoké náklady na výrobu, nedostatok surovín atď.
- Determinanty v hostiteľskej krajine- je to napríklad rastúci trh a dopyt, nízka cena pracovnej sily, surovín, energií, ako aj dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily atď.¹¹

Členenie priamych zahraničných investícií, ktoré uvádzajú zahraniční autori Chen a Ku, je klasifikácia z pohľadu expanzívneho a defenzívneho typu investície. Pričom expanzívny typ PZI sa snaží využiť v hostiteľskej krajine jej špecifické výhody, čím prispieva k maximalizácii zisku investujúcej firmy, doma ako aj v zahraničí. Na druhej strane defenzívny typ PZI sa snaží využiť lacnú pracovnú silu v hostiteľskej krajine s cieľom znížiť výrobné náklady.¹² Ako si môžeme všimnúť daná problematika PZI značne rozsiahla, pričom je rozpracovaná v mnohých teóriách. Vo všeobecnosti sa rozdeľujú do štyroch základných skupín.

- I. Rozvojové teórie PZI- prvá skupina PZI sa zaoberá ich skúmaním a hospodárskym rozvojom. Zároveň sa tieto teórie zameriavajú na to, ako PZI ovplyvňujú hospodársku štruktúru a ekonomický rast. Reprezentujúcimi teóriami sú Vernonova teória životného cyklu výrobku, Dunningovú teóriu vzťahu PZI a hospodárskeho rastu.
- II. Tieto teórie skúmajú PZI ako kapitálové toky- snažia vysvetliť toky kapitálu ako tretieho výrobného faktora. Do tejto skupiny teórií môžeme zaradiť Makroekonomickú analýzu, Alokačnú teóriu, Model založený na hospodárskej geografii, Gravitačný model a Inštituciálnu analýzu.
- III. Teórie sa zameriavajú na mikroekonomickú analýzu –skúmajú PZI na úrovni jednotlivých firiem a odvetví. Do tejto skupiny zaraďujeme Teóriu trhovej nedokonalosti, Modely postupného zapájania sa firiem do medzinárodného podnikania.

¹¹ BALÁŽ, Peter et.al. *Medzinárodné podnikanie. Na vlnu globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Slovensko. Bratislava: Spirit dva, 2010. Str.150. [cit. 20.12.2017] ISBN 978-80-89393-3

¹² MOOSA, Imad. *Foreign Direct Investment, Theory, Evidence and Practice*. 1. Vydanie 2002. [PALGRAVE] str. 3-5 [cit. 20.12.2017] ISBN: 978-1-4039-0749-3

IV. Eklektická teória PZI- autorom je J. H. Dunning, je považovaná za najdôležitejšiu teóriu PZI. V tejto teórii sú obsiahnuté prvky makroekonomickej a mikroekonomickej analýzy.¹³

1.2 Vplyv priamych zahraničných investícií

Empirické štúdie priamych zahraničných investícií ukázali, ako pozitívne aj negatívne ovplyvňujú ekonomickú situáciu v hostiteľskej krajine. Častokrát sa spomína príklad s Čínou, ktorá bola od roku 1978-2009 najväčším príjemcom PZI vo svete. Jej celosvetová exportná pozícia postúpila z 32. na 1. miesto. Táto skutočnosť je ovplyvnená interakciou medzi priamymi zahraničnými investíciami a absorbčnou kapacitou hostiteľskej krajiny. AK je definovaná ako schopnosť hostiteľskej krajiny zachytiť potenciálne prínosy z priamych zahraničných investícií. Čím sú tieto dva faktory väčšie, tým je vyššia aj produkcia exportu, ktorá sa hodnotí podľa troch ukazovateľov: exportná kapacita, intenzita exportu a kvalita exportu.¹⁴

Exportná kapacita sa meria priemerom výrobného exportu na obyvateľa a podielu výrobného exportu vo svete, *exportná intenzita* je definovaná ako podiel výrobného exportu na celkovom exporte. *Kvalitu exportu* určíme podielom výrobného exportu, v stredných a v technologicky náročných vývozočoch v celkovom vývoznom exporte.

Prínosy z priamych zahraničných investícií na vývoznom exporte závisia od absorbčnej kapacity danej hostiteľskej krajiny. Môžeme povedať, že krajina s určitým stupňom AK môže znížiť negatívne účinky PZI vo výrobnom exporte. Absorbčná kapacita sa taktiež vzťahuje na schopnosť krajiny identifikovať, asimilovať a využiť výhody plynúce z PZI. Táto schopnosť odzrkadľuje multi dimenzionálnu prepojenosť mnohých faktorov, predovšetkým v oblasti zahraničnej politiky, ľudského kapitálu, výskumu a vývoja, kvality infraštruktúry a mnohých iných faktorov.

Vláda, ktorá určuje zahraničnú politiku zameranú na prílev PZI, by mala brať do úvahy, že PZI sú len prvým krokom k ekonomickému rastu, následne by mala hostiteľská krajina vybudovať dynamickú absorbčnú kapacitu, založenú na počiatočných schopnostiach danej krajiny. Riziko pre krajiny so slabým priemyslom a vývozom, môže spôsobiť, že PZI ktoré

¹³ BALÁŽ, Peter et.al. *Medzinárodné podnikanie. Na vlnu globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Slovensko. Bratislava: Spirit dva, 2010. Str.164-180. [cit. 20.12.2017] ISBN 978-80-89393-3

¹⁴ GUNBY, Philip. JIN, Yinghua. REED, Robert. *Did FDI Really Cause Chinese Economic Growth? A Meta-Analysis*. In: ScienceDirect [online] [cit. 13.10.2017] Dostupné na internete: <<http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2016.10.001>>

sú zamerané na lacnú pracovnú silu môžu viesť len ku krátkodobej podpore exportnej výkonnosti. Pretože prostredníctvom týchto PZI sa môžu stať tieto hostiteľské krajiny dodávateľmi výrobkov, komponentov s vysokým podielom ľudskej práce bez toho, aby zmodernizovali svoje technologické postupy.

Na vybudovanie udržateľného a dynamického výrobného exportu prostredníctvom PZI, musia hostiteľské krajiny vynaložiť veľké úsilie v oblasti AK. Medzi základne postupy zaraďujeme proaktívnu politiku PZI, pod týmto pojmom rozumieme boj proti korupcií, selektívnu liberalizáciu odvetví do ktorých chceme prilákať PZI. Rovnako je nutné chrániť strategické odvetia. Ďalším postupom sú stimuly pre PZI, podporujúce exportnú kapacitu a modernizáciu, ako aj stimuly pre domáce exportné podniky, ktoré prostredníctvom týchto stimulov zvyšujú konkurencieschopnosť v krajine. Pre zväčšenie AK hostiteľskej krajiny sú nutné investície do ľudského kapitálu, výskumu a vývoja. Ľudský kapitál, R&D zvyšujú produktivitu domácich firiem a tým pomáhajú technologickému pokroku. Táto skutočnosť umožňuje domácim firmám nadobudnúť zahraničné know-how a taktiež vybudovať spillovers efekty, ktoré môžu vzniknúť prílivom PZI.¹⁵ Tieto spillovers efekty sa delia na technologické a netechnologické. Uvádzajú sa taktiež spillovers efekty v tom istom odvetví, ktoré sledujeme prostredníctvom súťaže, demonštrácie, pracovných síl tzv. horizontálne vedľajšie účinky. Vedľajšie účinky môžeme zaznamenať taktiež medzi nadväzujúcimi a nadväzujúcimi odvetviami, ktoré vnímame prostredníctvom vzťahu medzi kupujúcimi a dodávateľmi.¹⁶

Problematikou národných konkurenčných výhod sa zaoberal aj Michael E. Porter, ktorý sa zameriaval na zodpovedanie otázky „prečo niektoré krajiny v medzinárodnej konkurencii uspejú a niektoré zlyhávajú“, pričom analyzoval 100 odvetví v 10 krajinách. Záverom tejto analýzy bolo identifikovanie 4 základných faktorov, ktoré podporujú prípadne bránia vzniku konkurenčných výhod.

- Faktor podmienok- tento faktor predstavuje kapitálové zdroje, ľudský kapitál, znalosti, vybudovanú infraštruktúru atď.
- Štruktúra firiem a intenzita domácej konkurencie, kde dôležitým faktorom pre úspech je sledovaný cieľ, manažment atď.

¹⁵TANG, Yingkai- ZHANG, Kevin. *Absorptive capacity and benefits from FDI: Evidence from Chinese manufactured exports*.2015 [online] [cit.15.10.2017] Dostupné na Internet: <<https://www.sciencedirect.com/scd-rproxy.u-strasbg.fr/science/article/pii/S105905601500163X?via%3Dihub>>

¹⁶ HA, Yoo Jung- GIROUD-Axele. *Competence-creating subsidiaries and FDI technology spillovers*.2014 [online] [cit. 16.10.2017] Dostupné na Internet: < www.elsevier.com/locate/ibusrev>

- Nadväzujúce a podporné odvetvia, ktoré poskytujú vstupy a sú dôležité pre inovácie, internacionalizáciu.
- Charakter dopytu na domácom trhu môže pomôcť spoločnostiam získať konkurenčnú výhodu¹⁷.

Tento model bol neskôr doplnený o ďalšie dva faktory, a to o príležitosti a vládne zásahy, ktoré taktiež v značnej miere vplyvajú na mieru konkurencieschopnosti v medzinárodnom meraní.

Výhody, ktoré vyplývajú, či už z PZI alebo z portfóliových investícií si uvedomujú všetkým zúčastnené subjekty. Pozitívny vplyv majú tak pre investora ako aj pre hostiteľskú krajinu. Hostiteľské krajiny sa častokrát snažia prilákať tie správne PZI prostredníctvom agentúr. Tieto služby poskytujú agentúry na propagáciu investícií (IPA) zároveň zastávajú názor, že na zvýšenie hospodárskeho rozvoja je potrebný národný strategický marketingový manažment. Čo inými slovami znamená, že vláda môže predávať krajinu rovnako ako produkty a služby spoločnosti s cieľom prilákať „vhodné PZI“. Preto hlavnou úlohou týchto agentúr je propagovanie daných krajín, zbieranie a šírenie informácií, ktoré potencionalni investori budú potrebovať pri zhodnotení atraktívnosti danej krajiny a danej investičnej lokality. Môžeme povedať, že IPA vďaka svojim informáciám môžu ovplyvniť potencionalnych investorov priamych zahraničných investícií.¹⁸

1.3 Vývoj čínskych investícií

Čínska ekonomika od roku 1980 do roku 2015 rástla priemerných ročným tempom 8,7%. Avšak v roku 2014 sa ekonomický rast spomalil na úroveň 6-7%, pričom tento trend pokračuje aj v súčasnosti. Ak vezmeme do úvahy aj čínsku provinciu Hong Kong rast čínskej ekonomiky pred krízou dosahoval hodnotu vyššiu ako 14%, pričom už o rok neskôr v 2008 táto hodnota klesla na úroveň 9,6 % a následne sa udržiava na hranici 7%. Pre porovnanie v USA sa ekonomický rast pred krízou pohyboval na úrovni 1,7% a po roku 2008 sa HDP na obyvateľa prepadol na úroveň -0,5%, hoci aktuálne sa táto hodnota pohybuje na úrovni 1,5%, môžeme povedať, že v porovnaní s Čínou je tento ekonomický rast takmer zanedbateľný.¹⁹

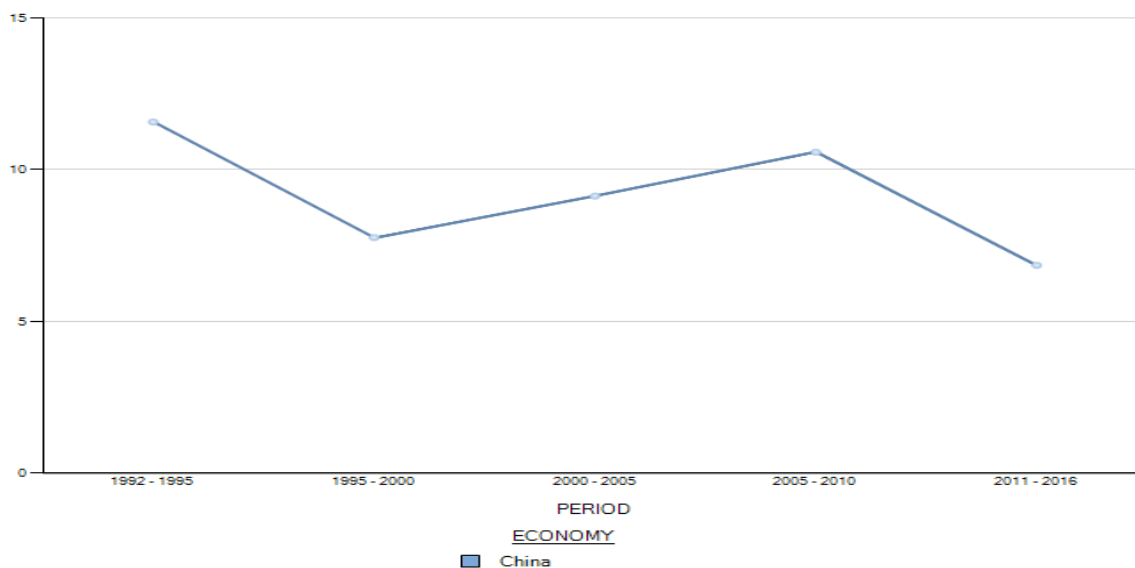
¹⁷ BALÁŽ, Peter et.al. *Medzinárodné podnikanie. Na vlně globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Slovensko. Bratislava: Spirit dva, 2010. Str.104-105. [cit. 20.12.2017] ISBN 978-80-89393-3

¹⁸ LIM, Sung-Hoon. *How investment promotion affects attracting foreign direct investment: Analytical argument and empirical analyses, 2007* [online] [cit. 16.10.2017] Dostupné na internete: <www.sciencedirect.com>

¹⁹ UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT. [online] [cit. 10.01.2018] Dostupné na internete: < <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>>

Za kľúčové faktory tohto rastu sú považované trhovo orientované inštitucionálne reformy, vrátane otvorenosti sa medzinárodným trhom, a taktiež priamym zahraničným investíciám, ktoré boli v kombinácii s nízkymi mzdami a priaznivou demografickou štruktúrou. Pre lepšie znázornenie vývoja HDP na obyvateľa uvádzame dolu priložený graf, ktorý zobrazuje obdobie od roku 1992-2016, pričom v danom grafe nie je zahrnutá čínska provincia Hong Kong.

Graf. č.1: Vývoj čínskeho HDP v období od roku 1992-2016

Zdroj: Spracované autorom na základe dostupných informácií na UNCTADSTAT. Dostupných na internete: < <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/chartView.aspx> >

Čínsky ekonomický zázrak začal s reformou vidieckeho sektora známym ako “systém vidieckej zodpovednosti domácností” ktorý bol prijatý v roku 1980. Tento systém predstavoval, že miesto kolektívneho chovu a predaja všetkých produktov za národne stanovenú cenu, boli v poľnohospodárstve uvedené práva na užívanie pôdy a umožnenie predaja týchto výrobkov, ktoré boli vyrobené nad stanovenou kvótou za trhovú cenu. Po prijatí zákona poľnohospodárska výroba a vidiecke príjmy zaznamenali dramatický nárast. Avšak v priebehu nasledujúcich rokov stovky miliónov poľnohospodárov začalo pracovať v továrňach a poskytovalo odvetviu lacnú pracovnú silu a zdanlivo neobmedzenú ponuku práce.

Drvivá väčšina týchto pracovníkov bola situovaná v oblastiach, ktoré boli riadené systémom “hukou”. Tieto podniky poskytovali spôsob prerozdelenia pracovnej sily vo vidieckych oblastiach s nízkou produktivitou, do výrobných činností s vyššou produktivitou.

V deväťdesiatych rokoch prijala vláda reformy týkajúce sa obcí a vidieckych podnikov a štátneho sektoru. Táto politika bola zameraná na privatizáciu malých štátnych podnikov a konsolidáciu väčších podnikov. Reformy mali za následok privatizáciu de jure alebo de facto. Pre porovnanie počet štátnych podnikov klesol z 1 084 433 (1995) na 521 503 (2014) tento pokles bol súčasťou politiky “uchopenia veľkých a nechať ísť malých”. Môžeme konštatovať, že spomínaná reforma bola z krátkodobého hľadiska bolestivá, pretože prácu v štátnom sektore stratili milióny mestských pracovníkov. Zároveň sa krajina sa vyhla veľkému nárastu nezamestnanosti, aplikáciou nových reforiem, ktoré boli prijaté, aby zjednodušili vstup súkromných spoločností na trh. Čo v konečnom dôsledku znamenalo, že stratené pracovné pozície boli kompenzované novými pracovnými príležitosťami v súkromnom sektore. Čína následne uskutočnila niekoľko ďalších reforiem, ktorých cieľom bolo podnietiť ekonomický rast samospráv. Ako príklad môžeme uviesť fiškálne opatrenia prijaté začiatkom osemdesiatych rokov, kde miestne samosprávy a ústredné vlády dodržiavali vopred stanovený príjmový rámec, ktorý stimuloval pracovníkov vytvárať priateľské podnikateľské prostredie. Centralizovane riadená Čína, tým zaviedla systém fiškálnej a ekonomickej decentralizácie, ktorá dávala samosprávam právomoc rozhodovať o prijatých stimuloch a tým podnietila súťaživosť medzi samosprávami.

Najznámejšou reformou, ktorá značne ovplyvnila Čínu v období medzi 80-90 rokmi, bola reforma zameraná na vytvorenie špeciálnych ekonomických a rozvojových zón s cieľom prilákať PZI. Tieto novo vytvorené zóny pomáhali vláde riešiť dve výzvy a to po prvé, zlepšiť infraštruktúru v krajine, pretože v tomto období krajina mala iba obmedzené finančné prostriedky na výstavbu infraštruktúry. Druhou podstatnou výzvou bolo zavedenie jednoduchších politických pravidiel. Úspech týchto zón nepredstavoval iba hospodársky rast, zamestnanosť, zvýšenie daňových príjmov, príliv technológií a nápadov, ale taktiež podnietil zavedenie obdobných reforiem aj mimo špeciálnych zón.

Rast čínskej ekonomiky výrazne ovplyvnil aj jej vstup do Svetovej obchodnej organizácie v decembri 2001. Do roku 2004 sa Čína stala známou svetovou továrňou nielen z hľadiska objemu cezhraničného obchodu, ale taktiež z hľadiska odvetvovej rozmanitosti. Avšak expanzia čínskej ekonomiky nezostala iba pri výrobe nízko sofistikovaných výrobkov. Spolu s novými PZI prúdili do krajiny technológie a know-how, čím sa zvyšovala produktivita práce. Ako aj prijatie reforiem zameraných na vedu a výskum, školstvo a zdravotníctvo značí, že čínska vláda si uvedomila, že budúcnosť krajiny nie je v exporte nízko sofistikovaných produktov, ale v inováciách a v produktoch s vysokou pridanou hodnotou.

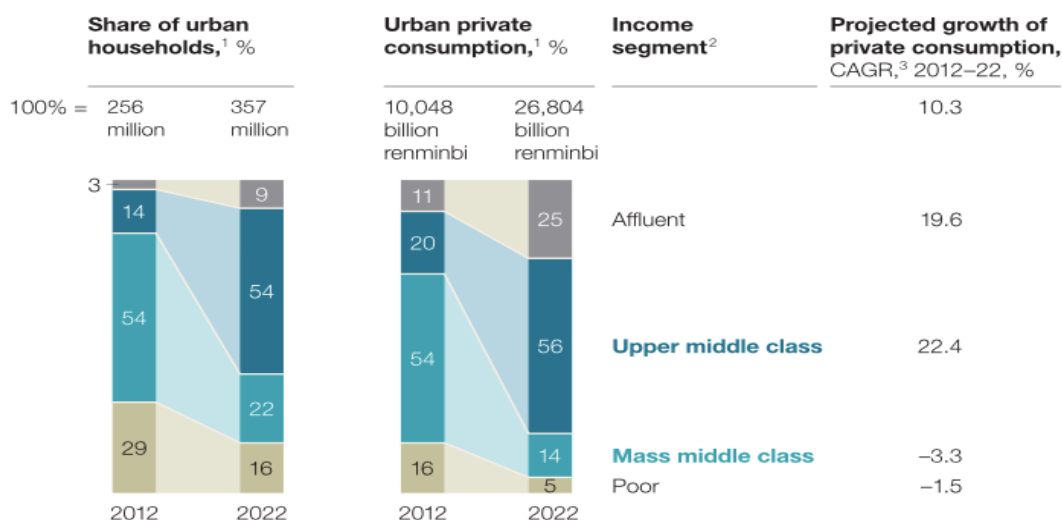
Významným dôvodom čínskeho ekonomického rastu bol demografický vývoj v posledných štyroch desaťročiach. Prvým znakom je prudký pokles pôrodnosti, čo znamená že menej mladých ľudí je závislých na podpore určitej pracovnej kohorty. Druhým znakom, ktorý výrazne ovplyvňoval ekonomický rast je rodová nerovnováha pohlaví. Politika týkajúca sa jedného dieťaťa, mala za následok narušenie pomeru pohlaví v prospech chlapcov. A keďže generácia jedného dieťaťa vstúpi do manželského veku, mladí muži čelia veľkej konkurencii. Preto rodiny so synmi pracujú viac, šetria viac a majú väčšiu náchylnosť byť podnikateľmi len preto, aby prilákali potencionálne nevesty. Odhaduje sa, že aj táto konkurencia na trhu s nevestami v pozitívnej miere ovplyvnila hospodársky rast. Pretože ako sme už spomínali vyššie, rodiny so synmi sú motivované túžbou zlepšiť šancu svojich synov na úspech. Riešením tohto problému bolo zrušenie politiky jedného dieťaťa, taktiež zvýšenie veku odchodu do dôchodku ako aj podporenie väčšej účasti žien na pracovnom trhu.

Čína už nie je krajinou s lacnou pracovnou silou, pretože rastom čínskej ekonomiky sa priamoúmerne zvýšila aj hodnota priemernej výrobnnej mzdy. Priemerná hodinová mzda v roku 2016 dosahovala 3,6 \$, čo je v porovnaní s rokom 2011 predstavuje zvýšenie o 64%. Pre porovnanie je to 5 násobok výrobnjej hodinovej mzdy v Indii alebo v Južnej Afrike. Výsledkom tohto zvýšenia, niektoré firmy presmerovali svoje výrobné podniky do iných rozvojových krajín, prípadne začali masívne investovať do robotov v snahe čo najviac zautomatizovať svoju výrobu.²⁰ Z tohto dôvodu sa častokrát spomína možný výskyt pasce so strednými príjmami, ktorý tvrdí, že len vo veľmi výnimočných prípadoch sa krajina so strednými príjmami môže stať inovatívnou ekonomikou s vysokými príjmami. Reakcia mnohých autorov sa prikláňa k názoru, že čínske firmy preukázali schopnosť stať sa inovatívnymi a dokázali reagovať na mzdový tlak, ako aj na globálne príležitosti. Preto vyhliadky Číny, ktoré sú založené na inováciách umožňujú úspešný prechod na rastový model a tým realizujú prechod do klubu s vysokými príjmami.²¹ V dolu uvedenom grafe demonštrujeme porovnanie strednej triedy v roku 2012 s predikciou do roku 2022.

²⁰ YAN, Sophia. "Made in China" isn't so cheap anymore, and that could spell headache for Beijing. 2017-02 [cit.01.11.2017] [online] Dostupné na internete: <<https://www.cnbc.com/2017/02/27/chinese-wages-rise-made-in-china-isnt-so-cheap-anymore.html>>

²¹ WEI, Shang-jin, XIE, Zhuan, ZHAN, Xiaobo. *From "Made in China" to "Innovated in China": Necessity, Prospect, and Challenges*

Obrázok č.1: Vývoj rastu strednej triedy

Zdroj: BARTON, D., CHEN Y., JIN A., *Mapping China's middle class*. Dostupné na internete: <<https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/mapping-chinas-middle-class>>

Skutočnosť, že v budúcnosti sa zvýši miera vyššej strednej vrstvy bude mať pozitívny ekonomický dopad na domácu spotrebu v Číne. Táto domáca spotreba zahŕňa súkromnú spotrebu tovarov a služieb, ako aj nájomného pričom by mala podľa očakávaní každoročne vzrásť priemerne o 5,5%. Túto vyššiu strednú vrstvu môžeme definovať ako spotrebiteľov značkových tovarov, nehnuteľností s ročným príjmom od 10 000 - 32 000 USD. Podľa The Economist Intelligence Unit spomínaná vyššia stredná vrstva by už v roku 2030 mala tvoriť viac ako 35% populácie. Nakoľko sa táto vrstva zdržiava v mestách, aktuálne sa táto hodnota pohybuje na úrovni 63% avšak už v roku 2030 má prekročiť hranicu 75%, čím sa v budúcnosti prehĺbi rozdiel medzi obyvateľstvom žijúcim v mestách a na vidieku.²²²³

1.4 Zahraničné investície v Európe

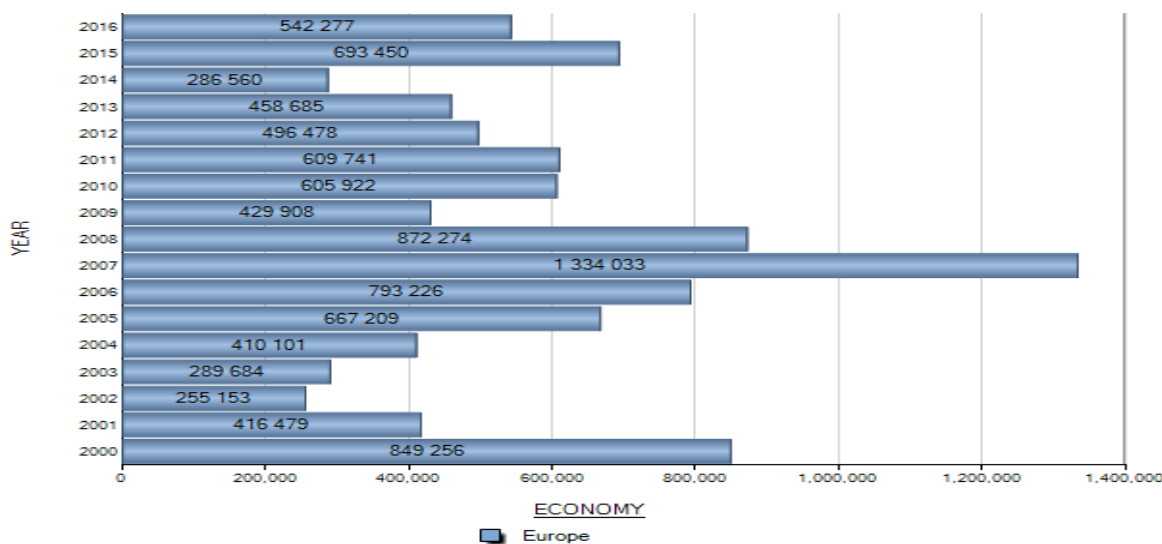
Priame zahraničné investície sa stávajú čoraz dôležitejšou súčasťou Európskej kooperácie s partnerskými krajinami. V roku 2016 zaznamenávame rekordných 5 845 nových projektov v Európe, rozsiahlejšie investície prevažne zaznamenávame v Spojenom kráľovstve, Nemecku, a v Švajčiarsku. Toto obrovské množstvo projektov sprevádzalo 19%

²² ZUO, Mandy. *China's middle class to rise to more than third of population by 2030, research firm says*. 2016. IN: South China Morning Post. [online] [cit. 10.01.2018] Dostupné na internete: <<http://www.scmp.com/news/china/money-wealth/article/2042441/chinas-middle-class-rise-more-third-population-2030-research>>

²³ BABONES, Salvatore. *China's Middle Class Is Pulling Up the Ladder Behind Itself*. 2018. IN: FP. [online] [cit. 10.01.2018] Dostupné na internete: <<http://foreignpolicy.com/2018/02/01/chinas-middle-class-is-pulling-up-the-ladder-behind-itself/>>

nárast novo vytvorených pracovných miest. Hoci už v roku 2017 prišlo k spomaleniu cezhraničných investícií. Táto skutočnosť bola ovplyvnená dvomi protichodnými trendmi, a to dokončením cezhraničných mega projektov M&A a výrazným poklesom vnútropodnikových úverov. Hodnota dokončených transakcií týkajúcich sa fúzií a akvizícií, ktoré boli uskutočnené v Európe vzrástli na hodnotu 337 miliárd USD, čo predstavovalo najväčšiu hodnotu od roku 2007. Mnohé z týchto investícií sa uskutočnili v Spojenom kráľovstve, pričom len v roku 2016 boli dokončené zahraničné akvizície ako SABMiller, ktorý bol odkúpený spoločnosťou Anheuser-Busch (Belgicko), akvizícia ropnej a plynárenskej spoločnosti BG Group spoločnosťou Shell (Holandsko) a akvizícia spoločnosti, ktorá sa zameriava na technológie ohľadom polovodičov ARM spoločnosťou Soft Bank (Japonsko). V roku 2016 sa taktiež výrazne znížili priame zahraničné investície v Írsku, ktoré patrilo v roku 2015 k najväčšiemu príjemcovi zahraničných investícií, s hodnotou 188 miliárd USD, avšak v roku 2016 klesli investície do Írska o 22 miliárd USD. V prípade vnútropodnikových úverov zaznamenávame pokles v krajinách ,ako je Francúzsko -16 miliárd USD, Nemecko -14 miliárd USD atď.²⁴ Vývoj a prehľad kumulovaných investícií plynúcich do Európy od roku 2000- 2016 uvádzame na dole uvedenom grafe.

Graf. č. 2: Vývoj investícií plynúcich do Európy

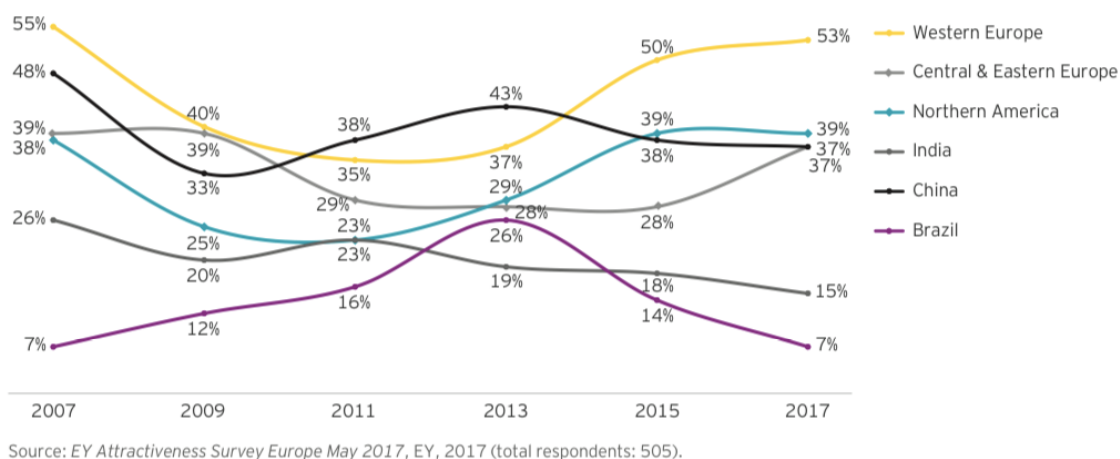

Zdroj: Spracované autorom podľa údajov dostupných na UNCTADSTAT, Dostupných na internete: <<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/chartView.aspx>>

²⁴ WORLD INVESTMENT REPORT 2017. *Investment and the digital economy*. 2017. In: UNITED NATIONS PUBLICATION. No. E.17.II.D.3. eISBN 978-92-1-060703-2 [online] [cit. 28.03.2018.] Dostupné na internete: <http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf>

Avšak čo sa týka atraktivity regiónov z pohľadu zahraničných investorov, Európa v porovnaní s okolitým svetom dosahuje jasné prvenstvo. Na druhom mieste sa nachádza Severná Amerika, následne Čína. Pre lepšie znázornenie atraktivity regiónov v období od roku 2007- 2017 uvádzame dolu priložený obrázok.

Obrázok č. 2: Atraktivita regiónov z pohľadu zahraničných investorov

Zdroj: Dostupné na internete: <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/\\$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf)>

Ako uvádza správa EY, aj napriek nejasnej európskej integračnej situácie, nárastu populizmu, ako aj výzvam v oblasti migrácie a politických nezhôd v rámci Európy. Európske krajiny vyvíjajú veľké úsilie pre získanie zahraničných investícií.²⁵ Pričom Alessandro Cenderello, riadiaci partner pre inštitúcie EÚ vyhlásil, že Európska únia by mala prehodnotiť a prepracovať svoje krátkodobé a dlhodobé ciele. Z krátkodobého hľadiska sa musí zamerať na urýchlenie inštitucionálnych reforiem v členských štátoch s cieľom zlepšiť verejné stimuly a znížiť verejný dlh. Z dlhodobého hľadiska sa musí zamerať na dokončenie jednotného trhu v oblasti služieb a digitálneho obchodu. Rovnako by mala vybudovať Energetickú úniu a Úniu pre kapitálové trhy. A v neposlednom rade zvýšiť investície do vzdelania na všetkých úrovniach s cieľom pripraviť budúcu generáciu na ich budúce zamestnania. Čím podnikati zvýšenie atraktívnosti európskeho regiónu. Poznamenal, že Európa ako kontinent so starnúcou populáciou je odkázaná na zvyšovanie počtu talentov, ktoré sa stali strategickým kritériom pre prílev PZI.

²⁵ EY'S ATTRACTIVENESS SURVEY, *Investors vote "remain" in Europe*. 2017. IN: EY. [online] [cit. 10.01.2018] Dostupné na internete: <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/\\$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf)>

1.5 Iniciatíva One Belt, One Road

“One Belt, One Road” je nepochybne najdôležitejším medzinárodným projektom, ktorý spustila Čína v posledných desaťročiach. Jeho cieľom je podnietiť hospodársky rozvoj v Ázii, Európe a Afrike. Nová obchodná sieť má zahŕňať pozemnú, ako aj námornú cestu. Iniciatíva bola inšpirovaná historicky najstaršou obchodnou cestou na svete a to hodvábnou cestou, ktorá prechádzala z Číny cez strednú Áziu až do Európy. Hlavným vodcom tejto novej vízie je čínsky prezident Xi Jinping, ktorý začal svoju najambicióznejšiu zahraničnú politiku propagovať už v roku 2013 pri vykonávaní svojich diplomatických návštev. Napriek tomu, že nie sú zverejnené oficiálne informácie o počte zapojených krajín do tejto iniciatívy, predbežne je zapojených najmenej 68 krajín, vrátane 18 európskych krajín. Čo predstavuje 64% svetovej populácie a 30% celosvetového HDP. Prioritnou oblasťou “Novej hodvábnnej cesty” je zmierniť prekážky medzinárodného obchodu prostredníctvom vybudovania dopravnej infraštruktúry. Čím by sa mali znížiť náklady na dopravu, a tým by sa mal stimulovať obchod medzi Čínou a zapojenými krajinami. Podľa vypracovanej štúdie, publikovanej európskou think tank inštitúciou Bruegel, iniciatíva OBOR zníži náklady na dopravu, čím sa zvýši medzinárodný obchod, presnejšie v železničnej, leteckej a námornej doprave sa predpokladá zníženie o 10% čím sa predpokladá zvýšenie obchodu o 2%, 5,5%, prípadne 1,1% v závislosti od rôznych scenárov.²⁶

Následnými výhodami, ktoré plynú z tejto iniciatívy je koordinácia politík, uľahčenie prepojenia, odstraňovanie obchodných a investičných bariér, podpora stability a bezproblémovej konektivity v sektore dopravy, energetiky, informačných a telekomunikačných technológií a mnohých iných odvetví, prostredníctvom šiestich hospodárskych koridorov. Medzi najvýznamnejšie koridory radíme koridor Bangladéš-Čína-India-Mjanmar (BCIM), koridor polostrova Číny a Indočíny (ICP), koridor Čína-stredná-západná-Ázia (CAWA), Nový euroázijský pozemný most (NELB), hospodársky koridor Čína-Mongolsko-Rusko (CMR) a hospodársky koridor medzi Čínou a Pakistanom.

²⁶ GARCÍA-HERRERO, Alicia. *This i show China's New Silk Road initiative could impact European trade*. 2016-09. In: Bruegel. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/this-is-how-chinas-new-silk-road-initiative-could-impact-european-trade?utm_content=buffer154&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer>

Všetky uvedené koridory sa snažia o rozšírenie vzájomnej spolupráce v oblasti obchodu, investícií, taktiež o prepojenie medzinárodného dopravného spojenia.²⁷²⁸²⁹

Investície do tohto projektu sa odhadujú na viac ako 4 miliardy USD, rovnako bolo na realizáciu projektu vytvorených viacero fondov, taktiež sú využívané úvery čínskych politických bánk, ako napríklad úvery v Čínskej rozvojovej banke, Čínskej exportno-importnej banke, Čínskej poľnohospodárskej rozvojovej banke, Ázijskej infraštruktúrnej rozvojovej banke, pri financovaní sa zapojilo 37 regionálnych a 20 neregionálnych členov, vytvorenie novej rozvojovej banky BRICS, vytvorenie MDB na financovanie infraštruktúry, investície čínskych provinčných vlád a bánk ako aj príspevky štátov BRICS atď.³⁰

Realizácia tejto vízie so sebou prináša množstvo sekundárnych ambícií a mnoho problémov. Medzi základné problémy môžeme zaradiť nedostatok finančných prostriedkov ako aj problémy s konkrétnymi projektmi, prípadne štrukturálne problémy. Čína, ako aj Európa sa zapája do projektu s víziou rozšírenia svojho geopolitického vplyvu. V prípade chudobnejších krajín je motivujúcim faktorom získanie finančných prostriedkov, ktoré sú vyčlenené na výstavbu infraštruktúry. Medzi čínske ambície môžeme zaradiť záujem o presmerovanie nadbytočných úspor, ako aj nájsť nové odbytové trhy pre čínske spoločnosti, ako sú firmy vysokorýchlostných železníc, vývoz nadbytočnej kapacity v oblasti cementu, ocele a iných kovov. Pre strednú Áziu je motivujúcim faktorom potreba rozvinúť svoju poddimenzovanú infraštruktúru. Ako uvádza agentúra Thomson Reuters počet čínskych obchodných dohôd, ktoré boli zrealizované pod záštitou OBOR iniciatívy v posledných troch rokoch predstavoval 420 obchodov, rovnako však tieto obchody stále stúpajú, aj napriek sprísneným kritériám zo strany Pekingu v oblasti cezhraničných investícií.³¹

Čína výrazne financuje výstavby oboch hlavných obchodných tratí, avšak Xi Jinping si plne uvedomuje, že všetky cesty OBOR sú koniec koncov závislé od recipročného zapojenia sa partnerov. Aktívnej obchodnej účasti čínskych a zahraničných spoločností, verejno-súkromných, súkromných podnikov, pretože bez nich sa realizácia OBOR neuskutoční.

²⁷ China's "One Belt, One Road" Initiative: An ESCAP Report 2017 [online] [cit. 30.10.2017] Dostupné na internete: < <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/padr.12089> >

²⁸ ARIS, Stephen. *One Belt, One Road: China's Vision of Connectivity*. 2016-09 [cit. 30.10.2017] [online] Dostupné na internete: <<https://doi.org/10.3929/ethz-a-010717719>>

²⁹ J.P. *What is China's belt and road initiative*. 2017-05. [cit. 30.10.2017] [online] Dostupné na internete: <<https://www.economist.com/blogs/economist-explains/2017/05/economist-explains-11>>

³⁰ KRANE SHARES. *The One Belt One Road Initiative: New Paradigm in Global Investing*. 2017. IN: KraneShares. [online] [cit. 20.01.2018] Dostupné na internete: < http://kraneshares.com/resources/presentation/2017_12_31_obor_presentation.pdf >

³¹ REUTERS. *China's Investments in Countries Along Its „Belt and Road“ Project are Soaring*. 2017. IN: FORTUNE. [online] [cit. 10.01.2018] Dostupné na internete: < <http://fortune.com/2017/08/15/china-one-belt-one-road-obor-investments/> >

Preto sa hľadá “win-win” stratégia pre všetky zapojené krajiny ako aj subjekty. Ako aj realizovať prepojenie medzi Čínou a Afrikou, Euroáziou, Európou, Blízkym východom a juhom a juhovýchodnou Áziou.³² Dané prepojenie uvádzame na obrázku č. 3, ktorý, popisuje trasu novej Hodvábnej cesty.

Obrázok č. 3: Ilustrácia novej Hodvábnej cesty

Zdroj: Dostupné na internete: < <https://www.ejiltalk.org/chinas-one-belt-one-road-initiative-can-a-bilaterally-negotiated-globalization-2-0-internalize-human-rights-labor-and-environmental-standards/> >

Čína sa stala prirodzeným vodcom rozvíjajúceho sa sveta a iniciatíva “One Belt, One Road” je celosvetovo pozitívne vítaná.³³ Ako povedal Jack Ma na Fóre “Belt and Road”, ktoré sa konalo 14. mája 2017 v Pekingu “Belt and Road” je skvelá vízia so svetlou budúcnosťou, táto iniciatíva ďaleko presahuje hospodársku stratégiu ktorejkoľvek krajiny alebo regiónu, a jej poslaním je urobiť svet inovatívnejší, dynamickejší a rovnocenný.³⁴

³² *One Belt, One Road- and many questions.* 2017-05. [cit. 30.10.2017] [online] Dostupné na internete: <<https://www.ft.com/content/d5c54b8e-37d3-11e7-ac89-b01cc67cfeec>>

³³ PARAMESWARAN, Prashanth. *The Real Trouble With China's Belt and Road.* 2017-05 [cit. 30.10.2017] [online] Dostupné na internete: <<https://thedi diplomat.com/2017/05/the-real-trouble-with-chinas-belt-and-road/>>

³⁴ XINHUA. *China Focus: World leaders, experts laud Belt and Road progress.* 2017-05. [cit. 30.10.2017] [online] Dostupné na internete: <http://english.mofcom.gov.cn/article/zt_ydyl_english/subjecta/201705/20170502575080.shtml>

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom diplomovej práce je analyzovať dynamiku vývoja čínskych investícií v Európe, so zámerom bližšie identifikovať čínske investície prúdiace do sofistikovaných odvetví a to najmä do high-tech sektora a energetického sektora. Zamerali sme sa na vývoj čínskych investícií v sledovanom období od roku 2010 až po súčasnosť.

V rámci splnenia hlavného a parciálneho cieľa sme si stanovili hypotézy, ktoré v texte rôznymi metódami vedeckej práce testujeme.

H1: Čínske spoločnosti realizujú neustále väčšie objemy investícií na európskom trhu.

H2: Štruktúra čínskych investícií po roku 2010 sa mení, pričom čínske spoločnosti investujú prevažne už do komerčných služieb a high-tech odvetví.

H3: V Európskej únii je nutná regulácia čínskych investícií v strategických odvetviach.

Interpretácia výsledkov práce, ktoré sú odpoveďami na stanovené hypotézy uvádzame v závere našej diplomovej práce, kde ich bližšie špecifikujeme a uvádzame náš postoj.

V práci je použitá najmä grafická analýza pri ich vyhodnocovaní, ako aj pri ich bližšej špecifikácii z teritoriálneho rozmiestnenia týchto investícií v rámci Európy. Teoretická časť práce sa zameriava na syntézu poznatkov a analýzu dostupných informácií, ktoré súvisia s pojmom priamych zahraničných investícií. Rovnako uvádzame rôzne klasifikácie priamych zahraničných investícií z viacerých zdrojov, pričom sme použili domáce ako aj zahraničné zdroje. Čo sa týka domácich autorov v danej práci sme použili definíciu Národnej banky Slovenska, ako aj informácie dostupné z knižných zdrojov pána prof. Petra Baláža a iných domácich autorov. Z pohľadu zahraničných zdrojov sme používali definície Svetovej banky, OECD a viacerých vedeckých zahraničných článkov uverejnených v ekonomických publikáciách.

V praktickej časti analyzujeme informácie získané zo sekundárnych zdrojov, voľne dostupných odborných štatistík, databáz vytvorených medzinárodnými inštitúciami a súčasne využívame metódy, ako je selekcia dát, deskripcia, analýza a komparácia údajov, ktorá vyúsťuje do syntézy relevantných informácií. Taktiež sa v praktickej časti bližšie venujeme dynamike čínskych cezhraničných investícií z globálneho hľadiska, pričom ich následne charakterizujeme vo vzťahu k Európe. Presnejšie popisujeme o aké investície ide,

v akých sektoroch a v akom objeme prúdili čínske investície do Európy za sledované obdobie. V praktickej časti využívame najmä zahraničné zdroje a to správy z Rhodium Group, údaje dostupné z najnovších správ zverejnených na Mercator Institute for China Studies, McKinsey&Company, Baker McKenzie, zo správy európskeho Think-tank Network on China, prípadne z poslednej správy American Enterprise Institute a v neposlednej rade z informácií dostupných na MOFCOM, Eurostat.

3 Výsledky práce

3.1 Čínske ODI

Nachádzame sa v novej ére čínskeho kapitálu, kde implementácia liberalizácie čínskej politiky a úpravy jej strategických cieľov zmenili krajinu z najväčšieho prijímateľa investícií v roku 2000 na najaktívnejšiu veľmoc v oblasti cezhraničných investícií. Avšak Čína ako jeden z popredných svetových investorov má v zahraničí len krátku históriu a to presnejšie 37 rokov, kedy sa začala Čína otvárať svetu prostredníctvom politiky „Go out“. Avšak, jasným signálom toho, že sa Čína stane hospodárskou veľmocou 21. storočia, bol sled udalostí už v 90-tych rokoch a začiatkom nového milénia, kedy sa Čína stala najväčším svetovým exportérom s tovarom a druhou najväčšou ekonomikou na svete. Predispozíciou tohto ázijského draka bola skutočnosť, že disponuje obrovským množstvom finančných prostriedkov, ktoré môže využiť na podporu rôznych infraštruktúrnych projektov, prípadne má aj kapacitu uskutočňovať masívne nákupy amerických štátnych dlhopisov.

Čínska vláda začala intenzívnejšie presadzovať svoje medzinárodné záujmy prostredníctvom stratégie „Go Global“ konkrétnejšie sú tieto záujmy rozpracované v 12. a 13. päťročných plánoch na roky 2011-2015 a 2016-2020, v ktorých vláda povzbudzuje investície do zahraničia s cieľom získať prístup k celosvetovým dodávateľským reťazcom, moderným technológiám a kvalitným značkám. Výrazným faktorom bolo uzavretie viac ako 140 bilaterálnych a investičných zmlúv, vďaka ktorým bolo pretransformovanie Číny na krajinu, ktorá sa stala hlavným zdrojom priamych zahraničných investícií výrazne jednoduchšie a rýchlejšie. Väčšina týchto investícií prúdi z čínskych štátnych podnikov, ako napr. Čínskej národnej ropnej spoločnosti (CNPC), Čínskej národnej spoločnosti pre ťažbu ropy (CNOOC) alebo Čínskej národnej spoločnosti pre obilniny, oleje, a potraviny atď.³⁵

Faktom je, že roku 2016 čínske spoločnosti investovali viac ako 200 miliárd USD. Tieto investície prúdili do 164 krajín a regiónov. Predstavovali 197 zámorských fúzií a

³⁵ GALLAGHER, Norah. *Role of China in Investment: BITs, SOEs, Private Enterprises, and Evolution of Policy*. 2016. [online] [cit. 10.11.2017] Dostupné na internete: <<http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=12087338-ce76-45f3-b02e-d3d597ad12ea%40sessionmgr102&bdata=Jmxhbm9ZnImc2l0ZT1lZHMtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#AN=113003657&db=buh>>

akvizícií vo výrobnom sektore, následne 109 fúzií a akvizícií v oblasti informačných prenosov, softvéru, informačných technológií, ako aj obchodných investícií v oblasti “Belt and Road“ iniciatívy.³⁶

Správa prezidenta Xi Jinpinga z 19. Národného kongresu CPC, ktorá sa konala 26. októbra 2017 potvrdzuje úspech čínskej ekonomiky, ktorej sa podarilo udržať si stredný až vysoký rast. Faktory, ktoré ovplyvnili v posledných 3 štvrtrokoch 2017 čínsky ekonomický rast boli spotreba, investície a vývoz. Správa konštatuje, že čínska vláda výrazne podporila modernizáciu a synergický rozvoj podnikania v oblasti elektronického obchodu a podnikania, čím značne vzrástla spotreba. Celkový objem maloobchodného predaja spotrebného tovaru presiahol hranicu 26 biliónov juanov, čo predstavuje medziročný rast o 10,4%. Môžeme konštatovať, že spotreba v súčasnosti predstavuje najväčšiu hybnú silu hospodárskeho rastu v Číne.

Taktiež boli uskutočnené opatrenia v oblasti zahraničného obchodu, ktoré viedli k stabilizácii rastu zahraničného obchodu ako aj k implementácii nových modelov zahraničného obchodu. V posledných troch kvartáloch 2017 čínsky dovoz a vývoz presiahol hranicu 20 biliónov juanov, čo predstavovalo medziročný vzrast o 16,6%. Z hľadiska čerpania zahraničného kapitálu a zahraničných investícií, bolo implementovaných viacero politík, ktoré viedli k väčšiemu využitiu zahraničného kapitálu ako aj k rozšíreniu otvorenosti krajiny. Je dôležité spomenúť, že investície do zahraničného kapitálu viedli do vysoko sofistikovaného priemyslu. Správa taktiež poukazuje na systém a mechanizmus na podporu spotreby, ktorý má zabezpečiť zlepšenie spotrebiteľskej sily. Reforma investičných a finančných systémov by mala prehĺbiť a rozšíriť hnaciu silu investícií.³⁷

Je nutné však poukázať na fakt, že čínske investície častokrát neboli umiestnené racionálne a efektívne, čo viedlo k značným finančným stratám. K predídaniu ďalších neefektívnych investícií, čínska vláda prijala nové pravidlá proti „iracionálnym“ odchádzajúcim investíciám, ktoré zväčša viedli do nehnuteľností, hotelov a zábavného priemyslu.

Vláda stanovila kategórie „iracionálnych“ investícií a „podporujúcich“ investícií, a to na:

Zakázané: v tejto kategórii boli zaradené investície do vojenskej technológie, hazardných hier a iných investícií, ktoré sú v rozpore s národnou bezpečnosťou.

³⁶ XINHUA. *China's ODI up 44,1 pct in 2016*. 2017-01. [cit. 01.11.2017] [online] Dostupné na internete: <http://news.xinhuanet.com/english/2017-01/16/c_135987246.htm>

³⁷ MOFCOM. *Regular Press Conference of the Ministry of Commerce (October 26, 2017)*. 2017- 10. [online] [cit. 8.11.2017] Dostupné na Internet: <<http://english.mofcom.gov.cn/article/newsrelease/press/201711/20171102667881.shtml>>

Obmedzené: do tejto kategórie boli začlenené investície v oblasti nehnuteľností, hotelov, filmov, zábavy, športu, a zastaraných zariadení, ktoré porušujú environmentálne normy.

Podporované: tieto investície pozitívne ovplyvňujú ďalšie pokračovanie Číny. Sú to investície do „One Belt One Road“ iniciatívy, investície do technických štandardov, vývoja a výskumu, prieskumu v oblasti ropy, poľnohospodárstva a rybolovu.³⁸

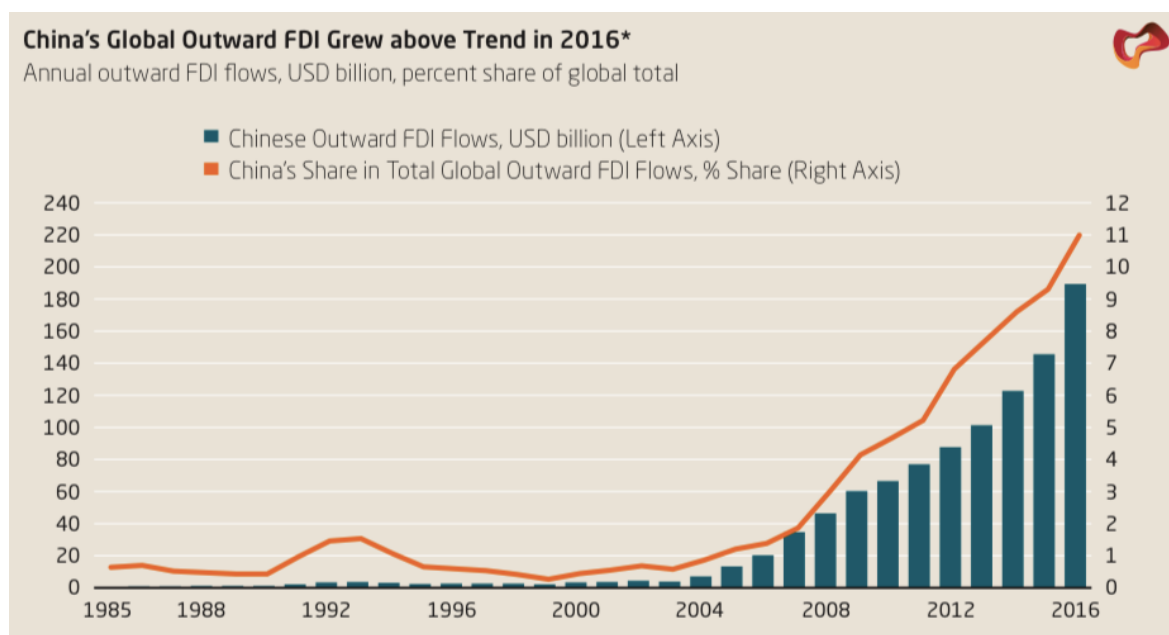
3.2 Dynamika rastu čínskych investícií vo svete

Zvyšujúca sa frekvencia čínskych zahraničných investícií je súčasný ekonomický trend, tieto investície sú len logickým vyústením ekonomického rozvoja Číny, ako aj jej voľných finančných rezerv. Snaha využiť výhody, ktoré vyplývajú z týchto investícií, sú viac než lákavé a nutné pre plynulý ekonomický rast. Medzi hlavné motívy týchto investícií je príležitosť posilniť svoje vlastné hospodárstvo, získať nové odbytové trhy pre tovary a služby, ako aj využiť svoju ekonomickú silu a tým zároveň zvýšiť svoj politický a diplomatický vplyv v zahraničí rovnako ako podnietiť inováciu v krajine. V posledných rokoch zaznamenávame v Čínskej ľudovej republike zahraničnú investičnú stratégiu „Going Global“, ktorá výrazne podporuje investície na zahraničných trhoch. Čínske investície mapujeme v mnohých odvetviach, a to nielen v oblasti ťažby prírodných zdrojov v Afrike, Austrálii, Kanade alebo Latinskej Amerike. Rovnako zaznamenávame stále rastúci trend investícií do strategických aktív, či už v amerických alebo európskych high-tech sektoroch. Čínske celosvetové zahraničné investície dosahujú pôsobivú rastovú trajektóriu s priemerným tempom rastu 30% v rokoch 2005-2015. V roku 2016 tieto investície vzrástli o 40% v porovnaní s rokom 2015. Toto zrýchlenie bolo spôsobené poskytnutím stimulov, ktoré mali podnietiť diverzifikáciu korporácií, ktoré poskytujú cezhraničné investície. Pre lepšie znázornenie rastúceho trendu čínskych cezhraničných investícií, prikkladáme dole uvedený obrázok, z ktorého jasne vyplýva rastúca tendencia.³⁹

³⁸ MACKENZIE, Tom. *China Codifies Crackdown on „Irrational“ Outbound Investment (August 18, 2017)* [online] [cit. 02.12.2017] Dostupné na internete: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-18/china-further-limits-overseas-investment-in-push-to-reduce-risk>>

³⁹ HANEMANN, Thilo. HUOTARI, Mikko. *Record Flows and Growing Imbalances, Chinese Investment in Europe in 2016*. 2017 IN: Merics. [online] [cit. 1é.01.2018] Dostupné na internete: <https://www.merics.org/sites/default/files/2017-09/MPOC_3_COFDI_2017.pdf>

Obrázok č. 4: Rast čínskych cezhraničných investícií v období od 1985-2016

Zdroj: HANEMANN, Thilo. HUOTARI, Mikko. Record Flows and Growing imbalances, Chinese Investment in Europe in 2016.

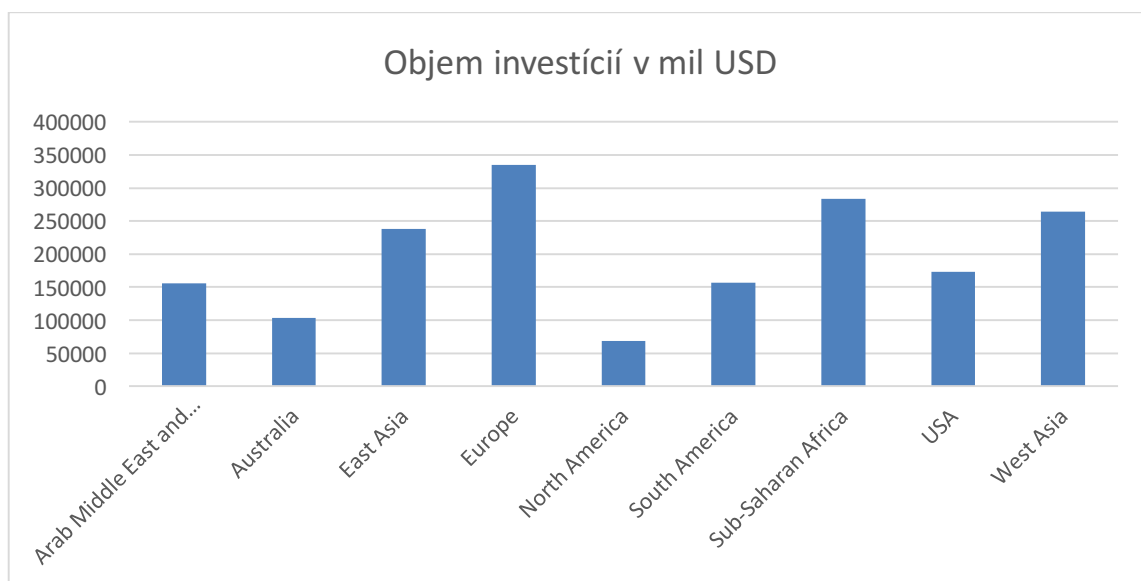
Od roku 2005 Čínska ľudová republika uskutočnila celosvetovo približne 2700 veľkých transakcií v oblasti energetiky, technológií, dopravy a iných odvetví. Zároveň však uskutočnila viac ako 200 problémových transakcií. Súčet týchto transakcií prevyšuje hranicu 1 778.41 miliárd USD za sledované obdobie od roku 2005-2017.⁴⁰ Okrem priamych zahraničných investícií, Čína poskytuje zámorské úvery a rozvojové pomoci, predovšetkým prostredníctvom čínskej EXIM banky, Čínskej rozvojovej banky a iných rozvojových fondov, ktoré sú často vnímané ako portfóliové investície, ktoré predstavujú viac ako 100 miliárd USD. Masívne investície zaznamenávame aj prostredníctvom iniciatívy „One Belt, one Road“.

Ako sme už spomínali, čínske zahraničné investície sú diverzifikované, či už z pohľadu prijímateľov, ako aj odvetví do ktorých prúdia. Medzi najväčších prijímateľov čínskych odchádzajúcich investícií v posledných rokoch, patri krajiny z vyspelých krajín ako aj z rozvíjajúcich sa krajín. Medzi top destinácie patria Spojené štáty americké, Luxembursko, Austrália, Singapur, Spojené kráľovstvo, Nemecko, Indonézia, Holandsko atď. Teritoriálne rozloženie kumulovaných čínskych investícií v období od roku 2010- 2017 uvádzame na dolu priloženom grafe č. 3.⁴¹

⁴⁰ *China Global Investment Tracker*. In: American Enterprise Institute. [online] [cit.] Dostupné na internete: <<http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

⁴¹ *China Outlook 2016*. In: KPMG [online] [cit.16.03.2018] Dostupné na internete: <kpmg.com/globalchina>

Graf. č.3: Teritoriálne štruktúra investícií v období od 2010-2017

Zdroj: Spracované autorom na základe informácií dostupných na: <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>

Z daného grafu vyplýva, že v období od 2010-2017 najväčší počet čínskych investícií prúdil na americký kontinent. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že Čína začala uskutočňovať tieto rozsiahlejšie investície začiatkom nového milénia, pričom transakcie viedli prevažne do ťažobného odvetvia v rozvojových krajin, alebo do krajín bohatých na nerastné suroviny ako je Kanada. Avšak v posledných rokoch sa charakter investícií zmenil a čoraz väčšie množstvo investícií viedlo do USA, najmä do sektorov zameraných na väčšiu pridanú hodnotu. Investície v oblasti energetiky, dopravy, nehnuteľností, IT technológií nadobúdali v posledných rokoch významné hodnoty.

Ázia sa stala v posledných rokoch významným prijímateľom čínskych zahraničných investícií. Pričom tieto investície sú prevažne sústredené v energetickom sektore, ktoré predstavujú významnú časť z celkového objemu investícií. Pre východnú Áziu tieto investície predstavujú 57%, pre strednú Áziu 96% a pre južnú Áziu 50% z celkovej hodnoty. Avšak môžeme spozorovať postupnú diverzifikáciu investícií v regióne, pričom začali prúdiť aj do oblasti dopravy, nehnuteľností, cestového ruchu. Rastúci trend týchto investícií sa bude v nadchádzajúcich rokoch stále stupňovať a to najmä dôvodu investícií do „OBOR“ iniciatívy. Zároveň však Čína posilnila svoje bilaterálne vzťahy v celom regióne prostredníctvom rozvojovej pomoci, okrem Čínskej rozvojovej banky, EXIM banky, Čína

zriadila rozvojové fondy, ako aj fond pre tzv. novú „hodvábnu cestu“, čím preinvestuje v regióne značné množstvo finančných prostriedkov⁴²⁴³.

Čo sa týka čínskych cezhraničných investícií v afrických krajinách sú na relatívne nízkej úrovni v porovnaní so západnými krajinami. Silným motívom čínskych investícií v tomto kontinente je skutočnosť, že Afrika je bohatá v oblasti nerastných surovín. Odhaduje sa, že sa tu nachádza až 90% celosvetovej dodávky platiny a kobaltu, polovica svetovej dodávky zlata, 67% mangánu, 35% uránu. Taktiež je bohatým zdrojom koltánu, ktorý je dôležitým minerálom používaným pri výrobe elektronických zariadení, vrátane smartfónov.

Pre udržanie ekonomického rozvoja Číny sú investície logickým vyústením potreby získať nové odbytové trhy, ktoré sú bohaté na prírodné zdroje, potraviny, ktoré zabezpečia ďalší hospodársky rast. Z tohto titulu viac ako 1/3 celkových priamych zahraničných investícií vedie do banického sektora, následne do vybudovania potrebnej infraštruktúry ako je výstavba prístavov a zlepšenie celkovej dopravy, telekomunikácií, verejných služieb.⁴⁴⁴⁵⁴⁶ Uvádzaný trend diverzifikácie čínskych investícií môžeme spozorovať aj na dolu priloženom grafe, ktorý predstavuje kumulované investície v jednotlivých oblastiach sveta od roku 2010- 2017.

⁴² JENNINGS, Ralph. *How China Is Playing Southeast Asia To Keep Quiet Over A Big Sovereignty Dispute*. 2017-07. In: Forbes. [online] [cit. 15.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.forbes.com/sites/ralphjennings/2017/07/03/how-china-is-paying-southeast-asia-to-shut-up-about-a-big-sovereignty-dispute/#2da3e3bd73ec>>

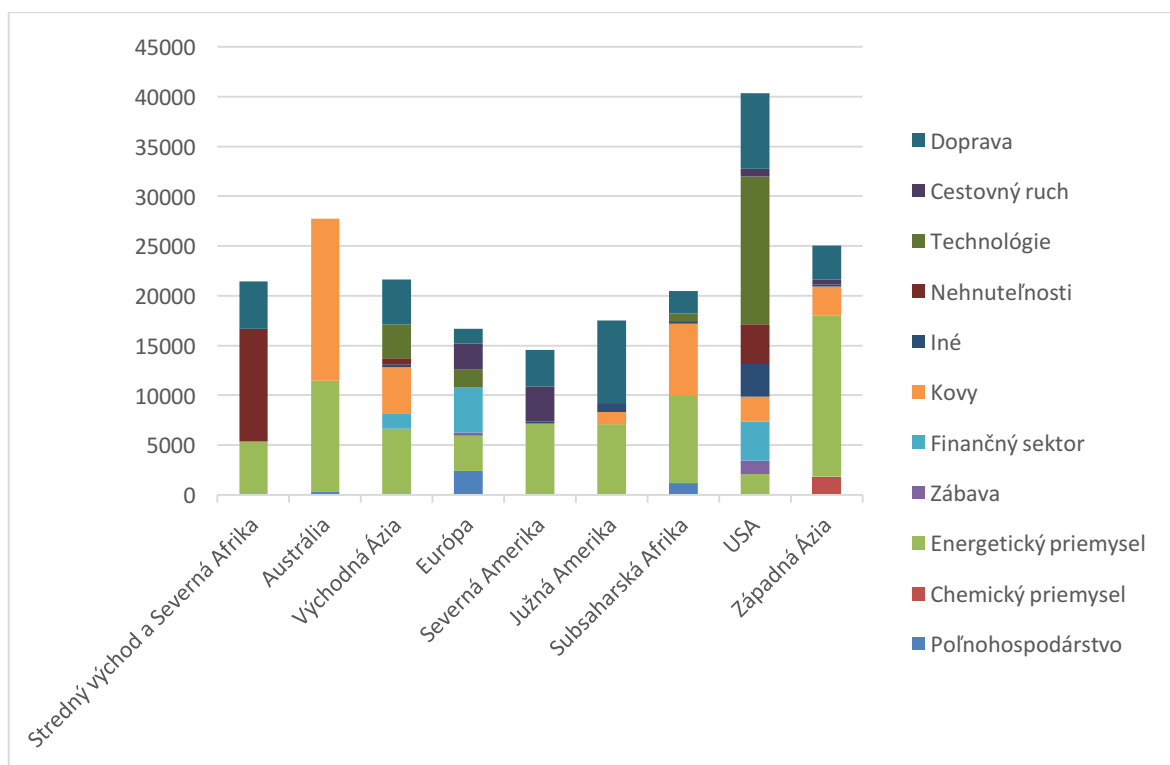
⁴³ CHEOK, Melissa. *China Is Increasing Its Share of Southeast Asia's Infrastructure Pie*. 2017-09. In: Bloomberg. [online] [cit. 17.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-17/china-s-growing-its-share-of-southeast-asia-s-infrastructure-pie>>

⁴⁴ MAVERICK, J.B. *The 3 Reasons Why Chinese Invest Invest in Afrika*. 2015-08. In: INVESTOPEDIA. [online] [cit. 16.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.investopedia.com/articles/active-trading/081315/3-reasons-why-chinese-invest-africa.asp>>

⁴⁵ MANERO, Elizabeth. *China's Investment in Africa: The New Colonialism?* 2017- 02. In: HARVARD POLITICAL REVIEW [online] [cit. 16.03.2018] Dostupné na internete: <<http://harvardpolitics.com/world/chinas-investment-in-africa-the-new-colonialism/>>

⁴⁶ JADESIMI, Amy. *How China's \$60 Billion For Africa Will Drive Global Prosperity*. 2017-03. In: Forbes. [online] [cit. 16.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.forbes.com/sites/amyjadesimi/2017/03/14/how-chinas-60-billion-for-africa-will-drive-global-prosperity/#2370f5ef38a3>>

Graf. č. 4: Sektorová štruktúra čínskych investícií v období od 2010-2017

Zdroj: Spracované autorom na základe informácií dostupných na: <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>

Z uvedeného grafu vyplýva, že čínske investície sú sektorovo diverzifikované z pohľadu prijímateľskej krajiny. V rozvinutých krajinách sa prevažne zameriavajú na energetické odvetvie, infraštruktúru, finančný sektor a zábavný priemysel. Motívom týchto investícií je získanie know-how v oblastiach výroby a riadenia. Nárast investícií v týchto regiónoch zaznamenávame najmä od roku 2010, kedy sa vo všeobecnosti zvýšil podiel čínskych zahraničných investícií. Rovnako zvýšenú intenzitu v týchto regiónoch pozorujeme po implementácii 12. a 13. päťročného plánu, ktoré sú orientované na modernizáciu krajiny ako aj získanie know-how v technologicky náročných odvetviach. Rozvojové krajiny a Austrália sú atraktívne z pohľadu čínskeho investora vďaka nerastným surovinám. Nerastné suroviny a vzácne kovy sú významnou zložkou najmä vo výrobnom sektore, a keďže v ranných fázach čínskeho vývoja bolo hospodárstvo zamerané prevažne na výrobu nízko sofistikovaných tovarov, pri ktorých bol nutný veľký objem nerastných surovín, Čína si ich zabezpečila prostredníctvom týchto investícií.

3.2.1 Vývoj čínskych investorov

Dôležitú úlohu v oblasti cezhraničných investícií mala nepochybne rastúca úloha štátnych a súkromných investorov. Čínske spoločnosti hľadajú stabilné a právne bezpečné prostredie pre svoj finančný kapitál. Prvé štátne subjekty, ktoré investovali do Európy boli štátne firmy, fondy alebo iné vládne subjekty, ktoré investovali svoje finančné prostriedky na dlhé časové obdobie s cieľom získať benefity z prístupu na nový trh a tým zvýšiť svoju konkurencieschopnosť. Avšak rastúca pozícia súkromných spoločností v Číne podnietila ich finančnú aktivitu aj v zahraničí, pričom do roku 2010 bol celkový počet fúzií a akvizícií, ktoré vykonali súkromné spoločnosti v objeme 55,1% z celkového počtu obchodov, avšak už v roku 2015 objemy týchto investícií vzrástol na hodnotu 75,9%, ktoré predstavovalo 39,8% celkového objemu čínskych zahraničných investícií.⁴⁷⁴⁸

V rokoch od 2014-2016 došlo ku konsolidácii hlavných trendov čínskych investorov v zahraničí, pričom:

- väčšou prioritou boli vyspelé krajiny, najmä európske krajiny
- rekonfigurácia preferovaných investičných odvetví s dôrazom na služby a priemyselnú technológiu,
- narástol počet súkromných investorov vo vzťahu k verejným investorom,
- zvýšenie právomocí vnútrozemských provincií vo vzťahu k zahraničným investíciám,
- zmena investičných preferencií z hľadiska sektorovej a geografickej polohy.

Vzorec, ktorý aplikovali čínsky zahraniční investori v deväťdesiatych a dvadsiatych rokoch minulého storočia, bol zameraný na využitie finančnej kapacity a získanie významných pozícií prostredníctvom štátnych podnikov, napríklad investície v sub saharskej Afrike, kde boli investície zamerané na získanie prírodných zdrojov. Alebo v prípade Latinskej Ameriky, kde investície viedli do vybudovania letiska v Sudáne alebo investície ropnej spoločnosti Sinopec v Brazílii naďalej prebiehajú avšak v menšom rozsahu. Ako sme už spomínali vyššie, Čína presunula svoj hodnotový rámec, pričom v medzi rokmi

⁴⁷ LE CORRE, Phillipe. *Chinese investors can't get enough of Europe*. 2016-05. In: IRIS. [online] [cit. 24.03.2018] Dostupné na internete: < <http://www.iris-france.org/76080-chinese-investors-cant-get-enough-of-europe/> >

⁴⁸ BAKER MCKENZIE. *Bird's Eye View, Comparing Chinese Investment into North America and Europe*. 2016. In: Baker McKenzie. [online] [cit. 23.03.2018] Dostupné na internete: < <https://www.bakermckenzie.com//media/files/insight/publications/2017/03/chinafdi/birdseyevview2016.pdf?la=en> >

2011-2014 najväčší počet investícií rástol v sektore informačných technológií (+59,8%), v kultúrnom a zábavnom priemysle (+70,4%) a v sektore nehnuteľností (+49,6%).⁴⁹ Pričom svetová investičná správa 2017 uvádza, že tieto cezhraničné fúzie a akvizície sa stali dôležitým nástrojom na dosiahnutie strategických cieľov. Keďže domáce spoločnosti v Číne zväčšili svoje trhové podiely a tým zvýšili hodnotu vo vysoko konkurenčnom výrobnom priemysle, ako sú chemikálie na vysokej úrovni, elektronickom odvetví a to najmä v oblasti informačných technológií, následne v automobilovom a leteckom sektore. Založením vlastných značiek, ako aj vybudovaním inovačných centier rozšírili svoje distribučné siete na medzinárodnú úroveň. Príkladom je výroba smartfónov, kde domáce značky ako Huawei, OPPO, Vivo a Xiaomi tvoria 4/5 čínskeho trhu a výrazne posilňujú svoj podiel na medzinárodnej úrovni. Môžeme uviesť spoločnosť Huawei, ktorej podiel na trhu vo všetkých európskych krajinách je väčší ako 20%.⁵⁰ Na dolu uvedenom obrázku uvádzame 15 najväčších čínskych spoločností, v závislosti aktív držaných v zahraničí v roku 2014.

Obrázok č. 5: 15 najväčších čínskych spoločností so zahraničnými aktívami

Table 1	The 15 largest Chinese companies in terms of asset stocks held abroad (2014)			
	COMPANY	SECTOR	ASSET STOCKS HELD ABROAD	TOTAL ASSETS
1	China National Offshore Oil Corp	Mining	71,090	182,282
2	China Ocean Shipping (Group) Company	Transportation	44,805	57,875
3	Legend Holdings Corporation	IT equipment	26,957	47,062
4	China National Petroleum Corporation	Mining	22,857	641,334
5	China State Construction Engineering Corporation Ltd	Construction	22,440	149,670
6	Sinopec - China Petrochemical Corporation	Oil	21,943	362,873
7	China Minmetals Corp	Metal	19,225	59,010
8	Sinochem Group	Mining	18,706	57,867
9	Lenovo Group Ltd	IT equipment	16,791	27,081
10	China Mobile Limited	Telecommunications	10,556	211,117
11	China Electronics Corporation (CEC)	Data processing	10,226	38,157
12	Cofco Corp	Wholesale trade	10,225	70,888
13	Dalian Wanda Commercial Properties Co., Limited	Construction	9,189	91,891
14	Tencent Holdings Limited	Data processing	8,260	27,873
15	Fosun International Limited	Metal	8,212	52,897
Source: World Investment Report 2016. UNCTAD. Excluding financial sector entities. 2014 data. Asset figures in millions of dollars.				

Zdroj: Dostupné na internete: <http://itemsweb.esade.edu/research/esadegeo/ChineseInvestmentTrendsInEurope.pdf>

⁴⁹ CASABURI, Ivana. *Chinese investment trends in Europe 2016-17 Report*. In: ESADE China Europe Club. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <http://itemsweb.esade.edu/research/esadegeo/ChineseInvestmentTrendsInEurope.pdf>

⁵⁰ WORLD INVESTMENT REPORT 2017. *Investment and the digital economy*. 2017. In: UNITED NATIONS PUBLICATION. No. E.17.II.D.3. eISBN 978-92-1-060703-2 [online] [cit. 28.03.2018.] Dostupné na internete: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf

3.2.2 *Reforma zmiešaného vlastníctva čínskych štátnych podnikov*

Čína ako významný globálny investor pôsobí vo forme štátnych a súkromných podnikov, ktoré vlastnia vo veľkom objeme aj zahraničné aktíva, čo sme mohli spozorovať aj z uvedeného obrázku. Pričom tieto investujúce subjekty sú rozdelené na štátne podniky, ktoré sú v 100% vlastníctve štátu a zaoberajú predovšetkým strategickými odvetviami, ktoré sú dôležité pre bezpečnosť a ekonomický rast štátu ako je sektor dopravy, energetiky, telekomunikácia atď. V prípade súkromných spoločností je riadenie spoločnosti v rukách súkromných subjektov a pôsobia v sektore s dostatočnou trhovou súťažou, napríklad v oblasti spotrebného tovaru.

Reformu zmiešaného vlastníctva, ktorú predstavila čínska vláda, konkrétnejšie v roku 2013 sa zaviazala rozvíjať konkurenčné trhové prostredie a zlepšiť riadenie štátnych podnikov. Zmiešané vlastníctvo má makroekonomický aspekt „zmiešanej ekonomiky“ ktorá zlučuje štátne a súkromné podniky. Vo všeobecnosti sa očakáva od tejto novej formy podnikateľského subjektu použitie inovačných metód manažérskeho riadenia, zvýšenie efektívnosti a konkurencieschopnosti. Rovnako má zlepšiť efektivitu v štátnych podnikoch, medzi ďalšie efekty tejto reformy je odstránenie monopolov v rámci krajiny a zrušenie prekážok vstupu súkromných podnikov na trh vo vybraných sektoroch. Následným efektom je vytvorenie finančnej rezervy, ktorú štát nadobudne prostredníctvom predaja časti svojich podielov. Avšak negatívne je vnímané ponechanie väčšinového podielu v rukách štátu. Reforma na podporu zmiešaných podnikov spustila svoj pilotný program v roku 2016, kedy bolo vybraných 19 podnikov v prvom a druhom kole, ktoré pokrývajú sedem priemyselných odvetví, menovite: elektrinu, ropu, zemný plyn, železničný priemysel, letecký priemysel, IKT a obranu.

V ďalšom kole bolo vybraných 31 štátnych podnikov, ktoré podnikajú v oblastiach nehnuteľností, stavebníctva, stavebných materiálov, telekomunikácií a bankovníctva. Nakoľko najnovšie údaje z ministerstva financií zverejnili informáciu, že zisk v týchto kombinovaných štátnych podnikoch vzrástol v prvých troch štvrtrokoch o 24,9% čo predstavuje hodnotu 332 miliárd USD, táto hodnota je vyššia ako sa predpokladalo. S ohľadom na znižovanie nákladov, dodržiavanie disciplíny v oblasti výdavkov a vyššiu návratnosť vlastného kapitálu sa potvrdil očakávaný efekt, pričom sa táto reforma v nasledujúcich rokoch bude implementovať aj do riadenia miestnych samospráv. Proces reformy zmiešaného vlastníctva štátnych podnikov možno vo všeobecnosti rozdeliť do týchto troch kategórií:

- Redukcia štátneho kapitálu- zníženie podielu akcií štátnych holdingových spoločností prostredníctvom predaja časti týchto podielov strategickým investorom, ktorí investujú priamo, prípadne prostredníctvom svojich dcérskych spoločností.
- Oddelenie vedľajšieho podnikania od hlavného podnikania- toto oddelenie reprezentuje separáciu hlavnej a vedľajšej činnosti, pričom pri oddelení vedľajšej činnosti vzniká nový podnik, do ktorého môže plynúť súkromný kapitál.
- Vývoj spoločného trhu- táto fáza reprezentuje implementáciu zmiešaného podniku na nový trh..⁵¹⁵²⁵³⁵⁴

3.2.3 Čína, ako druhý najväčší investor

Konferencia OSN o obchode a rozvoji (UNCTAD) a Čínska akadémia pre medzinárodný obchod a hospodársku spoluprácu označili Čínu v roku 2016 za druhého najväčšieho poskytovateľa priamych investícií. Avšak Čína podľa tejto správy je súčasne aj držiteľom prvého miesta, čo sa týka investovania v najmenej rozvinutých krajinách. Riaditeľ investičnej a podnikateľskej divízie UNCTAD James Zhan taktiež uviedol, že čínske investície zostanú na vysokej úrovni aj v nadchádzajúcich rokoch a to najmä vďaka iniciatíve „One Belt, One Road“, kde Čína investuje značné množstvo finančných prostriedkov. Rastúci trend čínskych cezhraničných investícií pozorujeme už od roku 2005, avšak významné investície z hľadiska ich hodnoty boli uskutočnené v roku 2015, pričom spoločnosti uskutočnili 502 obchodov, čo predstavovalo nárast o 40% oproti roku 2014.⁵⁵ Následne v roku 2016 vzrástli čínske investície o 44% a tým prekročili hranicu 183 miliárd USD, čo bolo spôsobené nárastom cezhraničných fúzií a akvizícií.

⁵¹ XINHUA. *Govt to accelerate SOE reforms and restructuring*. In: ChinaDaily. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <http://www.chinadaily.com.cn/kindle/2017-10/31/content_33935584.htm>

⁵² CBNEEditor. *Mixed-ownership Reforms of 19 State-owned Enterprises Expected to Draw 300bn Yuan*. In: China Banking News. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <<http://www.chinabankingnews.com/2017/12/04/mixed-ownership-reforms-19-state-owned-enterprises-expected-draw-300bn-yuan/>>

⁵³ XIN, Zheng. *Third round of mixed ownership reform set to include more local SOEs*. In: ChinaDaily. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <http://www.chinadaily.com.cn/business/2017-11/16/content_34590881.htm>

⁵⁴ KWAN, Chi Hung. *Advancement in Mixed-ownership Reform of State-owned Enterprises: Focusing on the case of China Unicom*. In: RIETI. [online] [cit. 29.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.rieti.go.jp/en/china/17102001.html>>

⁵⁵ DONGMIAO, Zhang. *China becomes world's second-largest source of outward FDI: report*. In: XINHUA. 2017-06. [online] [cit. 15.03.2018] Dostupné na internete: <http://www.xinhuanet.com/english/2017-06/08/c_136350164.htm>

Ako sme uviedli vyššie, v roku 2016 cezhraničné investície prekročili doposiaľ maximálny možný objem cezhraničných investícií, pričom sa v roku 2016 zdvojnásobil tok investícií do Európy a strojnásobili sa investície do USA a presiahli hranicu 94,2 miliardy USD. Najväčším poskytovateľom týchto investícií boli súkromné firmy, ktoré predstavovali 70% z celkového objemu investícií. Avšak v roku 2016 sme zaznamenali až 30 zrušených obchodov (20 v Európe vo výške 15,5 miliardy USD a 10 obchodov v USA v hodnote 59 miliárd USD).

V USA tok čínskych investícií predstavoval nárast o takmer 200% oproti roku 2015. Zároveň môžeme dodať, že Kalifornia sa stala najväčším prijímateľom čínskych investícií s viac ako 16 miliardami USD, pričom tieto investície viedli do informačných technológií, zábavného priemyslu, nehnuteľností a logistiky. Druhým najväčším americkým prijímateľom investícií sa stal New York, kde 90% hodnoty investícií viedlo do nehnuteľností. Pričom investície do amerických nehnuteľností sú vo všeobecnosti hodnotené ako bezpečné. Z toho dôvodu tvoria v USA významný podiel na celkových investíciách. Avšak v súčasnosti sa tieto transakcie spomalili vzhľadom na sprísnenie kritérií zo strany Pekingu, ako aj zvýšeným snahám o zablokovanie čínskych investícií zo strany americkej vlády. Rastúci trend zaznamenávame aj v Illinois, Minnesote a Gruzínsku. V Kanade tento rastúci trend predstavoval hodnotu 120%. Tento rast podnietil aj fakt, že čínsky juan devalvoval voči americkému doláru o 13% v období od 2013-2016, čo podnietilo čínske spoločnosti investovať v zahraničí.⁵⁶

V Európe pozorujeme najväčšiu aktivitu v Nemecku a Veľkej Británii, kde tieto dve krajiny boli prijímateľmi 46% všetkých investícií v Európe. Investície prúdiace do Nemecka sa zdvojnásobili oproti roku 2015 na 12,1 mld. USD. Spojené kráľovstvo pritiahlo investície vo výške 9 miliárd USD, čo predstavuje nárast o 130% oproti roku 2015. Sektorovo tieto investície prúdili do informačných a komunikačných technológií, ktoré predstavovali hodnotu 13,7 mld. USD, ostatné investície putovali do dopravy, energetiky a infraštruktúry, ktoré boli v hodnote 12,2 mld. USD. Investície do priemyselných strojov presiahli hodnotu 6,2 mld. Tieto tri odvetvia predstavovali takmer 70% celkových čínskych investícií, ktoré viedli do Európy. Pričom v roku 2017 sa vo Švajčiarsku uskutočnila doposiaľ najväčšia

⁵⁶ LUEDTKE, Kurt. *Chinese Outbound Investment in US Real Estate*. 2017. IN: Global Real Estate Experts. [online] [cit.15.03.2018] Dostupné na internete: < <https://www.globalrealestateexperts.com/2017/11/chinese-outbound-investment-in-us-real-estate/> >

akvizícia v Európe a to v poľnohospodárskom sektore v spoločnosti Syngenta v hodnote viac ako 43 miliárd USD.⁵⁷

Ako môžeme zo súčasnej situácie spozorovať, tieto masívne investície podnietili Čínu v značnej miere spomaliť tok cezhraničných investícií a regulovať svoje zahraničné investície. Pričom si čínske spoločnosti v dostatočnej miere neuvedomujú, že masívny odlev finančných prostriedkov môže viesť k spomaleniu hospodárstva ako aj oslabeniu meny a iných súvisiacich problémov, čo môže poškodiť rastúcu mieru strednej triedy. Obavy z nedávnych masívnych investícií vyjadril taktiež Zhou Xiaochuan⁵⁸, ktorý označil, že značné množstvo investícií nespĺňajú požiadavky a ciele zahraničnej politiky. Tieto investície predstavujú fúzie prípadne akvizície v oblasti športu, zábavného priemyslu a športových klubov, ktoré nie sú výhodnými pre budúce napredovanie a rozvoj Číny. Dané skutočnosti viedli k výraznému sprísneniu kritérií a k zníženiu finančných limitov, ktoré môžu opustiť krajinu. Len jedným z príkladov je pákový efekt vo finančnom sektore, ktorý predstavuje obmedzenie bánk poskytovať finančné prostriedky, ktoré presahujú hranicu 5 miliónov USD, pričom tieto investície potrebujú osobitné schválenie.

Avšak tento regulačný zásah Pekingu do zahraničných kapitálových tokov, ako aj rastúce regulačné prekážky zo strany USA, konkrétnejšie získavanie povolenia od Výboru pre zahraničné investície v Spojených štátoch (CFIUS) spôsobil pokles čínskych investícií o viac ako 35%. Pričom pokiaľ ide o plánovanú aktivitu, pokles bol ešte výraznejší a hodnota novo ohlásených čínskych akvizícií v USA klesla o 90% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Pokiaľ ide o sektorové rozmiestnenie investícií medzi stabilné odvetvia môžeme zaradiť oblasť zdravotníctva, biotechnológie, informačno-komunikačný sektor, doprava a infraštruktúra. Čo sa týka „zakázaných odvetví“ zásahy zo strany Pekingu viedli k rozpadu niekoľkých transakcií, vrátane akvizície spoločnosti Dick Clark Productions v hodnote 1 miliardy USD spoločnosťou Wanda, prípadne akvizíciu spoločnosti Voltage Pictures vo výške 345 miliónov USD spoločnosťou Anhui Xinke.^{59 60}

⁵⁷ EVANS, Michael. *Chinese Investment Tripled in US in 2016, Doubled in Europe*. In: Baker McKenzie. 2017-02. [online] [cit. 15.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.bakermckenzie.com/en/newsroom/2017/02/chinafdi/>>

⁵⁸ minister zahraničného obchodu

⁵⁹ HANEMANN, Thilo. ROSEN, Daniel. *Chinese FDI in the US in 2017: A Double Policy Punch*. 2018-01. In: Rhodium Group. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: <<https://rhg.com/research/chinese-fdi-us-2017-double-policy-punch/>>

⁶⁰ BRADSHAW, Keith. *After \$225 Billion in Deals Last Year, China Reins In Overseas Investment*. 2017-03. In: The New York Times. [online] [cit. 17.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.nytimes.com/2017/03/12/business/dealbook/china-deals-capital-controls-hollywood.html>>

3.2.4 Čínske investície v USA a v EÚ

Čínske investície v uplynulých rokoch prudko vzrástli tak v Európskej únii ako aj v Spojených štátoch amerických, pričom odzrkadľujú rastúcu pozíciu čínskych firiem v oboch hospodárstvach. Obe ekonomiky majú viacero spoločných znakov, ako je napríklad politická a makroekonomická stabilita, veľký trh s kúpyschopným obyvateľstvom, vysoko kvalifikovanú a talentovanú pracovnú silu, high-tech spoločnosti a celosvetovo známe značky. Ďalším spoločným znakom pre obe prijímateľské ekonomiky je aj veľký záujem o prilákanie čínskych investícií, čoho dôkazom sú aj opakované bilaterálne stretnutia na vyššej úrovni, pričom v súčasnosti USA, ako aj EÚ rokujú o investičnej zmluve.

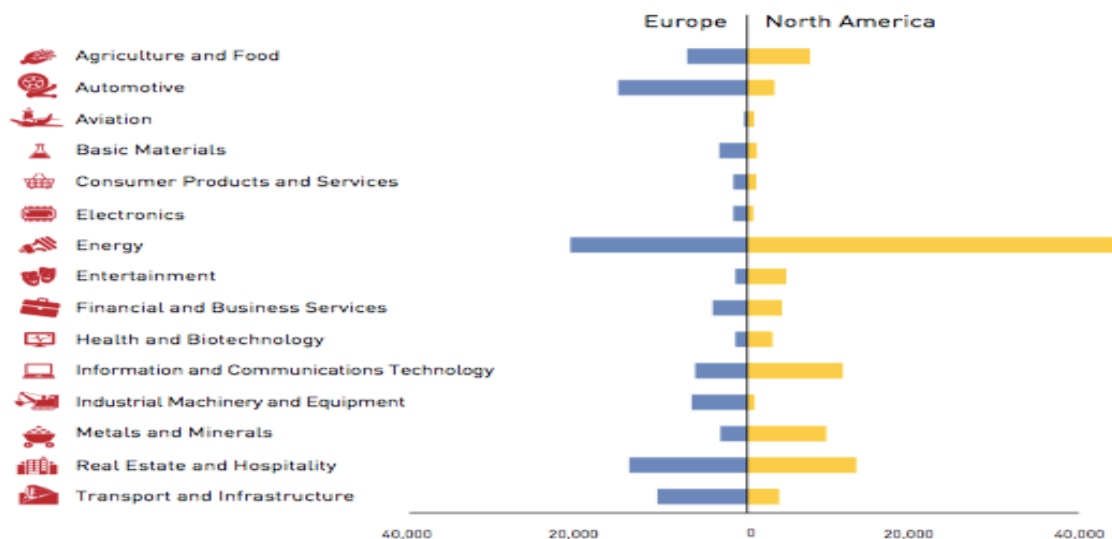
Napriek rôznym spoločným znakom existujú významné rozdiely pokiaľ ide o štruktúru čínskych investícií v oboch hospodárstvach. Nakoľko čínski investori v USA prejavujú záujem zväčša v technologickom sektore a v sektore zábavného priemyslu, zatiaľ čo v EÚ investujú do energetického sektora, logistiky a infraštruktúry. Z uvedeného vyplýva, že v jednotlivých ekonomikách investujú rôzne subjekty, pričom obvykle nepôsobia v oboch hospodárstvach. Avšak technologické giganty ako Huawei, ZTE, Tencent alebo Baidu uskutočnili rozsiahle investície na oboch kontinentoch. Medzi prvú rozsiahlu technologickú investíciu zaradíme akvizíciu IBM Lenovom v roku 2005, ktorá bola prvou významnou transakciou v tomto sektore medzi Čínou a rozvinutou krajinou. Táto transakcia demonštrovala čínsku schopnosť stať sa globálnym hráčom, v sektore inom ako sú nerastné suroviny a minerály.

Odvtedy Lenovo uskutočnilo ďalšie veľké investície v tomto sektore avšak medzi nedávnou transakciou môžeme zaradiť akvizíciu Motorola Mobility, ktorá bola v roku 2015 v hodnote 3,14 miliárd USD. Okrem toho, čínski investori čoraz častejšie začali investovať do amerických start-upov ako je napríklad nadobudnutie SnapChatu elektronickým obchodným gigantom Alibaba, alebo rozsiahla investícia v hodnote 200 miliónov USD, ktorú uskutočnila Čínska životná poisťovňa do mobilnej aplikácie Uber, ktorá neskôr investovala do jeho najväčšieho konkurenta v Číne, mobilnej aplikácie Didi Chuxing. V oblasti zábavy medzi masívnu investíciu zaradíme získanie ACM, reťazca kín ktorý bol vlastnený americkou súkromnou spoločnosťou Apollo&Bain, ktorá tento reťazec predala čínskej spoločnosti Dalian Vanda v hodnote 2,5 miliárd USD. Taktiež investície do

spoločností ako sú SXT Entertainment poukazujú na zvýšený záujem v oblasti Hollywoodskej produkcie.⁶¹

Ako sme spomínali už vyššie EÚ je prijímateľom väčšieho objemu investícií v energetickom sektore. Tieto investície majú rozdielny druh aktív, pretože energetický sektor je prevažne vo vlastníctve štátu. Napríklad taliansky CDP Reti, portugalský Energias de Portugal, veterná farma Meerwind v Nemecku alebo v neposlednom rade výstavba jadrovej elektrárne Hinkley Point C v Spojenom kráľovstve. Ďalším sektorom, v ktorom je Európa viac atraktívnejšia pre čínskych investorov je sektor infraštruktúry a logistiky a to nielen z toho dôvodu, že EÚ je najväčším obchodným partnerom Číny ale aj vďaka „OBOR“ iniciatívy. Medzi najväčšie investície v tejto oblasti zaraďujeme investíciu COSCO, ktorá bola v hodnote 175 miliónov USD ako aj gréckeho prístavu Port of Piraeus, španielskeho prístavu Port of Barcelona, Belgického prístavu Zeebrugge Port terminál, Londýnskeho letiska Heathrow, nemeckého letiska Hahn alebo, talianskeho prístavu Port of Naples, prípadne írkej leteckej lízingovej spoločnosti Avolon, ktorá bola v hodnote 7,6 miliárd USD. Prikladáme obrázok kumulovaných investícií od roku 2000-2015 plynúcich do EÚ a severnej Ameriky.

Obrázok č.6: Prehľad kumulovaných čínskych PZI do jednotlivých sektorov od roku 2000-2015

Zdroj: Dostupné na internete: Baker McKenzie. Bird's eye view, Comparing Chinese Investment into North America and Europe. In: Rhodium Group. 2016

⁶¹ CASABURI, Ivana. *Chinese investment trends in Europe 2016-17 Report*. In: ESADE China Europe Club. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <<http://itemswb.esade.edu/research/esadegeo/ChineseInvestmentTrendsInEurope.pdf>>

Ako je zrejmé z priloženého obrázku, čínske investície v Severnej Amerike viedli prevažne do energetického sektora, poľnohospodárstva, nehnuteľností a iných odvetví, vid' uvedený obrázok. Pričom z historického hľadiska sa investície pred rokom 2008 sa prevažne sústreďovali v pobrežných štátoch, ako je Kalifornia, New York. Pričom boli sústredené do investícií zameraných na získanie ropy a zemného plynu. Od roku 2008- 2012 sa intenzita čínskych investícií výrazne rozšírila do oblasti energetiky a ťažobných odvetví, kedy čínske spoločnosti investovali svoje finančné prostriedky do získania nekonvenčnej ropy a zemného plynu. Širšiu diverzifikáciu čínskych investícií zaznamenávame od roku 2013-2015, nakoľko investície viedli najmä do sektora komerčných služieb, nehnuteľností a do investícií zameraných na vedu a výskum. Z geografického hľadiska sa tieto transakcie viedli do Silicon Valley, Hollywoodu, Severnej Karolíne a Marylandu. Môžeme poznamenať že ku koncu roka 2015 boli čínske investície v USA prítomné v 48 štátoch a 10 kanadských provinciách.

V prípade Európy mali čínske investície podobný vývoj ako v Severnej Amerike, avšak v Európske čínske investície čelili jazykovým bariéram a rozličnej byrokrácií, ktoré sú uplatňované v rámci jednotlivých európskych štátov. Výraznejšie investície sa sústredili predovšetkým do Francúzska, Nemecka a Spojeného kráľovstva. Od roku 2000- 2007 tieto tri ekonomiky hostili viac ako polovicu celkových čínskych investícií v Európe. V období od 2008-2012 sa čínski investori zamerali prevažne na technologické spoločnosti v Spojenom kráľovstve, Nórsku a Švajčiarsku. Čo sa týka južných krajín intenzívnejšie tu čínski investori pôsobili v období, kedy sa v daných krajinách uskutočňovali privatizácie štátnych podnikov. V rámci rokov 2013-2015 investície viedli predovšetkým do odvetví špičkových technológií, komerčných služieb, pričom prúdili najmä do krajín Beneluxu, Švajčiarska a Nemecka.⁶²

3.3 Sektorový vývoj čínskych zahraničných investícií

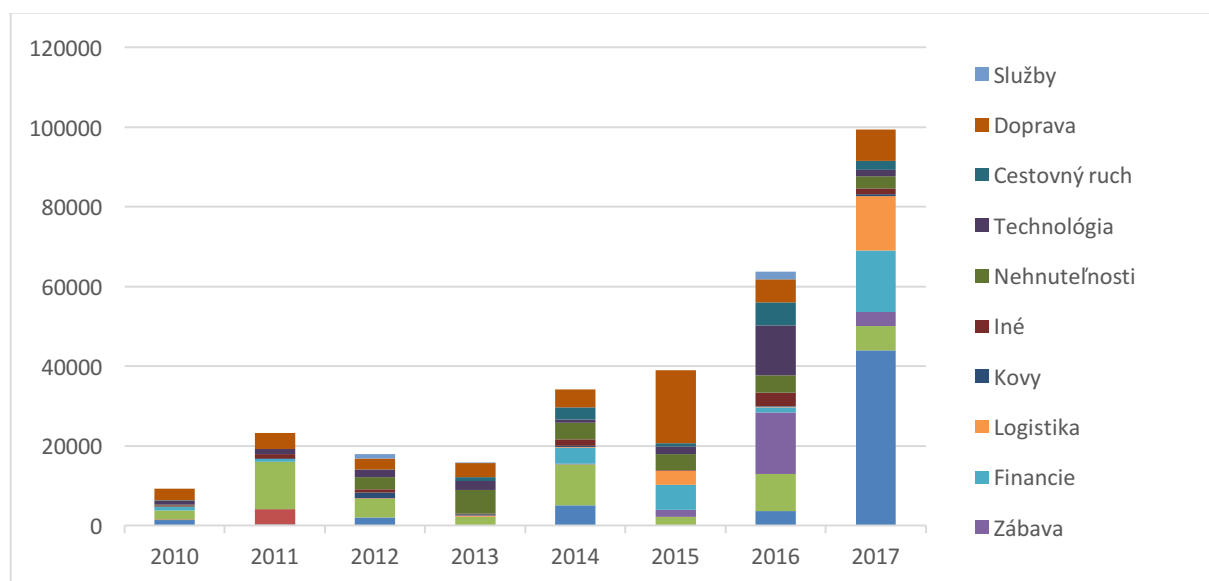
Z predchádzajúcich informácií môžeme spozorovať pôsobivú rastovú trajektóriu, čínskych investícií za posledné desaťročie s ročným priemerným rastom 30% v období od roku 2005-2015. V roku 2016 hodnota cezhraničných investícií prekročila hranicu 183 miliárd USD. Avšak dôsledkom opätovného sprísnenia administratívnych opatrení zo strany Pekingu tento trend začal mať klesajúcu tendenciu.

⁶² BAKER MCKENZIE. *Bird's Eye view, Comparing Chinese Investment into North America and Europe*. IN: Rhodium Group. [online] [cit. 12.03.2018] Dostupné na internete: <www.bakermckenzie.com>

Rozsiahlejšie čínske cezhraničné investičné aktivity datujeme od roku 2000, až v posledných 5 rokov sa zväčšil tlak na strategické ciele ako aj modernizáciu technológií a získavanie know-how. Rastúce náklady vstupných faktorov, najmä na dodržiavanie pracovných a environmentálnych podmienok, ako aj lokálne prekážky vyvíjajú tlak na čínskych výrobcov zameraných na produkciu nízko sofistikovaných výrobkov smerom k väčšej sofistikovanosti. Väčšina výrobných podnikov, ktoré čelia týmto výzvam sú súkromné subjekty, ale vyskytujú sa tu aj štátne podniky zamerané na automobilový priemysel a letectvo. Z uvedených dôvodov Čína uskutočňuje čoraz viac akvizícií v rozvinutých ekonomikách, ktoré ponúkajú množstvo spoločností s vyspelou technológiou, know-how, talentovanou pracovnou silou, ako aj pokročilým výskumom.

Najatraktívnejšími odvetviami pre čínske spoločnosti sú automobilový priemysel, strojársky priemysel, sektor obnoviteľných zdrojov energie, informačných technológií, ako aj oblasť komerčných služieb, odvetvie bankovníctva, poisťovníctva a správy majetku, kde celkový počet čínskych investícií prekročil 4,6 miliardy USD v roku 2015.⁶³ Prehľad meniacich sa investícií môžeme vidieť na dolu priloženom grafe.

Graf č. 5: Sektorový prehľad čínskych investícií vo svete od 2010-2017

Zdroj: spracované autorom na základe informácií American Enterprise Institute. Dostupných na internete: <
<http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

⁶³ BAKER MCKENZIE. *Bird's Eye View, Comparing Chinese Investment into North America and Europe*. 2016. In: Baker McKenzie. [online] [cit.23.03.2018] Dostupné na internete: <
<https://www.bakermckenzie.com//media/files/insight/publications/2017/03/chinafdi/birdseyeview2016.pdf?la=en>>

Z daného grafu vyplýva, že čínske investície sa menili nielen z teritoriálneho hľadiska ale aj sektorové, pričom v roku 2017 viedlo prevažné množstvo čínskych investícií do poľnohospodárskeho sektora, táto skutočnosť je ovplyvnená akvizíciou švajčiarskej poľnohospodárskej spoločnosti Syngenta, ktorá bola v hodnote 43 miliárd USD. Významný objem čínskych investícií prúdil aj do bankového sektora. Tieto investície predstavovali hodnotu 15,3 miliardy USD. Pričom jednotlivé investície pozostávali z nákupu 5% podielu akcií v HSBC, 90% podiel akcií v Qatar royal family, 10% v Deutsche Bank, 26% podiel v Saxo Bank atď. V oblasti logistiky zaznamenávame akvizíciu v britskej spoločnosti Logisor, ktorá bola v hodnote 13,7 milióna USD uskutočnenou čínskou spoločnosťou CIC.

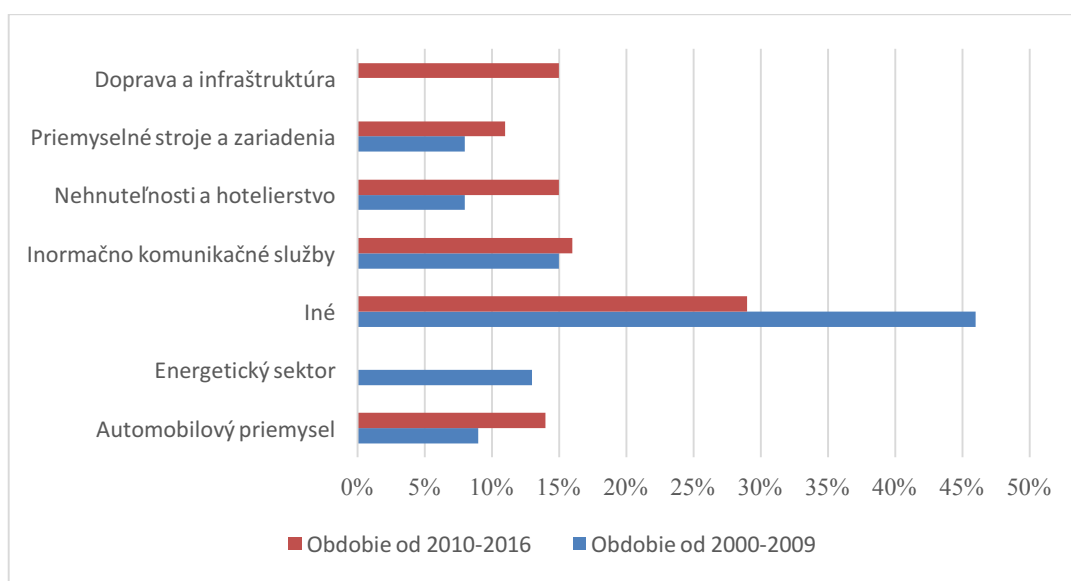
3.3.1 Sektorový vývoj investícií v Európe

Sektorové zmeny v oblasti čínskych cezhraničných investícií sme mohli vidieť z predchádzajúceho grafu, avšak tieto zmeny sú spôsobené kombináciou liberalizácie politík a meniacou sa obchodnou situáciou na čínskom trhu, ktoré nútia čínske spoločnosti investovať do čoraz sofistikovanejších odvetví. Vďaka tomu, že čínske spoločnosti začali investovať do priemyselne náročných odvetví, ich produkty sa stali technologicky vyspelejšími, čo ich núti v intenzívnejšej miere investovať do sofistikovaných a nákladnejších projektov, ktoré sú zamerané na získanie vedomostí a poskytovanie popredných služieb.

Motivujúcim faktorom pre tieto cezhraničné investície je aj uľahčenie vývozu, získavanie technológií, značiek, distribučných kanálov a ďalších strategických aktív na zlepšenie konkurencieschopnosti na domacom ako aj zahraničnom trhu. Ďalším faktorom je túžba čínskych spoločností zvýšiť efektivitu ich cezhraničných operácií. Taktiež jedným z dôvodov rýchleho rastu čínskych zahraničných investícií bola strategická iniciatíva „Made in China 2025“. Pričom v tejto súvislosti západné vlády pozorne sledujú čínske akvizície v strategicky dôležitých sektoroch špičkových technológií.⁶⁴ Z uvedeného obrázku vyplýva, že 16% z celkových investícií, ktoré prúdili do Európy v období od 2010-2016, ktoré predstavovali hodnotu 95 miliárd eur, prúdilo do informačných technológií, následne 15% z celkového počtu prúdilo do dopravy a infraštruktúry ako aj do nehnuteľností, viď priložený obrázok č.

⁶⁴ SZEPAN, Marc. *China's outbound M&A slowdown: why less could be more for investors and targets*. 2017-09. In: Merics.[online] [cit. 20.03.2017] Dostupné na internete: < <https://www.merics.org/en/blog/chinas-outbound-ma-slowdown-why-less-could-be-more-investors-and-targets> >

Graf č.6: Sektorové rozmiestnenie čínskych investícií v sledovaných intervaloch

Zdroj: SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

Z dostupných informácií, môžeme spozorovať sektorovú diverzifikáciu čínskych investícií v jednotlivých sledovaných obdobiach. Podľa správy, ktorú uvádzajú Mikko Houtari, John Seaman a Miguel Otero-Iglesias, môžeme vidieť nárast investícií v období od roku 2010-2016 v odvetviach dopravy a infraštruktúry, priemyselných strojov a zariadení, nehnuteľností a automobilového priemyslu. Pričom v období od 2000-2009 investície plynuli najmä do bližšie nešpecifikovaných odvetví. Pre lepšie znázornenie investícií, ktoré zaznamenávame v Európe v období od roku 2010- 2017 prikladáme dole uvedenú tabuľku č.1.

Tabuľka č.1: 10 najväčších čínskych investícií v Európe

Rok	Čínska spoločnosť	Hodnota investície v miliónoch eur	Zmluvná strana	Sektor	Krajina
2017	China Reform Holdings, Chem China	\$43 060	Syngenta	Poľnohospodárstvo	Švajčiarsko
2017	CIC	\$13 790	Logicor	Logistika	Veľká Británia
2017	Ping An	\$9 660	HSBC	Finančný sektor	Veľká Británia
2016	Tencent	\$8 600	Supercell	Zábavný priemysel	Fínsko
2015	ChemChina, SAFE	\$7 860	Pirelli	Doprava	Taliansko
2015	HNA	\$5 170	Avolon	Letecký priemysel	Írsko

2016	Midea	\$4 680	Kuka	Technológie	Nemecko
2011	Three Gorges	\$3 510	Energias de Portugal	Energetický sektor	Portugalsko
2017	Geely Auto	\$3 270	Volvo Trucks	Automobilový priemysel	Švédsko
2011	CIC	\$3 240	GDF Suez	Energetický sektor	Francúzsko

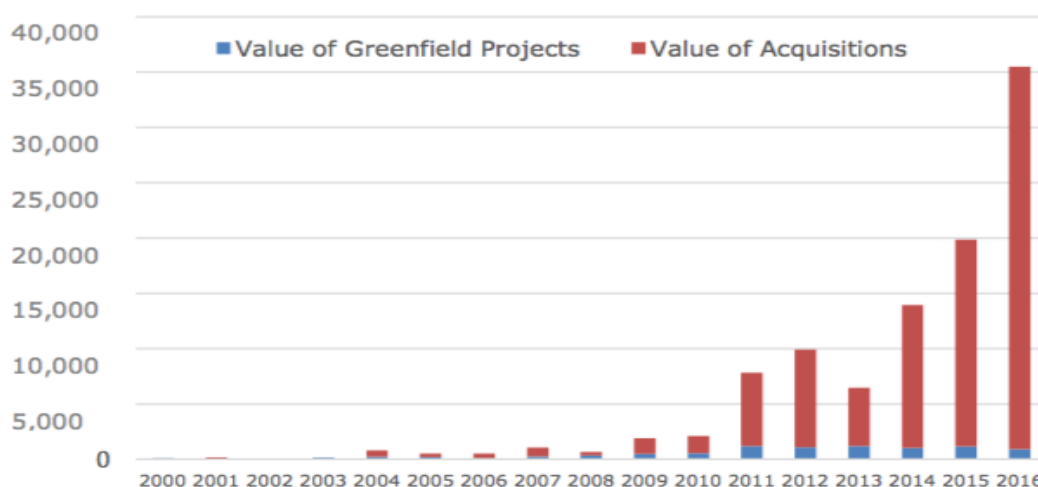
Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

Z uvedenej tabuľky, ktorá uvádza 10 objemovo najväčších čínskych investícií v Európe, môžeme spozorovať, že až štyri z desiatich investícií sa uskutočnili v roku 2017. Z teritoriálneho hľadiska viedli tieto investícií do Švajčiarska, Veľkej Británie a Švédska. Čo sa týka sektorového rozmiestnenia spomínaných investícií, prúdili do poľnohospodárstva, logistiky, finančného sektoru a automobilového priemyslu.

3.3.2 Teritoriálna analýza investícií

Ako sme si už všimli z vyššie uvedených informácií, masívne investície ktoré viedli do rôznych sektorov prúdili aj do rôznych regiónov v rámci Európy. Avšak prevažné množstvo prúdiacich investícií bolo vo forme fúzií a akvizícií a iba zanedbateľné množstvo investícií sa uskutočnilo vo forme greenfield. Na dolu uvedenom grafe uvádzame prehľad objemu investícií, ktoré plynuli do EÚ v podobe greenfield investícií a v podobe akvizícií.

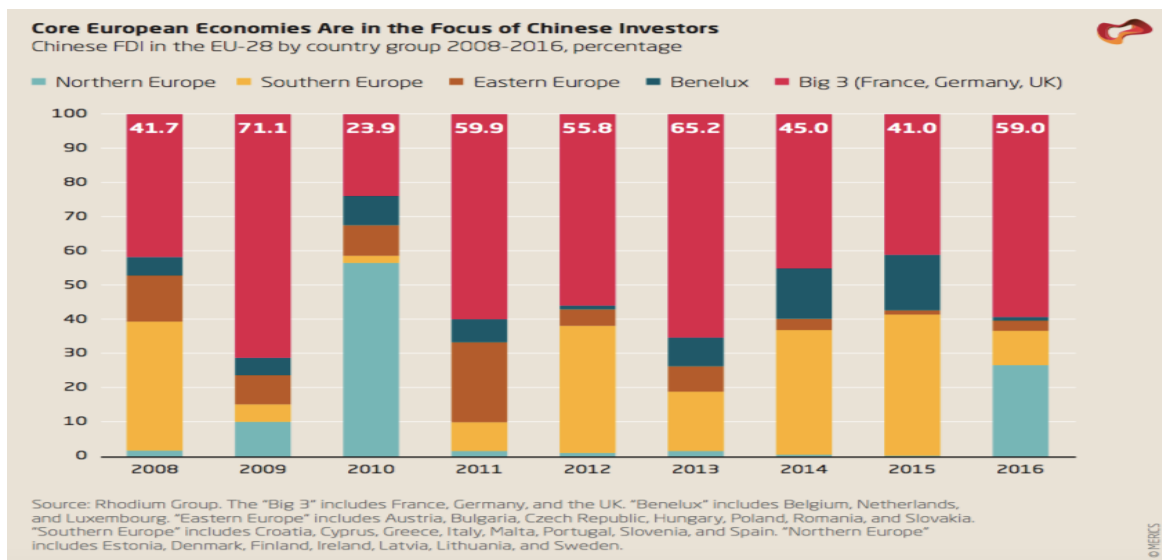
Graf č. 7 Prehľad objemu investícií

Zdroj: Dostupné na internete: SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*.

Presnejšie teritoriálne rozloženie čínskych zahraničných investícií uvádzame na uvedenom obrázku, ktorý demonštruje percentuálne rozloženie investícií v rámci regiónov v Európe, nakoľko až 59% z celkového počtu čínskych investícií viedli do krajín Veľkej trojky, venujeme týmto krajinám samostatnú podkapitolu viď uvedený graf.⁶⁵⁶⁶

Obrázok č.7: Teritoriálne rozloženie čínskych investícií plynúcich do Európy.

Zdroj: HANEMANN, Thilo. HUOTARI, Mikko. Record Flows and Growing imbalances, Chinese Investment in Europe in 2016.

Z uvedeného obrázku vyplýva, že do skupiny severných krajín prúdilo menej finančného kapitálu, avšak medzi signifikantné investície zaradujeme investíciu do fínskej spoločnosti Supercell Oy, ktorá bola v hodnote viac ako 8 miliárd USD, kde čínsky webový gigant Tencent získal 84,3% podiel v tejto spoločnosti, ktorá sa zameriava na vývoj mobilných hier⁶⁷. Podľa predikcie Petra Warmana by mala spoločnosť v tomto roku vygenerovať zisk, viac ako 2 miliardy dolárov mimo Ázie. Značnou sa stala aj investícia do írskej leteckej lízingovej spoločnosti Avolon, ktorá bola v hodnote 2,5 miliardy USD. Čínske investície prúdili aj do energetického sektora, ktoré boli v hodnote 400 miliónov dolárov, do

⁶⁵ HANEMANN, Thilo. HUOTARI, Mikko. *Record Flows and Growing Imbalances. Chinese Investment in Europe in 2016*. In: MERCATOR INSTITUTE FOR CHINA STUDIES RHODIUM GROUP, LLC. ALL RIGHTS RESERVED. [online] Dostupné na internete: <www.metrics.org>

⁶⁶ Medzi krajiny „Veľkej trojky“ zaradujeme Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo. Benelux: Belgicko, Holandsko, Luxembursko. Východná Európa: Rakúsko, Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovenská republika. Južná Európa: Chorvátsko, Cyprus, Grécko, Taliansko, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Španielsko. Severná Európa: Estónsko, Dánsko, Fínsko, Írsko, Lotyšsko, Litva, Švédsko.

⁶⁷ WANG, Yue. „Clash of Clans“ Maker Supercell a Wise Investment For Tencent's Global Gaming Ambitions. In: Forbes. [online] Dostupné na internete: <https://www.forbes.com/sites/ywang/2016/06/22/with-supercell-purchase-tencent-makes-global-expansion-a-priority/#7a01978c4610>

informačných a komunikačných technológií prúdili investície v hodnote 121 miliónov dolárov v rámci severného regiónu.⁶⁸ Z pohľadu Švédska najväčšie čínske investície zaznamenávame v automobilovom priemysle a to vďaka akvizícií Volva spoločnosťou Geely, ktorá bola v hodnote 1,4 miliardy eur. Prípadne vybudovanie greenfield spoločnosti zameranej na vedu a výskum China Technology vehicle v roku 2013 ako aj akvizície Saab Automobile čínskou spoločnosťou National Electric Vehicle Sweden.⁶⁹

V Južnej Európe sme zaznamenali masívne investície do Grécka, kde lodná spoločnosť COSCO nadobudla 51% podiel gréckeho prístavu Piraeus, ktorý má slúžiť ako lodné centrum medzi Áziou a východnou Európou. V júni 2017 lodný prístav Piraeus uzavrel dohodu so Šanghajským prístavom, pričom táto dohoda má viesť k rozšíreniu kontajnerovej dopravy medzi oboma prístavmi. Zlepšenie čínsko-gréckych vzťahov, pozorujeme aj z pravidelných návštev čínskych predstaviteľov v Aténach, ako aj vyhlásenie Han Zhenga, ktorý tvrdí, že cieľom Číny je zvýšiť strategické partnerstvo medzi oboma krajinami „na novú úroveň“.⁷⁰

V rámci Portugalska v roku 2016 spoločnosť Fosun International uskutočnila investíciu v hodnote 175 miliónov eur, čo predstavuje 16,7% podiel v spoločnosti Millenium BCP, pričom vo februári 2017 sa zvýšila svoj podiel na 23,9% v danej spoločnosti. Medzi ďalšie nedávne transakcie môžeme spomenúť kúpu 23% podielu v TAP Air Portugal, ktorá predstavovala hodnotu 30 miliónov eur, čínskou spoločnosťou Hainan Airlines ako aj odkúpenie aktív v spoločnosti ENEOP- Eólicas de Portugal spoločnosťou CTG v hodnote 242 miliónov eur. Vzhľadom na pozitívne vnímanú kooperáciu medzi Čínou a Portugalskom a jej ďalšieho pokračovania. Prezident Xi Jinping uviedol, že Čína je ochotná povzbudiť investície do Portugalska a rozšíriť ich aj do finančného sektora, zdravotnej starostlivosti a infraštruktúry, pričom je taktiež Portugalsko zapojené v iniciatíve „OBOR“, čoho dôsledkom je spolupráca v oblasti námorného výskumu a logistiky prístavov.⁷¹ Medzi ďalšieho predstaviteľa južnej Európy zaradujeme Španielsko, pričom k väčšiemu nárastu čínskeho kapitálu prišlo práve v roku 2016 a to prostredníctvom akvizície spoločnosti

⁶⁸ *Chinese Investment Hit Almost \$3 BN in Ireland in 2016*. 2017-02.[online] Dostupné na internete: < <https://www.bakermckenzie.com/en/newsroom/2017/02/chinese-investment-in-ireland/>>

⁶⁹ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 151-154 .December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0

⁷⁰ SMITH, Helena. *Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record*. In: THE GUARDIAN. [online] Dostupné na internete:< <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>>

⁷¹ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 117-122 .December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0

Urbaser, ktorá bola v hodnote 1,4 miliardy eur spoločnosťou Tianying. Táto jediná transakcia predstavovala 75% celkových čínskych investícií v Španielsku za rok 2016.⁷²

Čo sa týka investícií do Beneluxu, v rámci Belgicka sú investície rôznorodé, väčšina týchto investícií je koncentrovaných vo Flámsku a to až 70%. Medzi nedávane významné obchody zaraďujeme akvizíciu belgickej divízie spoločnosti Delta Lloyd Bank poisťovňou Anbang, ktorá sa uskutočnila v roku 2014 v hodnote 219 miliónov eur, ako aj akvizíciu spoločnosti Punch PowerTrain, ktorá je high-tech výrobcom pohonných hmôt pre vozidlá spoločnosťou Yinyi v roku 2016, ktorá predstavovala hodnotu 1 miliardy eur. V neposlednom rade môžeme spomenúť výstavbu technologického výskumného inkubátora, v meste Louvain-la-Neuve, ktorý má prilákať približne 700 čínskych pracovníkov. Predpokladané otvorenie je stanovené na koniec roka 2018. Holandsko je zaujímavé z pohľadu čínskych investícií v oblasti špičkových technológií, telekomunikácií, automobilovom sektore a v poľnohospodárskom sektore. Medzi nedávne akvizície patrí aj kúpa spoločnosti Nidera spoločnosťou China National Cereals, Oils and Foodstuffs Corporation (COFCO) v hodnote 2,05 miliárd eur. Avšak čo sa týka investícií typu greenfield spoločnosť Huawei, ktorá v súčasnosti aktívne pôsobí v oblasti poskytovania príslušenstva telekomunikačným operátorom v oblasti IT, ako aj predajom smartfónov, tabletov konečným spotrebiteľom⁷³.

3.4 Čínske investície v jednotlivých európskych krajinách

V predchádzajúcich častiach sme uviedli sektorové a teritoriálne rozmiestnenie čínskych investícií z globálneho hľadiska, následne sme sa bližšie zamerali na investície v Európe a USA. Rovnako sme tieto investície opäť uviedli z teritoriálneho i sektorového hľadiska, avšak čo sa týka teritoriálneho rozmiestnenia, spomenuli sme rozmiestnenie v rámci európskych regiónov, ktoré sme následne opísali. Presnejšie sme pritom nešpecifikovali príliv čínskeho kapitálu do jednotlivých krajín Európy. Pričom zároveň ako sa menila sektorová štruktúra cezhraničných investícií v Európe, zaznamenávame aj teritoriálnu zmenu čínskych investícií v rámci Európy. V predchádzajúcich rokoch, investície prúdili prevažne do menej rozvinutých štátov Európy, avšak v súčasnosti je situácia odlišná. Investičná politika je strategicky plánovaná a najmä zameraná na dlhodobé

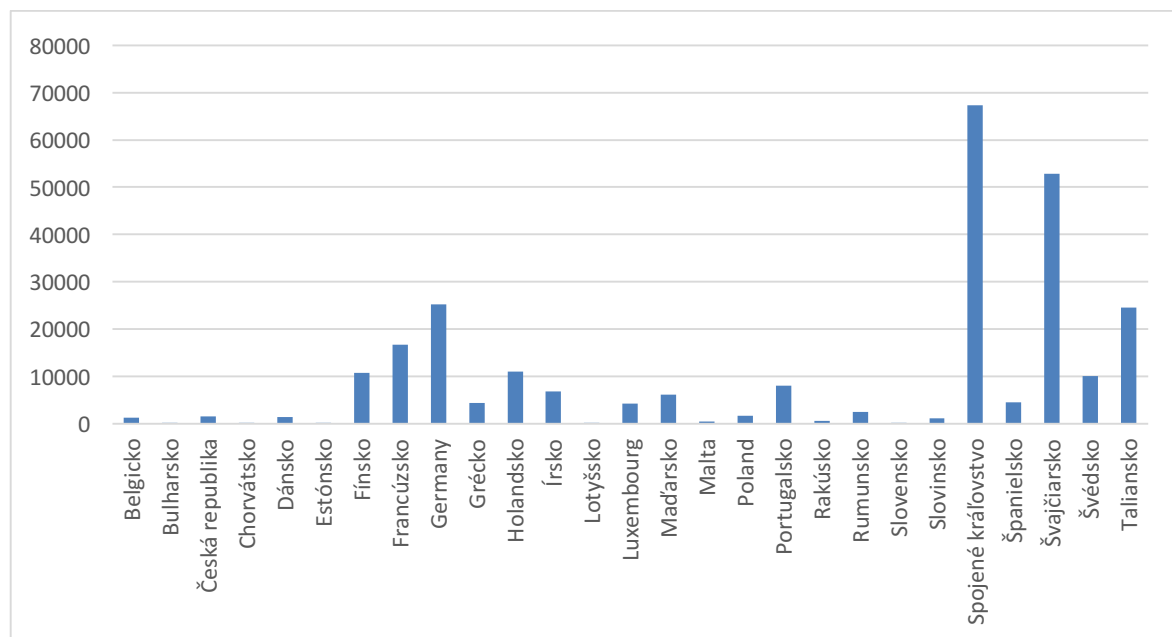
⁷² BARRÓN, Inigo. *Chinese investment in Spain quadrupled in 2016*. 2017-03. In: ELPAÍS. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: <https://elpais.com/elpais/2017/03/06/inenglish/1488795956_461560.html>

⁷³ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 93-99 .December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0 [cit. 21.04.2018]

národné výhody. Rastúci trend čínskych investícií smerom do EÚ dosiahol v roku 2016 hodnotu 41 miliárd USD, v porovnaní s rokom 2010 sa táto hodnota pohybovala na úrovni 2 miliárd USD.

V rámci tejto podkapitoly uvádzame kumulovaný príliv čínskych investícií do jednotlivých krajín EÚ v období od roku 2000-2017.

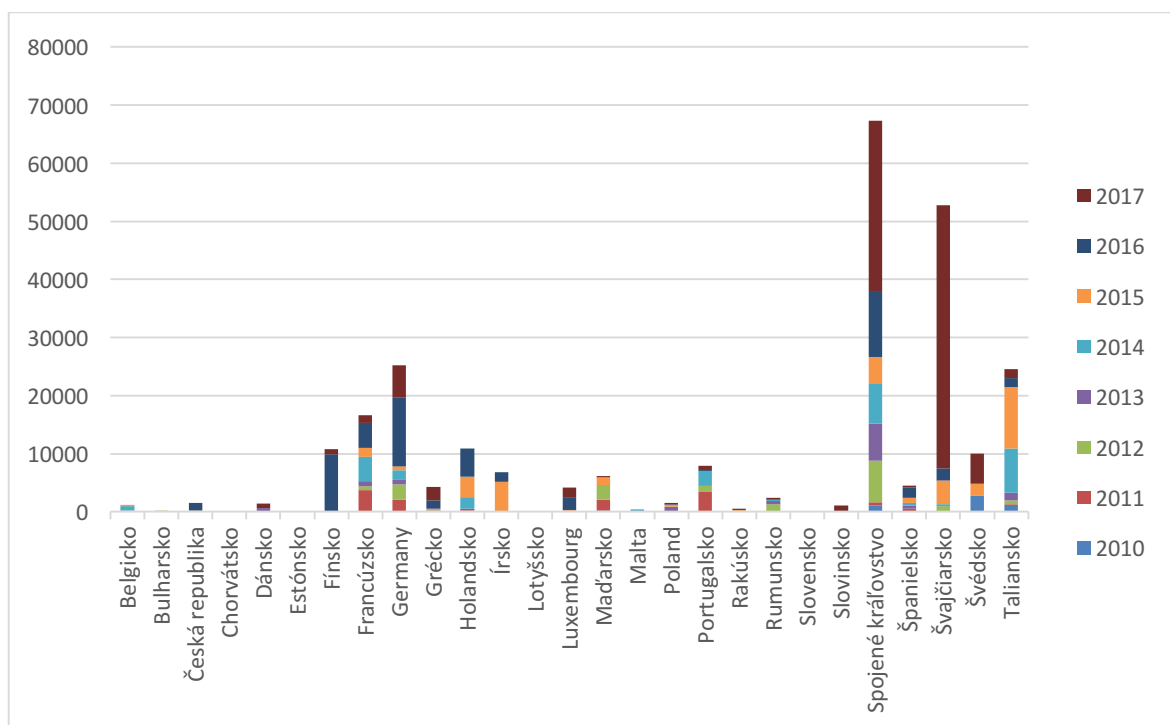
Graf č.8: Čínske investície v Európe od roku 2000-2017

Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/> >

Ako vyplýva z daného grafu č. 7 najväčší objem kumulovaných investícií v sledovanom období od roku 2010- 2017 prúdili do Spojeného kráľovstva, táto hodnota predstavovala sumu väčšiu ako 68 miliárd USD. Medzi najväčšie investície môžeme zaradiť prevzatie spoločnosti Logicator, ktorá bola v hodnote 13,8 miliardy USD čínskou spoločnosťou CIC. Druhou objemovo najväčšou investíciou bola kúpa 5% podielu akcií v HSBC, ktorá predstavovala hodnotu 9,6 miliardy USD a medzi tretiu najväčšiu investíciu zaradíme akvizíciu 49% podielu v spoločnosti Global Switch, ktorá predstavovala hodnotu 2,9 miliardy USD.

Graf č.9: Príjem čínskych investícií v jednotlivých európskych krajinách

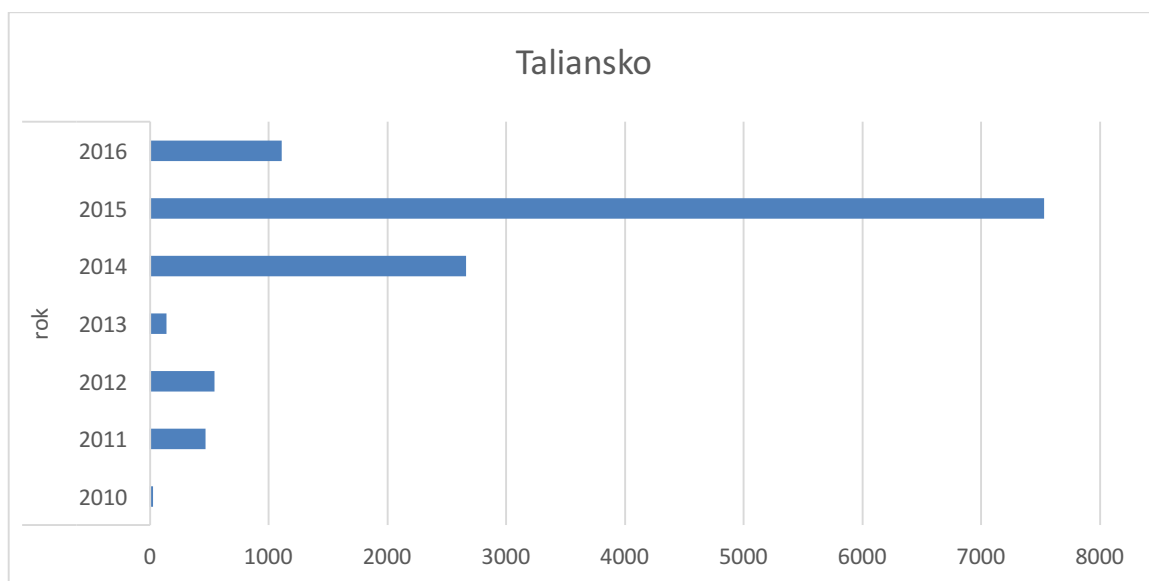

Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

Na uvedenom grafe môžeme vidieť, že najväčšími prijímajúcimi krajinami v rámci sledovaného obdobia od 2010-2017 objemovo najväčšie investície prúdili do Spojeného kráľovstva, Nemecka, Francúzska, Talianska, Fínska a Švajčiarska. Zároveň z daného grafu vyplýva, že objemovo najväčšie investície boli uskutočnené práve v roku 2017.

V prípade Talianska masívnejšie objemy čínskeho kapitálu mapujeme od roku 2014, pričom v roku 2015 sa stalo Taliansko najväčším príjemcom čínskych investícií a to najmä vďaka akvizícií spoločnosti Pirelli, ktorú kúpila spoločnosť ChemChina. Čo sa týka čínskych spoločností v Taliansku ku koncu roka 2016 ich bolo viac ako 260 v priemyselnom a finančnom odvetví, ktoré investovali približne do 450 talianskych podnikov, tieto investície prúdili najmä do menších spoločností. Rovnako prikladáme graf, ktorý demonštrujeme vývoj kumulovaných čínskych investícií v období od 2010- 2016.

Graf č.10: Prehľad kumulovaných čínskych investícií v Taliansku

Zdroj: spracované autorom na základe informácií: SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

Z daného grafu môžeme vidieť, že v roku 2015 prúdilo do Talianska najväčšie množstvo čínskeho kapitálu a to najmä vďaka investície do spoločnosti Pirelli, medzi hlavné dôvody investovania čínskych spoločností v Taliansku patria:

- získanie technológií, know-how, značiek v odvetviach v ktorých Taliansko dosiahlo celosvetové prvenstvo (stroje, elektronika, bankovníctvo a financie, móda a životný štýl, logistika, futbal...),
- využívanie efektu úspor z rozsahu ako to ukazuje prípad získania spoločnosti Pirelli,
- získanie logistických základov a priamy prístup k čínskym produktom na vnútornom európskom trhu a iné.

Spomenutú akvizíciu spoločnosti Pirelli doplnili aj ďalšie investície, v niektorých kľúčových strategických priemyselných a finančných spoločnostiach. V roku 2014 spoločnosť Shanghai Electric Group kúpila 40% podiel v energetickej spoločnosti Ansaldo Energia približne v hodnote 400 miliónov eur. Medzi podobné akvizície zaradíme kúpu 35% podielu v energetickej holdingovej spoločnosti CDP Reti, štátnym podnikom China's State Grid v hodnote 2,1 miliardy eur. V rámci finančného sektora boli významné investície Čínskej banky prostredníctvom State Administration of Foreign Exchange, ktorá

investovala približne 3,5 miliardy eur v 10 najväčších talianskych spoločnostiach ako aj investície v hodnote 5 miliárd eur na talianskej burze cenných papierov.⁷⁴

3.4.1 Investície v oblasti high-tech

Štatistický úrad Slovenskej republiky charakterizuje high-tech sektory, ako odvetvia s vysokou technológiou a služieb založených na znalostiach a produktov s vysokou technológiou. Tieto odvetvia zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja, ktoré sú vymedzené prostredníctvom SKNACE (Odvetvovej klasifikácie ekonomických činností) nasledovne:

- high- tech odvetvia v spracovateľskom priemysle,
- high-tech odvetvia v službách (znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou)⁷⁵

Vzhľadom na uvedenú charakteristiku, môžeme povedať, že väčšina investícií v oblasti high-tech sa sústreďuje najmä do Nemecka, Spojeného kráľovstva, Fínska, Holandska a Švajčiarska. V prípade Fínska sú investície sústredené prevažne v oblasti výskumu a vývoja. V roku 2016 sa dramaticky zvýšili čínske investície vo Fínsku pričom najväčšiu investíciu pretestovala spoločnosť Tencent, ktorá získala 84% podiel v hernej spoločnosti Supercell, ktorá predstavovala hodnotu 8 miliárd USD. V oblasti vedy a výskumu spoločnosť Huawei otvorila svoje druhé inovačné stredisko, kde zamestnáva viac ako 300 kvalifikovaných pracovníkov ľudí. Fínsko je atraktívne aj v oblasti bio hospodárstva, keďže je najviac zalesnenou krajinou v Európe spoločnosti Sunshine Kaidi a CAMC Engineering majú cieľ investovať približne 1 miliardu USD v tejto oblasti, pričom Sunshine plánuje vybudovať prvú bio rafinériu druhej generácie vo Fínsku do roku 2019.⁷⁶ Čínske investície viedli aj v roku 2017 do oblasti alternatívnych energií keď spoločnosť Sinomach investovala viac ako 850 miliónov USD v tomto sektore.

Na základe rastúcej kooperácie medzi Čínou a Fínskom, začiatkom apríla 2017 počas oficiálnej návštevy čínskeho prezidenta Xi Jinpinga v Helsinkách obe strany podpísali niekoľko nových dohôd o spolupráci a memoranda o porozumení pre užšiu spoluprácu, ktoré

⁷⁴ SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

⁷⁵ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Štatistika high-tech..* [online] [cit.01.04.2018] Dostupné na internete: < <http://archiv.statistics.sk/html/showdoc.dodocid=31377.html> >

⁷⁶ LAITINEN, Kaija. *Statistics about foreign owned companies in Finland*. In: INVEST IN FINLAND. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: < <https://www.investinfinland.fi/foreign-direct-investment-statistics> >

sa týkali strategickej spolupráce v rôznych oblastiach. Tieto nové memorandá majú viesť k posilneniu spolupráce v oblasti internetu, lekárskej vedy, inteligentnej a flexibilnej energie a inteligentnej dopravy, ako aj vytvorenie platformy na riešenie sociálnych a environmentálnych problémov a tým podporiť export a investície medzi oboma krajinami.⁷⁷

Pokiaľ ide o relatívne objemovo malé investície, v Holandsku predstavujú prevažnú časť investícií do high-tech sektoru. Nakoľko hlavným motívom týchto investícií nie je prístup na holandský, prípadne európsky trh ale prístup k vyspelým technológiám a vytvorenie globálnej sietí. Vo všeobecnosti tieto investície podporujú stratégiu „Made in China 2025“ ako aj „OBOR“ iniciatívu.

Ako sme už spomínali prevažná časť investícií sa vyskytla v high-tech sektore, ktoré sú nepriamo spojené so spoločnosťou Royal Philips. Táto spoločnosť patrila medzi hlavné piliere špičkových technológií v Holandsku avšak v poslednom desaťročí predala väčšinu svojich aktív a výlučne sa zamerala na zdravotnícku technológiu. Prvou veľkou akvizíciou v spoločnosti Phillips bol predaj divízie polovodičov NXP semiconductors, ktorá sa uskutočnila v roku 2006. V roku 2015 sa uskutočnila kúpa RF Power, ktorá sa zameriava na výrobu čipov pre mobilne telefóny spoločnosťou JAC Capital, ktorá bola v hodnote 1,6 miliardy eur. JAC Capital je dcérskou spoločnosťou investičnej spoločnosti JIC, ktorá bola založená v roku 2004 s cieľom podpory technologického pokroku a modernizácie v priemysle. Ďalšie nadobudnutie divízie NXP, bolo v hodnote 2,45 miliardy eur, pričom bola nadobudnutá konzorciom pozostávajúceho z JAC Capital a Wise Road Capital. Wise Road Capital je fond súkromného kapitálu, ktorý investuje do európskych a amerických high-tech spoločností. Medzi ďalšiu čínsku spoločnosť, ktorá získala aktíva v spoločnosti Phillips je China Electronics Corp, ktorá získala práva podnikat' v oblasti mobilných telefónov spoločnosti Phillips. V roku 2014 spoločnosť predala výlučné práva na predaj televízorov a počítačových monitorov pod značkou Phillips. Pre lepšie znárodnenie investícií v oblasti high-tech v Holandsku prikkladáme tabuľku.

⁷⁷ HASNAT, Oflui. *Finland, China sign trade, investment deals*. In: Daily Finland. 2017-04. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: <<http://dailyfinland.fi/business/344/Finland-China-sign-trade-investment-deals>>

Tabuľka č.2: Prehľad najväčších investícií v Holandsku od 2010-2017

Rok	Čínska spoločnosť	Zmluvná strana	Hodnota investície v miliónoch eur
2017	JAC Capital, Wiseroad Capital	NXP Standard Products division	2,45
2014	COFCO	Nidera BV	2,05
2015	JAC Capital	NXP RF- Power division	1,6
2015	Anbang	Reaal NV	702
2014	Shanghai Electric	Royal Nedschroef Holding BV	325
2011	Sinochem	DSM Anti- Infectives BV	210
2011	BAIC	Inalfa Roof Systems Group BV	190
2014	CEC	TP Vision Holding BV	180
2013	Sinopec	Vesta Terminals BV	129
2016	Transfar	Tanatex Chemicals Group	100

Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/> >

Vo Švajčiarsku bol rok 2016 pozoruhodný vďaka rozšíreniu fúzií a akvizícií, kedy v porovnaní s predchádzajúcim rokom celkový objem transakcií narástol o 40% na hodnotu 119,1 miliardy USD. Čínske investície boli obzvlášť silné a to najmä v oblasti prevzatia agrochemického gigantu Syngenta, ale aj vďaka akvizíciám Gategroup Holding AG a SR Technics spoločnosťou HNA Aviation Group. Pričom v súčasnosti vo švajčiarsku pôsobí viac ako 100 čínskych firiem.

Z uvedených transakcií je zrejmé, že diverzifikácia portfólia je snahou získať pokročilú technológiu a túžbou vlastniť tradičné švajčiarske spoločnosti. Patrik Keler, šéf M&A v spoločnosti KPMG uvádza, že Švajčiarsko má konkurenčné výhody v oblasti inovácií, vysoko kvalifikovanej pracovnej sily, stabilnej politickej situácie rovnako aj silného finančného systému. Taktiež k pozitívnemu vývoju čínskych investícií vo Švajčiarsku prispela dohoda o voľnom obchode.

KPMG v budúcom roku predpokladá zvýšenú aktivitu čínskych investícií vo finančnom sektore, konkrétnejšie v súkromných bankách, ako aj v oblasti poisťovníctva a správy aktív.

Viac ako pravdepodobná je taktiež spolupráca s čínskou softvérovou spoločnosťou Neusoft, ktorá sa plánuje rozšíriť aj do oblasti zdravotnej starostlivosti.⁷⁸⁷⁹⁸⁰

3.4.2 Čínske investície vo Veľkej trojke

V prípade Nemecka tieto investície predstavovali v roku 2016, 11 miliárd eur. Signifikantnou sa stala akvizícia nemeckého výrobcu robotov KUKA AG, ktorá predstavovala 4,6 miliárd eur. Táto investícia bola značne kritizovaná a označená za investíciu v strategickom odvetví, ktorá bude viesť k transferu technológií, čo môže byť deštruktívne pre hospodárstvo Európskej únie. Obdobne významnou investíciou v Nemecku bola akvizícia spoločnosti EEW Energy v hodnote 1,4 miliardy eur, ktorá sa zaoberá spaľovaním odpadov. Taktiež do tejto skupiny zaraďujeme investíciu do BGP, ktorá pôsobí v oblasti nehnuteľností. V neposlednom rade, môžeme spomenúť investíciu, ktorá viedla do spoločnosti, ktorej hlavnou činnosťou je výroba priemyselných strojov Krauss Maffei Group, v hodnote 925 miliónov eur.⁸¹⁸² Pre lepšie znázornenie uvádzame 10 najväčších čínskych investícií, ktoré sa uskutočnili v Nemecku v sledovanom období od 2010-2017. V uvedenej tabuľke demonštrujeme diverzifikáciu masívnych investícií.

Tabuľka č.3: Prehľad 10 najväčších čínskych investícií v Nemecku

Rok	Čínska spoločnosť	Zmluvná strana	Sektor	Hodnota investície v miliónoch EUR
2016	Midea	KUKA	Priemyselné stroje a zariadenia	4,66

⁷⁸ *Swiss mergers and acquisitions thrived in 2016*. 2017-01. In: swissinfo.ch. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: https://www.swissinfo.ch/eng/business/chinese-investments_swiss-mergers-and-acquisitions-thrived-in-2016/42860680

⁷⁹ *Clarity on Mergers & Acquisitions*. 2018. In: KPMG. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: <<https://home.kpmg.com/ch/en/home/insights/2018/01/clarity-on-mergers-and-acquisitions.html>>

⁸⁰ ALLEN, Matthew. *Why more Chinese companies will come to Switzerland*. 2017. In: swissinfo.ch. [online] [cit. 01.04.2018] Dostupné na internete: <https://www.swissinfo.ch/eng/business/dragon-magnet_why-more-chinese-companies-will-come-to-switzerland/42880362>

⁸¹ HANEMANN, Thilo. HUOTARI, Mikko. *Record Flows and Growing Imbalances. Chinese Investment in Europe in 2016*. In: MERCATOR INSTITUTE FOR CHINA STUDIES RHODIUM GROUP, LLC. ALL RIGHTS RESERVED. [online] Dostupné na internete: <www.metrics.org>

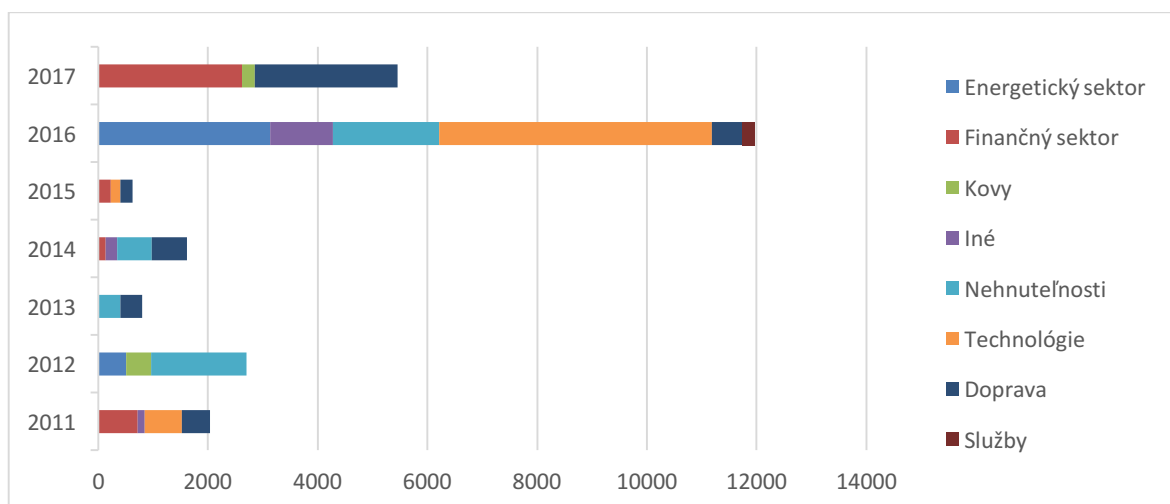
⁸² BARRETO, Elzio, DENNY Thomas. *ChemChina-led group buys Germany's KraussMaffei for \$ 1 billion in record deal*. In: REUTERS. [online] Dostupné na internete: <<https://www.reuters.com/article/us-china-kraussmaffei-m-a/chemchina-led-group-buys-germanys-kraussmaffei-for-1-billion-in-record-deal-idUSKCN0UP0YX20160111>>

2016	Beijing Enterprises	EEW Energy from Waste	Služby	1,44
2016	CIC	BGP	Nehnuteľnosti	1,1
2017	Luxshare	ZF Friedrichshfen	Automobilový priemysel	1
2016	ChemChina, Guoxin Intermat. Investment, AGIC Capital	KraussMaffei	Priemyselné stroje a zariadenia	925
2013	Weichai Power	Kion	Priemyselné stroje a zariadenia	738
2016	China Three Gorges	BCP Meerwind Luxembourg	Obnoviteľná energia	730
2017	Zhengzhou CMM Group, Renaissance Capital	Bosh Starter and Generator Business	Automobilový priemysel	545
2011	Lenovo	Medion	Spotrebná elektornika	530
2017	MLS, Yiwu, IDG	OSRAM Ledvance	Elektronika	500

Zdroj: spracované autorom na základe informácií: SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

Taktiež prikľadáme aj sektorové rozmiestnenie čínskych investícií plynúcich do Nemecka v jednotlivých rokoch, ktoré poukazujú na diverzifikáciu čínskych investícií.

Graf č.11: Príliv čínskych investícií od roku 2011- 2017

Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

Z uvedených informácií si môžeme všimnúť, že v roku 2016 veľká časť čínskych investícií viedla do sektora technológií, pričom tieto transakcie predstavovali už spomínané akvizície spoločností KUKA AG, KrausMaffei a Kion. Avšak v roku 2017 dominovali čínske investície vo finančnom sektore a to najmä v bankovom odvetví. Tento nárast predstavovala najprv investícia v podobe kúpy 3% podielu akcií v hodnote 800 miliónov USD v Deutsche Bank, ktorá sa uskutočnila vo februári 2017. Následné v marci 2017 sa uskutočnilo odkúpenie ďalších 2% v hodnote 460 miliónov USD a v máji 2017 došlo ku kúpe ďalších 5% podielu akcií v Deutsche Bank predstavujúcu sumu 1,36 miliardy USD spoločnosťou HNA.⁸³ Z daného grafu je zjavná sínusoida v oblasti prílevu čínskych investícií, avšak v budúcnosti sa očakáva ich opätovné zvýšenie a to najmä vďaka atraktivite nemeckých high-tech spoločností.

Pre porovnanie s Nemeckom, investície v Spojenom kráľovstve dosiahli v roku 2016 hodnotu 7,8 mld eur. V posledných dvoch rokoch čínske spoločnosti zaznamenali signifikantný záujem v rámci dvoch sektorov a to v nehnuteľnostiach a v informačno-komunikačných technológiách, ktoré spolu predstavujú viac ako 56% celkových investícií v období od 2000-2016. Zároveň zaznamenávame investičnú aktivitu telekomunikačného

⁸³ AEI. *China Global Investment Tracker*. 2017. IN: AEI. [online] [cit. 10.04.2018] Dostupné na internete: <<http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

giganta Huawei, ktorý je dlhodobým investorom v oblasti vedy a výskumu, pričom doposiaľ investoval vo Veľkej Británii 1,3 miliardy libier v období od 2013- 2017⁸⁴

Podľa American Enterprise Institute and Heritage Foundation investície v roku 2017 prekročili hranicu 20 miliárd libier, pričom značne kontroverznou bola investícia do atómovej elektrárne Hinkley Point C, ktorá bola podpísaná v roku 2015, avšak schválenie od britskej vlády dostala v septembri 2016. Hodnota investície bola v rozsahu 6 miliárd libier, pričom celková investícia sa odhaduje na 18 miliárd libier a bude ukončená v roku 2025. Hinkley Point C môžeme označiť aj ako priekopnícky projekt čínskeho jadrového priemyslu. Pretože čínska strana nezastupuje iba úlohu investora, ale zahŕňa aj technickú a programovú implementáciu.⁸⁶

Medzi ďalšie zaujímavé investície, ktoré zaznamenávame v posledných rokoch zaradujeme napríklad investíciu do najvyššej budovy v Londýne „Cheesegrater“, ktorá bola v hodnote 1,5 miliardy libier. Ako aj akvizíciu Skyscanner v hodnote 1,4 miliardy libier.⁸⁷ ⁸⁸ Medzi nedávne investície, ktoré boli kritizované patrí aj odkúpenie 2% akcií Global Switch, ktorými sa čínsky Elegant Jubilee stal väčšinovým vlastníkom tohto londýnskeho operátora.⁸⁹ Na dolu uvedenom grafe, môžeme zaznamenať vývoj čínskych investícií do Spojeného kráľovstva v období od 2010- 2017.

⁸⁴ KYNGE, James. *Strong growth for top Chinese investments in UK*. In: FINANCIAL TIMES.[online] Dostupné na internete: < <https://www.ft.com/content/262d1258-0725-11e7-97d1-5e720a26771b>>

⁸⁵ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 159-165 .December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0

⁸⁶ XIAOXUN, Lei. LIU Cecily.*Hinkley project powers ahead*. In: China Daily UK.[online] Dostupné na internete: < http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2017-09/01/content_31424317.htm>

⁸⁷ WATT, Holly.*The long read Hinkley Point: the „dreadful deal“ behind the world's most expensive power plant*.In. THE GUARDIAN-[online] Dostupné na internete:< <https://www.theguardian.com/news/2017/dec/21/hinkley-point-c-dreadful-deal-behind-worlds-most-expensive-power-plant>>

⁸⁸ *Reality Check: How does China-UK trade compare globally?*In: BBC NEWS.[online] Dostupné na internete:< <http://www.bbc.com/news/uk-42821084>>

⁸⁹ MOSS, Sebastian.*Chinese investors gain control of Global Switch*.In: DatacenterDynamics.[online] Dostupné na internete:< <http://www.datacenterdynamics.com/content-tracks/colo-cloud/chinese-investors-gain-control-of-global-switch/99552.fullarticle>>

Graf č.12: Prehľad kumulovaných čínskych investícií v Spojenom kráľovstve

Zdroj: spracované autorom na základe informácií: SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

Pre lepšie znázornenie objemovo najväčších investícií, ktoré sa uskutočnili v Spojenom kráľovstve prikladáme tabuľku č. , kde uvádzame hodnotu danej investície, čínskeho investora, zmluvnú stranu a rok kedy sa daná investícia uskutočnila.

Tabuľka č.4: 10 najväčších investícií v Spojenom kráľovstve

ROK	ČÍNSKA SPOLOČNOSŤ	MNOŽSTVO V MILIÓNOCH	ZMLUVNÁ STRANA	SEKTOR
2017	CIC	\$13 790	Logicor	Logistika
2017	Ping An	\$9 660	HSBC	Finančný sektor
2016	Jiangsu Shagang led consortium	\$2 960	Global Switch	Technológie
2012	Bright Foods	\$1 940	Weetabix	Agriculture
2016	CIC	\$1 780	National Grid	Energetický sektor
2016	Ctrip	\$1 740	Skyscanner	Cestovný ruch
2014	Legend	\$1 540	PizzaExpress	Poľnohospodárstvo
2012	Sinopec	\$1 500	Talisman Energy	Energetický sektor
2017	CC Land	\$1 410	British Land and Oxford Properties	Nehnuteľnosti

2013	CIC	\$1 280	Blackstone	Nehnuteľnosti
------	-----	---------	------------	---------------

Zdroj: Spracované autorom na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: <<http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

Vo Francúzsku sa v posledných rokoch uskutočnili významné obchody v odvetví cestovného ruchu, poľnohospodárstva, automobilového a energetického odvetvia. Môžeme spomenúť kúpu Louvre Hotel Groupe, ktorá sa uskutočnila v roku 2015 spoločnosťou Jin Jiang Group v hodnote 1,3 miliárd USD. Ďalšou investíciou v tomto sektore bola kúpa 10% podielu v spoločnosti AccorHotels, ku ktorej došlo v roku 2016 a predstavovala hodnotu 1 miliardy USD. Prípadne môžeme spomenúť kúpu 10% podielu v Pierre et Vacances groupe, ktorá bola v hodnote 25 miliónov USD, ako aj akvizíciu Club Méditerranée skupinou Fosun prekračujúcu hodnotu 1 miliardy USD v roku 2014. Investície v tomto sektore nie sú prekvapením, keďže Francúzsko patrí k najdynamickejšim trhu v oblasti cestovného ruchu so stále väčším počtom čínskych turistov.

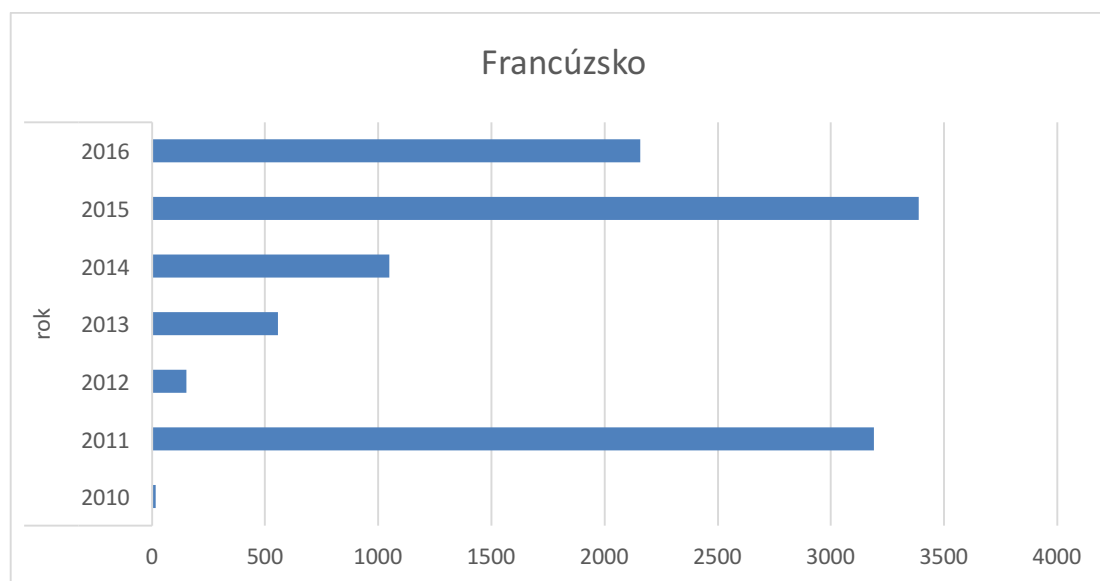
Francúzsko zaznamenalo taktiež záujem v sektore agro podnikania a to najmä v súvislosti s bezpečnosťou potravín v Číne. Indikátorom tohto záujmu je partnerstvo spoločnosti Syntura s francúzskym mliekarenským družstvom Sodiaal, ktoré vzniklo v roku 2011. Spoločnosť Syntura investovala približne 200 miliónov eur na výstavbu najväčšieho európskeho zariadenia na výrobu detských práškových výživových doplnkov, ktoré sú produkované z mlieka, z firmy Sodiaal. Pričom je tento konečný produkt určený na čínsky trh. Motívom tejto investície, nebol iba melamínový škandál z roku 2008, ale aj získanie know how v rámci manažérskeho vedenia ako aj priemyselného spracovania.

V neposlednom rade, prúdili investície aj do energetického sektora. China Investment Corporation uskutočnila niekoľko rozsiahlych investícií v tomto sektore v roku 2011. Kúpou 30% podielu v spoločnosti GDF Suez, ktorá patrí medzi najväčších svetových spoločností pôsobiacich v oblasti plynu a elektrickej energie, prípadne investícia vo výške 600 miliónov USD, predstavujúcu 10% podiel v Atlantic LNG, ktorá je dcérskou spoločnosťou francúzskej spoločnosti. V roku 2012 CIC uskutočnila investíciu vo výške 385 miliónov eur, ktorá reprezentovala 7% podiel v spoločnosti Eutelsat.

Avšak v roku 2016 CIC podpísala memorandum s Caisse des Dépôts et Consignations o rozvoji spoločného investičného fondu, ktorý má slúžiť na infraštruktúrne projekty, reprezentujúce 1 miliardu eur.⁹⁰

Vývoj čínskych investícií si môžeme všimnúť aj na dolu priloženom grafe, ktoré sa uskutočnili od roku 2000- 2016.

Graf č. 13: Vývoj čínskych investícií plynúcich do Francúzska

Zdroj: spracované autorom na základe informácií: SEAMAN, John, HUOTARI, Mikko, OTERO-IGLESIAS, Miguel. *Chinese Investment in Europe, a Country-level approach*. Dostupné na internete: < www.merics.org >

Rovnako pre lepšie znázornenie najväčších čínskych investícií uvádzame tabuľku č. z ktorá uvádza najrozsiahlejšie čínske investície, ktoré sa uskutočnili vo Francúzsku v sledovanom období od roku 2010- 2017.

Tabuľka č.5: 10 najväčších čínskych investícií vo Francúzsku od roku 2010-2017

ROK	ČÍNSKA SPOLOČNOSŤ	MNOŽSTVO V MILIÓNOCH	ZMLUVNÁ STRANA	SEKTOR
2011	CIC	\$3 240	GDF Suez	Energetický sektor
2016	Dalian Wanda	\$1 730	Auchan	Cestovný ruch

⁹⁰ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 55-60 .December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0 [cit. 15.04.2018]

2014	Jin Jiang Hotels	\$1 490	Louvre Hotels and Starwood Capital	Cestovný ruch
2016	Shandong Ruyi	\$1 480	SMCP	Iné
2015	CIC	\$1 150	CBRE Global Investors	Nehnuteľnosti
2014	Fosun	\$1 130	Club Med	Cestovný ruch
2014	Dongfeng	\$1 100	Peugeot	Doprava
2017	Sanyuan Foods, Fosun	\$730	Montagu	Poľnohospodárstvo
2013	China Merchants	\$530	CMA CGM	Doprava
2011	CNPC	\$510	INEOS France	Energetický sektor

Zdroj: Spracované autorom na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/> >

Z už spomenutých informácií si môžeme všimnúť rastúci trend investícií v rozvinutých krajinách ako je Nemecko, Spojené kráľovstvo, Holandsko, Fínsko. Ako vyplýva z uvedených informácií, nedávne investície viedli najmä do sofistikovaných odvetví, pričom sú tieto investície zamerané na získavanie potrebných know-how. Motívom týchto investícií je modernizácia Číny, ktorá je vedená 13. päťročným plánom, ako aj stratégiou „Made in China“ ktoré sa zameriavajú na inovácie a ekonomický rozvoj Číny.

3.4.3 Investičná dohoda medzi EÚ a Čínou

S rastúcimi globálnymi neistotami je v tomto turbulentnom období obzvlášť dôležité pre Európu a Čínu udržať a prehĺbiť ich súčasnú hospodársku spoluprácu. Vzhľadom na to, že aktuálne neexistuje jednotný rámec upravujúci investičné vzťahy medzi Európskou úniou a Čínou, členské štáty s Čínou spolupracujú na základe bilaterálnych dohôd. Všetky členské štáty EÚ majú s Čínou uzatvorené bilaterálne dohody, ktoré boli negociované prevažne v 80. a 90. rokoch minulého storočia s cieľom prilákať PZI do Číny, ako aj chrániť legitímne činnosti zahraničných podnikov. Avšak od nadobudnutia platnosti Zmluvy o fungovaní Európskej únie v roku 2009 členské štáty stratili autonómiu v otázkach vonkajšej politiky a tým sa kompetencie v oblasti investícií presunuli z členských štátov do kompetencií Európskej komisie.

Z tohto titulu bol dôležitý 16. Samit EÚ a Číny, ktorý sa konal v novembri 2013, kde sa obe strany dohodli, že začnú viesť rokovania o investičnej dohode, ktorá nahradí existujúce bilaterálne dohody, platné v súčasnosti medzi jednotlivými členskými štátmi a Čínou.

Táto dohoda by umožnila postupnú liberalizáciu investícií, ako aj odstránenie obmedzení pre investorov na trhoch druhej strany. Vzhľadom na meniacu sa povahu oboch hospodárstiev, dohoda sa zameriava na riešenie problémov v oblasti služieb, rovnako sa na transparentnosť regulácií. Úspešné ukončenie rokovaní by malo priniesť výhody pre regionálny a globálny hospodársky rast v širšom zmysle. Aktuálne rokovania dosiahli dohodu o zásade nediskriminácie, potrebe zlepšiť regulačné prostredie na ochranu investorov a potrebu stanoviť pravidlá pre pracovné a environmentálne otázky. Hlavným cieľom tejto dohody by malo byť vytvorenie stabilných, spravodlivých, transparentných a predvídateľných podmienok v Číne aj v EÚ, tak aby spoločnosti mali rovnaké postavenie a rovnaký prístup na trh bez ohľadu na pôvod. Avšak vyskytlo sa viacero relevantných nezhôd, ktoré je nutné dôkladne prediskutovať. V dôsledku týchto rozdielov, bude nutné vytvoriť mechanizmus, ktorý sa bude zaoberať vzniknutými investičnými spormi na oboch stranách, prípadne využívať verejný súdny systém, ktorý sa zaberá riešením investičných sporov ako je to v prípade dohody medzi EÚ a Kanadou.⁹¹⁹²

3.5 Prípadová štúdia KUKA AG

Vzhľadom na aktuálnu atraktivnosť akvizícií nemeckých spoločností ako sú KraussMaffei, Manz, H. Stoll, ktoré sú pre čínskych investorov lákavé najmä v oblasti získania technologických know-how uskutočnenie akvizície nemeckého priemyselného giganta KUKA AG bola jednou z najväčších. KUKA AG patrí spolu so švajčiarskou spoločnosťou ABB a japonskými spoločnosťami Fanuc a Yaskawa k jednému zo štyroch spoločností, ktoré dominujú globálnemu trhu v oblasti priemyselných robotov. Spoločnosť so 120-ročnou históriou je popredným špecialistom v oblasti automatizácie, ktorá ponúka kompletný balík služieb, od robotov až po softwarový systém, umožňuje spoluprácu 3 divízií, ktorými sú:

⁹¹ GARCÍA-HERRERO, Alicia, KWOK, K.C., XIANGDONG, Liu et al. *EU-China Economic Relations to 2025 Building a Common Future*. 2017-09. In: The Royal Institute of International Affairs. [online] [cit. 23.03.2018] Dostupné na internete: < <https://www.chathamhouse.org/publication/eu-china-economic-relations-2025-building-common-future> >

⁹² *European Commission*. [online] [cit. 23.03.2018] Dostupné na internete: < http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/index_en.htm >

- Robotická divízia- táto divízia sa zaoberá vývojom, výrobou a distribúciou hlavnej činnosti automatizácie: robotom
- Systémová divízia- hlavná kompetencia tejto divízie spočíva v prispôsobených riešeniach pre automatizáciu výrobných procesov.
- Swisslog- Swisslog bola pôvodne švajčiarskou spoločnosťou, ktorú KUKA AG získala v roku 2014. Táto spoločnosť je rozdelená na dve divízie, zatiaľ čo jedna poskytuje automatizované riešenia pre nemocnice, druhá pomáha veľkoskladom a distribučným centráм dosiahnuť maximálny výkon pri minimálnych nákladoch.⁹³

Nakoľko kľúčovým odvetvím pre spoločnosť KUKA AG je automobilový priemysel, príjmy v tejto oblasti predstavujú približne 50% celkových príjmov spoločnosti, pričom hlavnými zákazníkmi v tomto odvetví sú prevažne nemecké prémiové automobilové značky ako Audi, BMW, Mercedes Benz. Zároveň spoločnosť KUKA pôsobí aj v nasledovných odvetviach:

- Vzdušný a kozmický priestor: v tomto odvetví je KUKA všestranným dodávateľom pre letecký sektor rovnako v tomto sektore pôsobí jej dcérska spoločnosť v USA, ktorá je dodávateľom komponentov pre Boeing USA.
- Elektronika: jedným z najdôležitejších trhov budúcnosti je 3C trh. Aktuálne sa výrobky pre tento trh vyrábajú prevažne v Ázii, kde je úroveň automatizácie stále na nízkej úrovni.
- Spotrebný tovar: roboty, ktoré sú vyrobené pre toto odvetvie sa používajú na účinné spracovanie v oblasti zberu, balenia, stohovania, označovania a paletizácie pri výrobe.
- Kovovýroba: zariadenia v tomto odvetví, sú roboty zamerané na oblúkové zváranie ako aj laserové zváranie.
- Energia: divízia KUKA Industries ponúka riešenie pre rôzne prípady pri výrobe fotovoltaických modulov od muriva, manipulácie s bunkami a krížového spájania s rámovaním a balením modulov.

⁹³ REN, D. *German robot maker Kuka eyes 1b sales in China by tapping parent's Midea Group's Network*. In: South China Morning Post. [online] [cit. 12.04.2018] Dostupné na internete: <<http://www.scmp.com/business/companies/article/2136197/german-robot-maker-kuka-eyes-eu1b-sales-china-tapping-parents>>

- Zdravotná starostlivosť: riešenie automatizácie poskytuje lepšiu efektivitu v nemocniciach, zlepšuje pracovné postupy a znižuje pracovné zaťaženie ošetrovateľského personálu, čo umožňuje viac sa sústrediť na pacientov.
- Elektronický obchod: súčasná expanzia elektronického obchodu vytvorila obrovský trh s podávačmi stojanov, so skladmi s vysokou zástavbou a skladovacích systémov.⁹⁴

Akvízia tohto nemeckého giganta sa uskutočnila 6. Januára 2017, pričom akvizícií predchádzalo schválenie od Výboru pre zahraničné investície v Spojených štátoch amerických (CFIUS) a riaditeľstva obchodných kontrol v oblasti obrany (DDTC) ktoré získala spoločnosť Midea 30. Decembra 2016.

Spoločnosť touto kúpou nadobudla 81,04 % akcií, pričom hodnota akcie bola na úrovni 115 eur za akciu. Vzhľadom na to, že spoločnosť už vlastnila 13,51% akcií aktuálne jej podiel tvorí 94,55% akcií. Nakoľko táto akvizícia najskôr predchádzala politickým odporom v Nemecku vrátane Výboru pre zahraničné investície v USA, napokon sa spoločnosti Midea podarilo uspieť najmä ponúkanou finančnou sumou, ako aj záväzkom, že bude chrániť nezávislosť nemeckej spoločnosti taktiež prísľubom, že nezníži pracovné miesta do roku 2023, ako aj rozšíri transformáciu robotov do iných odvetví a urýchlí expanziu na čínsky trh.

V prípade Midea Group je akvizícia KUKA AG najmä strategickou investíciou, ktorá si uvedomuje obrovský potenciál robotického priemyslu v Číne. Rovnako čínska vláda podporuje túto expanziu a poskytuje finančné dotácie, daňové úľavy a iné zvýhodnenia. Nakoľko výkonný riaditeľ spoločnosti Till Reuter uviedol, že rast robotov vo všetkých odvetviach sa zvýši o viac ako 10% pričom v automobilovom priemysle je predpokladané zvýšenie iba 3-5%. To predstavuje dopyt po robotoch, ktoré budú môcť manipulovať a vykonávať jemnejšie montážne úlohy, ktoré sa stanú novou prioritou. Vzhľadom na skutočnosť, že Čína je najväčší a najrýchlejšie rastúci trh v oblasti automatizácie, predaj robotov v Číne predstavuje približne 1/3 celosvetového dopytu, ktorý predstavoval nárast o 27% v porovnaní s rokom 2016 s 12% nárastom v Európe a 8% nárastom v Amerike ako uvádza Medzinárodná robotická federácia.⁹⁵

⁹⁴ DBS GROUP RESEARCH. *Acquisition of Kuka AG*. In: DBS Bank. 2017 [online] [cit. 10.04.2018] Dostupné na internete: < https://www.dbs.com.sg/private-banking/aics/templatedata/article/recentdevelopment/data/en/DBSV/012017/000333_CH_01232017.xml >

⁹⁵ WIRTSCHAFTS WOCHEN STAFF. *Robot maker Kuka feels the squeeze*. IN: Handelsblatt. [online] [cit. 23.04.2018] Dostupné na internete: < <https://global.handelsblatt.com/companies/robot-maker-kuka-feels-the-squeeze-861702> >

Čína je považovaná za kľúčový trh v oblasti automatizácie, vďaka trom štrukturálnym dôvodom:

- rastúcej mzde práce vo výrobnom sektore,
- nízka automatizácia vo väčšine čínskych továrňach,
- starnúca populácia.

Ako vyplýva z uvedených informácií spoločnosť KUKA AG má silnú pozíciu na európskom trhu, avšak v súčasnosti sa zameriava na expanziu do Ázie. Ako uviedol generálny riaditeľ spoločnosti KUKA AG, spoločnosť sa chce stať číslom 1 v Číne, pričom ich podiel na trhu s robotmi predstavoval 14% v roku 2016. Predpokladané príjmy do roku 2020 majú presiahnuť hranicu 1 miliardy eur.

V Číne sa stretáva so silnou konkurenciou, ktorá predáva svoje roboty približne za 1/3 cenu v porovnaní so zahraničnými značkami.

Nakoľko samotná spoločnosť Midea patrí medzi hlavných zákazníkov spoločnosti KUKA AG, spoločnosť sa snaží využiť predajné siete a firemné prepojenia spoločnosti Midea a tým diverzifikovať svoje výrobné činnosti a sústrediť sa na výrobu robotov konečným spotrebiteľom.⁹⁶

Avšak táto masívna akvizícia v robotickom sektore vyvolala značné obavy v Európe, pričom nemecký minister hospodárstva Sigmar Gabriel a európsky komisár pre digitálnu ekonomiku Gunther Oettinger začali otvorene vyzývať na nové opatrenia, ktoré by dali Európskej únii a jej členským štátom viac právomocí pri regulácii akvizícií, ktoré nie sú európskymi spoločnosťami a najmä tým ktorí majú väzbu na zahraničné vlády.

Výsledkom týchto zvýšených regulácií bolo zrušenie fúzie nemeckej spoločnosti Aixtron. Ako uviedol Sebastian Heilmann prezident Mercator Institute for China Studies, think tank v Berlíne, v prípade Aixtron „čínske investície v tejto spoločnosti nie sú pravidelné, pričom je vidieť, že vládny programový kapitál pracuje v zákulisí“ nakoľko čínski lídri objasnili svoj zámer využiť štátne finančné prostriedky na získanie technologických kapacít v zahraničí a preniesť ich do Číny, túto stratégiu zdôraznili viaceré akvizície v posledných rokoch.⁹⁷

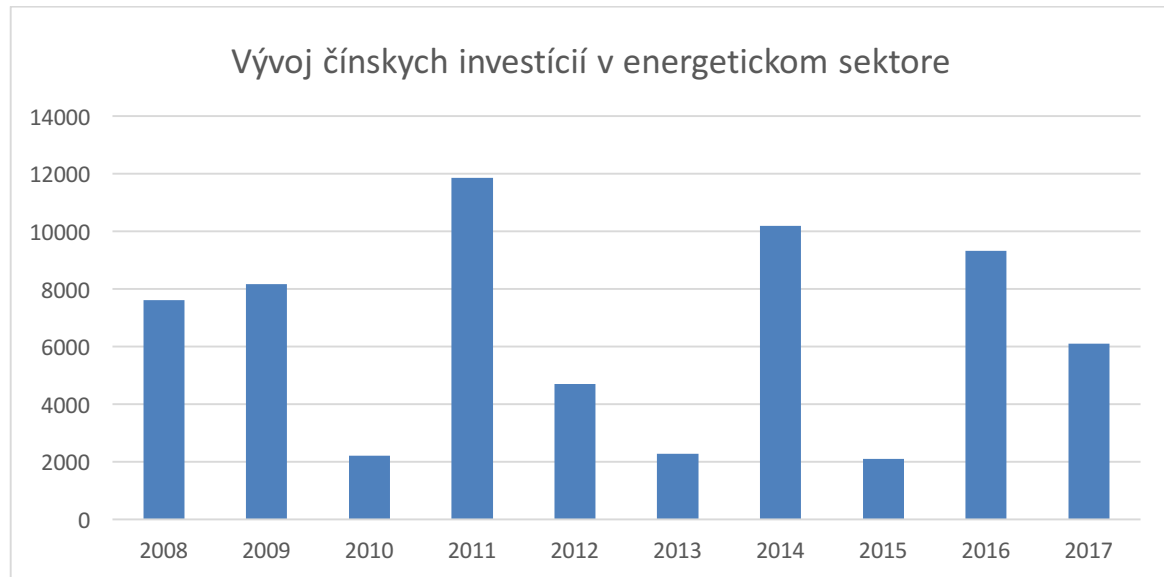
⁹⁶ *Kuka Plans for Robot Domination in China and Your Garage*. In: Bloomberg Technology. [online] [cit. 12.04.2018] Dostupné na internete: < <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-25/kuka-s-ceo-plans-for-robot-domination-in-china-and-your-garage>>

⁹⁷ MOZUR, P. *Rush of Chinese Investment in Europe's High-tech firms is raising eyebrows*. In: New York Times. [online] [cit. 12.04.2018] Dostupné na internete: < https://www.nytimes.com/2016/09/17/business/dealbook/china-germany-takeover-merger-technology.html?_r=0>

3.6 Rast čínskych spoločností v energetickom sektore

Vzhľadom na aktuálnu situáciu a atraktivnosť energetického sektora sme v tejto podkapitole bližšie zamerali na historický vývoj čínskych investícií v tomto sektore. Pričom vo všeobecnosti môžeme energetický sektor označiť, ako jeden z prvých odvetví, do ktorého začal prúdiť čínsky finančný kapitál. Čínske investície v tomto sektore prekročili hranicu 17 miliárd USD v sledovanom období od roku 2000-2014. Najväčšími prijímateľmi boli krajiny ako Portugalsko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo a Taliansko. Tieto investície prúdili do európskeho energetického sektora v podobe akvizícií globálnych ropných a plynárenských spoločností so sídlom v Európe. Akvizície v tomto sektore podnietila aj hospodárska kríza, ktorá donútila členské štáty európskej únie k privatizácii štátnych podnikov. Následkom týchto rozsiahlych akvizícií, ktoré sa uskutočnili v posledných rokoch Čína nadobudla status významného hráča v európskych energetických sieťach.⁹⁸ Vývoj čínskych investícií, ktoré prúdili do európskeho energetického sektora uvádzame na dolu priloženom grafe za sledované obdobie 2008- 2017.

Graf č. 14: Vývoj investícií do energetického sektora v období od 2008-2017

Zdroj: spracované na základe informácií dostupných na American Enterprise Institute. Dostupných na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>>

⁹⁸ RHODIUM GROUP. *Reaching New Heights, An update on Chinese investment into Europe*. In: BAKER & McKENZIE.[online] [cit. 23.03.2018] Dostupné na internete: <www.bakermckenzie.com>

Ako sme už spomínali vyššie, rozmach investícií v energetickom sektore nastal po finančnej a hospodárskej kríze, kedy čínske spoločnosti investovali do privatizovanej infraštruktúry v Grécku, Portugalsku a Francúzsku. Boli to prevažne Čínska národná jadrová spoločnosť (CNNC), skupina CGN (General Nuclear Power Group), Sinopec, CIC ktoré investovali svoje finančné prostriedky do technologických investícií a do fosílnych palív, obnoviteľnej energie a úžitkových aktív.⁹⁹ V roku 2011 čínska spoločnosť Three Gorges Corporation získala 21,35% podiel v portugalskom dodávateľovi elektrickej energie Energias de Portugal (EDP), ktorý je jedným z najväčších dodávateľov elektrickej energie v Spojenom kráľovstve, Španielsku, Taliansku a Francúzsku. Neskôr v roku 2012 získala čínska štátna spoločnosť State Grid Corporation of China (SGCC) 25% podiel v portugalskej energetickej spoločnosti REN. O dva roky neskôr v roku 2014 SGCC kúpila 35% podiel v talianskom CDP Reti, ktorý vlastní približne 30% talianskych energetických spoločností SNAM, (ktorá sa zaoberá infraštruktúrou pre zemný plyn) a TERN, (ktorá je prevádzkovateľom dopravnej sústavy). Taktiež v roku 2014 získala čínska štátna banka podiel v spoločnostiach TERN, ako aj v talianskom dodávateľovi energií Enel, a talianskej národnej spoločnosti ENI pre ropu a plyn. V tom istom roku spoločnosť Shanghai Electric, kúpila 40% podiel v talianskej energetickej spoločnosti Ansaldo Energia.

V roku 2015 vláda Spojeného kráľovstva vyhlásila verejno-súkromné partnerstvo medzi Veľkou Britániou, Čínou a francúzskou štátnou spoločnosťou EDF, ktorej výsledkom bude postavenie jadrovej elektrárne Hinkley Point vo Veľkej Británii.¹⁰⁰

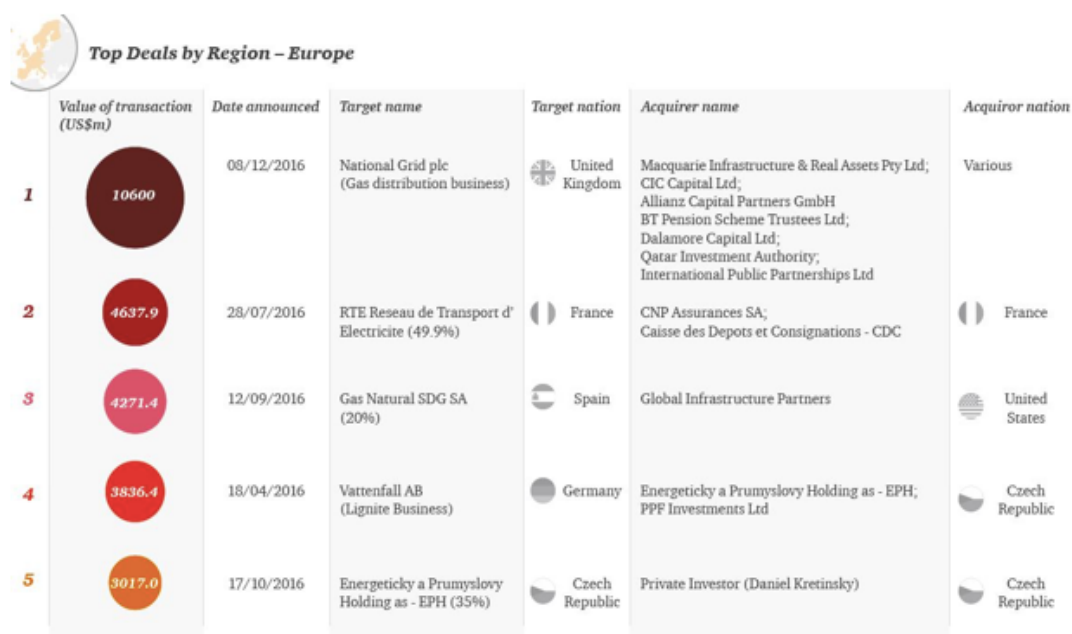
Napriek tomu, že objem obchodov mal celosvetovo, ako aj v Európe klesajúcu tendenciu. Nárast obchodu v energetickom sektore zaznamenávame v roku 2016, kde sa zvýšil objem z 39 miliárd USD na 51 miliárd USD. Tento nárast bol spôsobený množstvom významných obchodov, medzi najvýznamnejšie zaraďujeme kúpu 61% podielu britského distribučného plynového ramena, ako aj kúpu 49,9% akcií francúzskej elektrickej prenosovej spoločnosti RTE, ktorá bola v hodnote 4,6 miliárd USD. Taktiež zaznamenávame akvizíciu 35% podielu českého energetického a priemyslového holdingu a.s. (EPH), ktorá bola v hodnote 3 miliárd USD.¹⁰¹ Pre lepšie znázornenie dohôd, ktoré sú v oblasti energetického sektora uskutočnili v nedávnom období, prikkladáme obrázok č.9.

⁹⁹ GIPPNER, Olivia. *China as an Investment Power in Europe*. 2016- 12. In: CEPOB. [online] [cit. 23.03.2018] Dostupé na internete <www.coleurope.eu/cepob>

¹⁰⁰ VILA S.,PETERS, M.*The Privatising Industry in Europe*.2016- 02 [online] In: www.TNI.org

¹⁰¹ *Power& REnewables Deals 2017 Europe*. 2017. In: pwc. [online] [cit. 27.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/publications/power-and-renewables-deals/power-deals-europe.html#explorer-eu>>

Obrázok č.8: Nedávne dohody v energetickom sektore

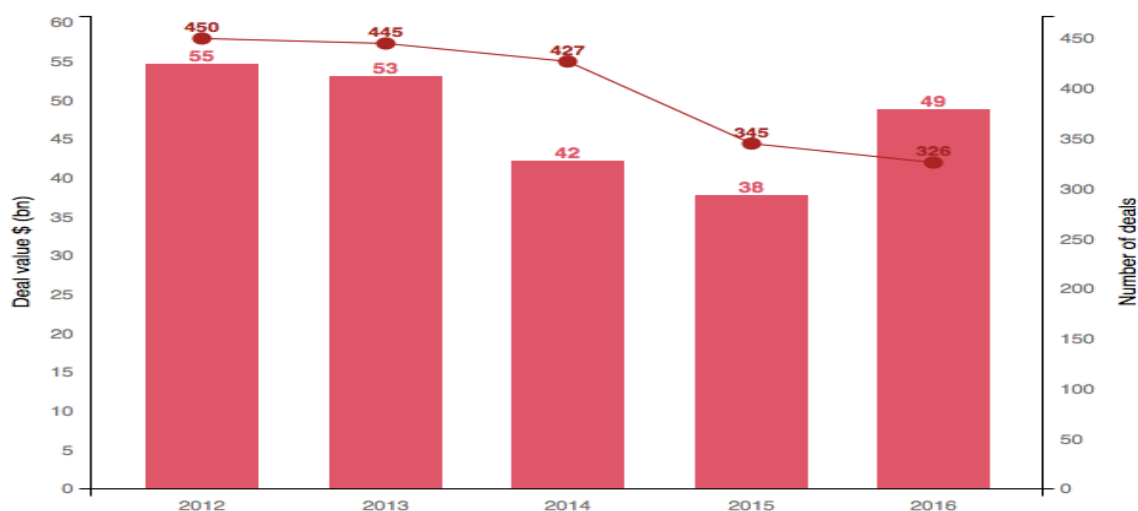
Zdroj: pwc. Dostupné na internete: < <https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/publications/power-and-renewables-deals/power-deals-europe.html#explorer-eu>>

Vzhľadom na túto zložitú situáciu v energetickom sektore ako aj súčasnú politickú situáciu, ktorá bola pre „vyjednávačov obchodov“ obzvlášť náročná z dôvodu volieb vo Francúzsku, Nemecku rovnako ako aj nejasná situácia ohľadom Brexitu predstavujú potenciálne riziká pre tieto obchody. Toto politické pozadie má zmiešaný účinok na dohody v oblasti dodávok energií a obnoviteľných zdrojov. Môžeme povedať, že pozitívnym faktorom je, že investori nepredpokladajú neočakávané zvýšenie regulácií v oblasti energetiky, ktoré by odradilo investujúce spoločnosti zmeniť postoj v stanovenej dohode. Ak by neočakávaná zmena vyskytla externí investori sú zvyknutí na tzv. vyrovnávací akt, ktorý berie do úvahy národné, ako aj celoeurópske energetické záujmy.

Avšak vzhľadom na nízky ekonomický rast je dopyt po akvizíciách ešte rozsiahlejší v rámci krajín Európy. Na priloženom obrázku č. môžeme vidieť ako sa menil počet akvizícií v energetickom sektore v období od roku 2012- 2016. V roku 2016 bolo uzavretých 326 dohôd, ktoré predstavovali hodnotu 49 miliárd USD.¹⁰²

¹⁰² McCROSSON, Andrew. *Europe overview: Mixed outlook for European M&A*. 2017In. pwc. [online] [cit. 28.03.2018] Dostupné na internete: <<https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/publications/power-and-renewables-deals/power-deals-europe.html#explorer-eu>>

Obrázok č.9: Prehľad akvizícií v energetickom sektore

Zdroj: Dostupné na internete: <<https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/publications/power-and-renewables-deals/power-deals-europe.html#explorer-eu>>

Vďaka obrázku č.9 môžeme spozorovať ako sa menil vývoj uskutočnených dohôd v rámci energetického sektora. Najväčší počet uskutočnených dohôd zaznamenávame v roku 2012, pričom týchto 450 dohôd predstavovalo hodnotu 55 miliárd USD, avšak od tohto roku zaznamenávame klesajúcu tendenciu. Pričom vďaka zvýšeným reguláciám v energetickom sektore nepredpokladáme, že sa táto hodnota zvýši.

3.6.1 Obavy z masívnych investícií v Európskej únii

V posledných rokoch Čínske investície v Európskej únii vzrástli čo viedlo k veľkým očakávaniám, rovnako však aj k rastúcim obavám. Keďže Čína naďalej rastie, rozvíja sa, integruje sa do globálnej ekonomiky jej zahraničné investície čoraz viac odzrkadľujú rastúcu sofistikovanosť čínskej ekonomiky, ako aj jej širšie obchodné a politické ciele. Daná skutočnosť posilňuje postavenie Číny, ako jedného z najdôležitejších investorov na celom svete a mení jej politickú a ekonomickú pozíciu.

Môžeme konštatovať, že masívny nárast investícií v posledných rokoch bol spôsobený stimulmi, ktoré viedli do korporácií s cieľom ich diverzifikácie. Čím by sa predišlo spomaleniu domácej ekonomiky, finančnému stresu, ako aj tlaku na devalváciu meny.

Rýchli nárast celosvetovej investičnej aktivity čínskych spoločností spôsobil sprísnenie administratívnych kontrol, čím sa zabránilo investíciám do nežiadúcich odvetví, a eliminácii nežiadúcich transakcií. Dané kontroly sú odpoveďou na rastúce kapitálové výnosy v rámci

platobnej bilancie Číny, ktoré vypúšťajú čínske devízové rezervy a zvyšujú tlak na devalváciu meny.

Ako sme už vyššie spomínali, európske krajiny sa stali rozsiahlym prijímateľom čínskych investícií. Európa ako celok má širokú škálu aktív, ktoré sú veľkým lákadlom pre čínske investície. Tento fakt bol impulzom pre mnohé európske krajiny, ktoré podporovali vzájomnú investičnú kooperáciu, ako aj implementáciu nových bilaterálnych programov.

Vzhľadom na dané výhody európskych krajín, rastúci záujem čínskych spoločností vo vyspelých odvetviach výroby a služieb je viac ako opodstatnený. Vo všeobecnosti je známe, že Čína sa snaží maximalizovať svoju efektívnosť pomocou stratégie, ktorá sa sústreďuje najmä na inovácie vo výrobných odvetviach, čím chce získať prístup k:

- technológiám, ktoré sú koncentrované najmä na získanie know-how v sofistikovaných odvetviach,
- prístup na európsky trh, čím získa odbytový trh pre čínske tovary a služby,
- prístup na trhy tretích štátov, prostredníctvom európskych podnikateľských sietí,
- značkám, čo môže viesť k zlepšeniu predajnosti,
- stabilnému právnemu, regulačnému a politickému prostrediu,
- politickému a diplomatickému vplyvu v regióne.¹⁰³

Na základne zvyšujúceho sa tlaku na modernizáciu a zvyšujúcu sa globálnu konkurencieschopnosť, čínska vláda predstavila víziu modernizácie čínskeho výrobného sektora pomocou stratégie Made in China 2025. Made in China 2025 je zameraná najmä na zvýšenie konkurencieschopnosti svojich podnikov na domácom trhu a ich globálnu expanziu, pomocou inteligentnej výroby, podpory a šírenia sofistikovanejšej výrobnéj technológie, ktoré sú hlavným prvkom tejto stratégie. Táto stratégia bola do značnej miery inšpirovaná nemeckou koncepciou „Industry 4.0“. Ako môžeme konštatovať už z vyššie uvedených informácií Čína sa výrazne posunula od výrobnéj dielne k vývojovému centru.¹⁰⁴ Čínske investície sú výhodné pre obe zúčastnené strany, avšak rastúca miera investícií do „strategických odvetví“ podnietila diskusiu o základných problémoch, ktoré sa týkajú nedostatku reciprocitu zo strany Číny, ako aj otázkach ohľadom spravodlivej súťaže a v neposlednom rade z rastúceho politického a diplomatického vplyvu Číny v regióne. Tieto obavy nie sú nové, hoci v posledných rokoch sme zaznamenali nedostatok strategického

¹⁰³ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 10-13 .December 2017. [cit. 14.04. 2018] ISBN: 978-2-36567-810-0

¹⁰⁴ Wubbeke, J. a kol. *Made in China 2025, The making of a high-tech superpower and consequences for industrial countries. 2016-12* [online] [cit. 03.03.2018] In: Merics Papers on China. Dostupné na internete: <<https://www.merics.org>>

myslenia zo strany Európskej únie. Keďže v dôsledku európskych záchranných programov krajiny, ktoré neboli dostatočne solventné boli nútené k privatizácií svojich štátnych podnikov. Dôsledkom tohto kroku bola strata majoritného vplyvu a riadiaceho práva v daných podnikoch. Tlak na vykonávanie privatizácií zo strany európskych inštitúcií, ako aj iných členských krajín viedol k tomu, že v posledných rokoch čínske spoločnosti nadobudli značný podiel akcií v európskych „citlivých odvetviach“.

3.6.2 Regulácia čínskych investícií

Odpoveďou na pomerne rozsiahle investície v citlivých odvetviach je v súčasnosti trend protekcionizmu zo strany Európskej únie. Podnetom vzniknutej situácie bolo prehĺbenie kooperácie s Čínou. Mnohé európske krajiny a ich hospodárske centrá v Európe prehľbili spoluprácu s Čínou rovnako aj s čínskymi investormi, pričom začali vnímať túto kooperáciu ako zdroj príležitostí a ekonomického rastu. Z tohto titulu sa cieľom mnohých európskych krajín stala iniciatíva, zameraná na zvýšenie vzájomnej previazanosti a spolupráca. Táto kooperácia nebola zameraná iba na úroveň zahraničného obchodu, ale aj riešenia spoločných problémov, ako je zmena klímy, sociálna nerovnosť, obavy z protekcionizmu, potreba udržania a uľahčenia cezhraničných investícií.

Ďalším motivujúcim faktorom, zo strany európskych krajín bola potreba získať daný čínsky kapitál, ktorý slúži na rozšírenie infraštruktúry prípadne tieto finančné prostriedky sú použité na zníženie miery nezamestnanosti.¹⁰⁵

Pri silnejúcom záujme čínskych investorov o stále sofistikovanejšie a masívnejšie investície do „kľúčových sektorov“ tieto investície vyvolali obavy, ktoré súvisia s:

- nedostatkom recipacity a spravodlivej hospodárskej súťaže,
- národnou konkurencieschopnosťou a vedúceho postavenia v oblasti technológií,
- vnútornej konkurencie v rámci Európy a v oblasti získania čínskych investícií,
- neistotou v oblasti kritickej infraštruktúry súvisiacej s bezpečnostnou a citlivou technológiou,
- ako aj investíciami, ktoré môžu byť zdrojmi politického a geologického vplyvu a rozdelenia v rámci Európy atď.

Je zrejmé, že obavy ktoré sa vo vyššej miere vyskytli po predaji nemeckej robotickej firmy KUKA AG odštartoval pozoruhodnú synchronizáciu v diskusiách o potrebe regulovať

¹⁰⁵ HELLSTROM, Jerker. *China's Acquisitions in Europe*. 2016- 12 In: FOI. Report no: FOI-R-4384—SE. Str.15-30. December 2016.

a zobrazovať zahraničné investície v krajinách OECD ako aj celej EÚ. Výsledkom týchto debát bolo implementovanie nových vnútroštátnych právnych predpisov v niektorých krajinách EÚ.¹⁰⁶

Ako sme už vyššie spomínali, Európa nie je jednotná v danej oblasti, keďže Nemecko, Francúzsko a Taliansko požadovali od Európskej komisie väčšiu právomoc podrobne preskúmať a potenciálne zablokovat' čínske investície, ktoré by prúdili do citlivých sektorov a to už na národnej úrovni.¹⁰⁷ Krajiny ako Grécko, Maďarsko a Portugalsko sa bránia daným reguláciám, pričom vítajú čínske investície.

¹⁰⁶ SEAMAN, J., HUOTARI, M., OTERO-IGLESIAS, M. *Chinese Investment in Europe, A Country-Level Approach*. In: ETNC Report. Str. 10-13 [cit. 15.04.2018] December 2017. ISBN: 978-2-36567-810-0

¹⁰⁷ TSAKALIDOU, Magda. *Has Winter Come for Chinese Investments in the EU?* In: THE DIPLOMAT.[online] Dostupné na internete : <<https://thediplomat.com/2017/10/has-winter-come-for-chinese-investments-in-the-eu/>>

4 Diskusia

Situáciu v oblasti čínskych investícií v rámci európskeho trhu je aktuálne značne ovplyvňovaná stratégiou „Made in China 2025“, kde sa Čína zameriava na zvýšenie jej vlastných inovácií, pričom kladie dôraz na sebestačnosť v rámci krajiny. Z toho dôvodu sú investície v Európe v značnej miere ovplyvnené rokovaniami o investičnej dohode medzi Európou a Čínou, ako aj aktuálnou politickou situáciou vo svete. V súčasnosti je európsky trh preferovanejším najmä kvôli napätej politicko-ekonomickej situácii v USA. Avšak tento rastúci trend čínskych investícií bude pravdepodobne pokračovať vďaka iniciatíve „One belt, one road“ ktorej cieľom je spojiť Áziu s Európou a tým obnoviť trasu hodvábnej cesty. V súčasnosti Čína uskutočnila rozsiahle investície v rámci infraštruktúry a dopravy, pričom ponúka perspektívu investícií v súvisiacich sektoroch.

V práci sme si stanovili tri hypotézy, ktoré sa pokúsime na základe uvedených informácií potvrdiť, prípadne vyvrátiť.

H1: Čínske spoločnosti realizujú neustále väčšie objemy investícií na európskom trhu.

Zatiaľ čo v roku 2010 predstavovali čínske zahraničné investície hodnotu 2 miliardy eur v roku 2016 prekročili hranicu 41 miliárd USD. To predstavuje 17-násobný nárast od roku 2010 po 2016. Rok 2017 bol rekordný vďaka investícií vo výške viac ako 43 miliárd USD do Švajčiarska. Zároveň túto rastúcu tendenciu potvrdzujú čoraz masívnejšie investície na európskom trhu, ktoré uvádzame v tabuľke č. 1, pričom si tento trend môžeme všimnúť vo všetkých uvedených tabuľkách, ktoré uvádzajú 10 objemovo najväčších investícií vo vybraných krajinách. Avšak mierny pokles investícií možno očakávať po roku 2017

H2: Štruktúra čínskych investícií po roku 2010 sa mení, pričom čínske spoločnosti investujú prevažne do komerčných služieb a high-tech odvetví.

Túto hypotézu taktiež potvrdzujeme vzhľadom na diverzifikáciu čínskych investícií, ktoré demonštrujeme v podkapitole 3.4.1 Investície v oblasti high-tech a 3.4.2 Čínske investície vo „Veľkej trojke“. V týchto častiach sa presnejšie zameriavame na šesť najväčších prijímateľov čínskych investícií v oblasti high-tech odvetvia, ktorými sú Nemecko, Spojené kráľovstvo, Fínsko, Holandsko, Švajčiarsko a Francúzsko. Z daných zdrojov je zrejmé, že sa Čína zameriava najmä na získavanie technológií a know-how, a to v oblasti informačno-telekomunikačných technológií, dopravy a infraštruktúry, automobilového sektora. V rámci daných častí demonštrujeme čínske investície pomocou grafov a tabuliek. V jednotlivých

tabuľkách uvádzame objem investície, rok kedy sa daná investícia uskutočnila a zmluvné strany. Pričom grafy v týchto častiach, poukazujú na kumulovaný objem čínskych investícií v jednotlivých krajinách v sledovanom období od 2010- 2017. V rámci komerčných služieb Čína investuje najmä do finančného sektora, pričom najvýraznejšou investíciou v roku 2017 bol nákup akcií HSBC v hodnote viac ako 9,6 miliárd USD.

H3: V Európskej únii je nutná regulácia čínskych investícií v strategických odvetviach.

Danú hypotézu z dostupných informácií nemôžeme jednoznačne potvrdiť ani vyvrátiť, nakoľko samotné krajiny Európskej únie nie sú jednotné v tejto otázke. Krajiny ako Nemecko, Francúzsko a Taliansko podporujú reguláciu cezhraničných investícií na národnej úrovni a chcú obmedziť akvizície, ktoré sú uskutočňované zahraničnými spoločnosťami so zjavným prepojením na zahraničné vlády. Krajiny ako Portugalsko, Grécko a Maďarsko vítajú a podporujú prílev cezhraničných investícií v krajine, pričom sa snažia zatraktívniť svoje krajiny prostredníctvom rôznych bilaterálnych dohôd. Následkom toho vzniká nesúlad investičných politík v rámci samotnej Európskej únie. Podľa nášho názoru je nutná regulácia cezhraničných investícií, čím by sa zjednotila Európska únia v rámci jej investičnej politiky a ukázala jej ďalšie napredovanie.

Zároveň však zavedenie regulačných opatrení voči Číne môže spôsobiť odvetné regulácie v prípade európskych spoločností, ktoré majú záujem o investície v Číne. Rovnako môžu tieto regulácie vyvolať negatívny dopad na rokovania v oblasti Čínsko-európskej investičnej dohody ako aj zhoršenie obchodných vzťahov medzi Čínou a Európou vo všeobecnosti.

II ZÁVER

Čínske firmy nepochybne patria medzi najväčších investorov na svete, pričom podľa World Investment Report 2017 sa radia na druhú priečku hneď za USA. Čínske investície prúdia v podobe štátnych, ako aj súkromných spoločností čo robí z Číny unikátneho hráča na poli priamych zahraničných investícií.

Vďaka veľkému objemu naakumulovaných finančných prostriedkov sme v posledných rokoch mohli zaznamenať čínske investície vo všetkých odvetviach naprieč rôznymi kontinentmi. Postupom času a implementovaním 12. a 13. päťročného plánu, ako aj stratégie „Made in China 2025“ a iniciatívy „One Belt, One Road“, tieto investície začali byť strategicky rozmiestňované do odvetví, ktoré v budúcnosti môžu byť prospešné pre Čínu a môžu podnietiť jej ďalší ekonomický rast. Z tohto titulu začali vo väčšom množstve prúdiť investície práve do Európy a USA.

V rámci európskeho trhu sa tieto investície v poslednom desaťročí sústreďovali najmä do energetického a technologického sektora, dopravy a infraštruktúry, ako aj nehnuteľností. V roku 2016 najväčší objem čínskych investícií plynul do Nemecka, Francúzska a Veľkej Británie, najmä do akvizícií v tzv. „strategických odvetviach“ ktoré boli zamerané predovšetkým na získanie inovačných technológií a know-how. Tieto uskutočnené akvizície boli častokrát vnímané veľmi kontroverzne z pohľadu vlád niektorých európskych štátov a to či už v prípade akvizície robotickej spoločnosti KUKA AG, ako aj investičnej spolupráce v oblasti výstavby elektrárne Hinkley Point C, pričom vyvolali obavy a diskusiu v rámci sprísnenia regulácií na európskom trhu.

Táto diskusia vyústila do nezhôd v rámci Európskej únie, nakoľko európske krajiny nemajú jednotnú stratégiu v oblasti prijímania zahraničných investícií. Niektoré krajiny v tomto kontexte žiadali sprísnenie regulácií investícií na národnej úrovni, iné členské krajiny naopak podporovali dané investície, čo spôsobilo nesúlad názorov v otázke regulácií.

V roku 2017 sme zaznamenali rastúci trend čínskych investícií v sofistikovaných odvetviach, masívne investície v oblasti poľnohospodárstva, logistiky a vo finančnom sektore. Zároveň treba poukázať na doposiaľ najväčšiu čínsku akvizíciu nielen v Európe, ale aj vo svete, a to kúpu 84 % podielu v švajčiarskej spoločnosti Syngenta, ktorá bola v hodnote viac ako 43 miliárd USD. Vzhľadom na uskutočnené investície v posledných rokoch sú obavy zo strany niektorých európskych štátov viac ako opodstatnené, nakoľko môžu v budúcnosti výrazne oslabiť pozíciu Európskej únie pri strategických rokovaniach.

Diplomová práca je venovaná téme dynamike rastu čínskych spoločností na európskom trhu a prispieva do série publikácií venujúcej sa danej problematike. V súlade s vymedzeným hlavným cieľom diplomová práca poskytuje širokú teoretickú základňu venujúcu sa problematike priamych zahraničných investícií so zameraním na čínske investície prúdiace do high-tech sektora. S využitím širokého spektra odborných štúdií a publikácií záverečná práca analyzuje vo viacerých rovinách posun od investícií zameraných najmä na kapitálový zisk, k investíciám zameraných na získanie strategických inovácií a know-how.

Z predstavovaných výsledkov záverečnej práce vyplýva, že nastala zmena v reakcii jednotlivých štátov Európskej únie na rastúce akvizičné aktivity čínskych spoločností v high-tech odvetviach. Pričom budúci rast čínskych investícií na európskom trhu bude záležať nielen od vývoja politickej situácie medzi Čínou a USA, ale rovnako aj od prijatej investičnej dohody medzi Európou a Čínou, ktorá môže danú kooperáciu posilniť, prípadne obmedziť prostredníctvom sprísnených regulácií.

S ohľadom na vyššie spomenuté je možné konštatovať splnenie hlavného cieľa diplomovej práce. Výsledky záverečnej práce môžu poskytnúť zdroj inšpirácie pre ďalšie skúmanie danej problematiky.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje

- [1] BALÁŽ, PETER. et al. 2010. *Medzinárodné podnikanie. Na vlne globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Slovensko, Bratislava: Sprint dva, 2010. Pp. 54-180. ISBN 978-80-89393-18-3
- [2] MOOSA, IMAD. 2002. *Foreign Direct Investment, Theory Evidence and Practice.*, New York, USA: Palgrave, 2002. Pp. 3-20. ISBN 978-1-4039-0749-3

Odborné články a štúdie

- [3] ART RIDGEWAY. 2004. *Definition of foreign direct investment (FDI)*. 2004, [online]. [cit. 2017-10-20] Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/External/NP/sta/bop/pdf/diteg20.pdf>>
- [4] BAKER MCKENZIE. 2016. *Bird's Eye Vies, Comparing Chinese Investment into North America and Europe*. 2016. In: *Baker McKenzie*. [online] [cit. 2018- 03-23] Dostupné na internete: <<https://www.bakermckenzie.com//media/files/insight/publications/2017/03/chinafdi/birdseyeview2016.pdf?la=en>>
- [5] CASABURI, IVANA. 2017. *Chinese investment trends in Europe 2016-17 Report*. 2017. In: *ESADE*. [online] [cit. 2018-03-28] Dostupné na internete: <<http://itemsweb.esade.edu/research/esadegeo/ChineseInvestmentTrendsInEurope.pdf>>
- [6] DUCE, MAITENA. 2003. *Definitions of Foreign Direct Investment (FDI): a methodological note*. 2003. [online] [cit. 2017- 10-15] Dostupné na internete: <<https://www.bis.org/publ/cgfs22bde3.pdf>>
- [7] EVANS, MICHAEL. 2017. *Chinese Investment Tripled in US in 2016, Doubled in Europe*. 2017. In: *Baker McKenzie*. [online] [cit. 2018- 03.15] Dostupné na internete: <<https://www.bakermckenzie.com/en/newsroom/2017/02/chinafdi/>>
- [8] EY'S ATTRACTIVENESS SURVEY. 2017. *Investors vote „remain“ in Europe*. 2017. In: *EY*. [online] [cit. 2018-01-10] Dostupné na internete:

- <[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/\\$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017/$FILE/EY-attractiveness-survey-europe-may-2017.pdf)>
- [9] GUNBY, PHILIP et al. 2017. *Did FDI Really Cause Chinese Economic Growth? A Meta-Analysis*. 2017. In: *ScienceDirect*. [online] [cit.2017-10.13] Dostupné na internete: <<http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2016.10.001>>
- [10] HA, JUNG. GIROUD, AXELE. 2014. *Competence-creating subsidiaries and FDI technology spillovers*. 2014. [online] [cit. 2017-10.16] Dostupné na internete: <<https://www.journals.elsevier.com/international-business-review>>
- [11] HANEMANN, THALIO. ROSEN, DANIEL. 2018. *Chinese FDI in the US in 2017: A Double Policy Punch*. 2018. In: *Rhodium Group*. [online] [cit. 2018-04-04] Dostupné na internete: <<https://rhg.com/research/chinese-fdi-us-2017-double-policy-punch/>>
- [12] HANEMANN.T., HUOTARI, M. 2017. *Record Flows and Growing Imbalances, Chinese Investment in Europe in 2016*. 2017. In: *Merics*. [online] [cit.2018-01-10] Dostupné na internete: <https://www.merics.org/sites/default/files/2017-09/MPOC_3_COFDI_2017.pdf>
- [13] HERRERO, ALICIA, XU, JIANWEI. 2016. *China's Belt and Road Initiative: Can Europe expect Trade Gains*.2016. In: *Bruegel*. [online] [cit. 2018-03.28] Dostupné na internete: <<http://bruegel.org/wp-content/uploads/2016/09/WP-05-2016.pdf>>
ISSN 1337-5598, Pp. 25-58
- [14] KRANESHARES. 2017. *The One Belt One Road Initiative, New Paradigm in Global Investing*. 2017. In: *KraneShares*. [online] [cit. 2018-01.20] Dostupné na internete: <http://kraneshares.com/resources/presentation/2017_12_31_obor_presentation.pdf>
- [15] LIM, SUNG-HOON. 2008. *How investment promotion affects attracting foreign direct investment: Analytical argument and empirical analyses*. 2007. In: *ScienceDirect*. [online] [cit-2017-10.16] Dostupné na internete: <https://www.sciencedirectcom.scdproxy.ustrasbg.fr/science/article/pii/S0969593107001035?_rdoc=1&_fmt=high&_origin=gateway&_docanchor=&md5=b8429449ccfc9c30159a5f9aeaa92ffb>
- [16] MANERO, ELIZABETH. 2017. *Investment in Africa. The New Colonialism?* 2017. In: *Harvard political review*. [online] [cit. 2018-03.16] Dostupné na internete: <<http://harvardpolitics.com/world/chinas-investment-in-africa-the-new-colonialism/>>

- [17] OECD. *Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*. 2008, [online] [cit. 2017-10-10] Dostupné na internete: <<https://www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>>
- [18] *Reaching New Heights, An update on Chinese investment into Europe*. 2014. In: *Baker&McKenzie*. [online] [cit. 2018-03.23] Dostupné na internete: <https://www.bakermckenzie.com//media/files/insight/publications/2016/03/reaching-new-heights/ar_emea_reachingnewheights_mar16.pdf?la=en>
- [19] SEAMAN, JOHN et al. 2017. *Chinese Investment in Europe. A Country-Level Approach*. 2017. In: *ETNC Report*. vol 168. Pp: 30-168. ISBN: 987-2-36567-810-0. [online] [cit.2018-04.01] Dostupné na internete: <https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_reports_2017_final_20dec2017.pdf>
- [20] SZEPAN, MARC. 2017. *China's outbound M&A slowdown: why less could be more for investors and targets*. 2017. In: *Merics*. [online] [cit. 2017-03.02] Dostupné na internete: <<https://www.merics.org/en/blog/chinas-outbound-ma-slowdown-why-less-could-be-more-investors-and-targets>>
- [21] ŠIKULOVÁ, IVANA. 2014. *Priame zahraničné investície v Slovenskej republike a súvislosti ich vplyvu na ekonomiku*. 2014: In: *Ekonomický ústav SAV*. 2014, vol. 64,
- [22] TANG, YINGKAI. ZHANG, KEVIN. 2015. *Absorptive capacity and benefits from FDI: Evidence from Chinese manufactured exports*. 2015. In: *ScienceDirect*. [online] [cit.2017-10.15] Dostupné na internete: <https://www-sciencedirect-com.scd-rproxy.ustrasbg.fr/science/article/pii/S105905601500163X?_rdoc=1&_fmt=high&_origin=gateway&_docanchor=&md5=b8429449ccfc9c30159a5f9aeaa92ffb&ccp=y>
- [23] UNCTAD. 2018. *Handbook of statistics 2017*. 2018. [online] Dostupné na internete: <<http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=1931>>
- [24] WORLD INVESTMENT REPORT. 2017. *Investment and the digital economy*. 2017.: In: *United Nation Publication No E17II.D3*. 2014, vol. 206, Pp: 48-80, ISSN 1337-5598, [online] [cit. 2018-03-28] Dostupné na internete: <http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf>
- [25] WUBBEKE, JOST et al. 2016. *Made in China 2025, The making of high-tech superpower and consequences for industrial countries*. 2016. In: *Merics*. [online] [cit. 2018-03.03] Dostupné na internete: <https://www.merics.org/sites/default/files/2017-09/MPOC_No.2_MadeinChina2025.pdf>

Internetové zdroje

- [26] UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT. *Foreign Direct Investment (FDI)*. [online]. [cit.2017-10-20] Dostupné na internete: <[http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-\(FDI\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-(FDI).aspx)>
- [27] THE WORLD BANK. *What is the difference between Foreign Direct Investment (FDI) net inflows and net outflows?* [online] [cit. 2017-10.05] Dostupné na internete: <<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/114954-what-is-the-difference-between-foreign-direct-inve>>
- [28] YAN, SOPHIA. 2017. „*Made in China*“ *isn't so cheap anymore, and that could spell headache for Beijing*. [online]. [cit.2017-01-11] Dostupné na internete: <<https://www.cnbc.com/2017/02/27/chinese-wages-rise-made-in-china-isnt-so-cheap-anymore.html>>
- [29] ZUO, MANDY. 2016. *China's middle class to rise to more than third of population by 2030, research firm says*. 2017. [online] [cit. 2018-01.10] Dostupné na internete: <<http://www.scmp.com/news/china/money-wealth/article/2042441/chinas-middle-class-rise-more-third-population-2030-research>>
- [30] BABONES, SALVADORE. 2018. *China's Middle Class Is Pulling Up the Ladder Behind Itself*. 2018. [online] [cit. 2018-01.10] Dostupné na internete: <<http://foreignpolicy.com/2018/02/01/chinas-middle-class-is-pulling-up-the-ladder-behind-itself/>>
- [31] ARIS, STEPHEN. 2016. *One Belt, One Road: China's Vision of Conectivity*. 2016. [online] [cit. 2018-01.10] Dostupné na internete: <<http://fortune.com/2017/08/15/china-one-belt-one-road-obor-investments/>>
- [32] J.P.2017. *What is China's belt and road initiative*. 2016. [online] [cit.2017-10-30] Dostupné na internete: <<https://www.economist.com/blogs/economist-explains/2017/05/economist-explains-11>>
- [33] REUTERS. 2017. *China's Investments in Countries Along Its "Belt and Road" Project are Soaring*. 2017. [online] [cit. 2018-01.10] Dostupné na internete: <<http://fortune.com/2017/08/15/china-one-belt-one-road-obor-investments/>>
- [34] *One Belt, One Road and many questions*. 2017. [online] [cit. 2017-10.30] Dostupné na internete: <<https://www.ft.com/content/d5c54b8e-37d3-11e7-ac89-b01cc67cfec>>

- [35] PARAMESWARAN, PRASHANTH. 2017. *The Real Trouble With China's Belt and Road*. 2017. [online] [cit. 2017-03.10] Dostupné na internete: <<https://thediplomat.com/2017/05/the-real-trouble-with-chinas-belt-and-road/>>
- [36] XINHUA. 2017. *China Focus: Worl leaders, experts, laud Belt and Road progress*. 2017. [online] [cit. 2017-03.10] Dostupné na internete: <http://english.mofcom.gov.cn/article/zt_ydyl_english/subjecta/201705/20170502575080.shtml>
- [37] MOFCOM. 2017. *Regular Press Conference of the Ministry of Commerce (October 26,2017)*. 2017. [online] [cit.2017-11.08] Dostupné na internete: <<http://english.mofcom.gov.cn/article/newsrelease/press/201711/20171102667881.shtml>>
- [38] MACKENZIE, TOM. 2017. *China Codifies Crackdown on „Irrational“ Outbound Investment (August 18,2017)*. 2017. [online] [cit. 2017-12-02] Dostupné na internete: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-18/china-further-limits-overseas-investment-in-push-to-reduce-risk>>
- [39] *China Global Investment Tracker*. In: *American Enterprise Institute*. 2018. [online] [cit. 2018-03] Dostupné na internete: < <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/%3E>>
- [40] JENNINGS, RALPH. 2017. *How China Is Playing Southeast Asia To Keep Quiet Over A Big Sovereignty Dispute*. 2017. In: *Forbes*. [online] [cit. 2018-03.15] Dostupné na internete: <<https://www.forbes.com/forbes/welcome/?toURL=https://www.forbes.com/sites/ralphjennings/2017/07/03/how-china-is-paying-southeast-asia-to-shut-up-about-a-big-sovereignty-dispute/&refURL=&referrer=#2da3e3bd73ec>>
- [41] CHEOK, MELISSA. 2017. *China Is Increasing Its Share of Southeast Asia's Infrastructure Pie*. 2017. [online] [cit. 2018-03.17] Dostupné na internete: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-17/china-s-growing-its-share-of-southeast-asia-s-infrastructure-pie>>
- [42] MAVERICK, J.B. 2015. *The 3 Reasons Why Chinese Invest in Africa*. 2015. [online] Dostupné na internete: <<https://www.investopedia.com/articles/active-trading/081315/3-reasons-why-chinese-invest-africa.asp>>
- [43] JADESIMI, AMY. 2017. *How China's \$60 Bilion For Africa Will Drive Global Prosperity*. 2017. In: *Forbes*. [online] [cit.2018-03-18] Dostupné na internete: <

- <https://www.forbes.com/sites/amyjadesimi/2017/03/14/how-chinas-60-billion-for-africa-will-drive-global-prosperity/#5e7af6e38a37>>
- [44] CORRE, PHILLIPE. 2016. *Chinese investors can't get enough of Europe*. [online] [cit.2018-03-24] Dostupné na internete: < <http://www.iris-france.org/76080-chinese-investors-cant-get-enough-of-europe/>>
- [45] XINHUA. 2017. *Govt to accelerate SOE reforms, and restructuring*. [online] [cit.2018-03-28] Dostupné na internete: < http://www.chinadaily.com.cn/kindle/2017-10/31/content_33935584.htm>
- [46] CBNEDITOR. 2017. *Mixed-ownership Reforms of 19 State-owned Enterprises Expected to Draw 300bn Yuan*. [online] [cit. 2018-03-28] Dostupné na internete: < <http://www.chinabankingnews.com/2017/12/04/mixed-ownership-reforms-19-state-owned-enterprises-expected-draw-300bn-yuan/>>
- [47] XIN, ZHENG. 2017. *Third round of mixed ownership reform set to include more local SOEs*. [online] [cit. 2018-03-28] Dostupné na internete: < http://www.chinadaily.com.cn/business/2017-11/16/content_34590881.htm>
- [48] KWAN, CHI-HUNG. 2017. *Advancement in Mixed-ownership Reform of State-owned Enterprises: Focusing on the case of China Unicom*. [online] [cit. 2018-03.29] Dostupné na internete: < <https://www.rieti.go.jp/en/china/17102001.html>>
- [49] DONGMIAO, ZHANG. 2017. *China becomes world's second-largest source of outward FDI: report*. [online] [cit. 2018-03.15] Dostupné na internete: < http://www.xinhuanet.com/english/2017-06/08/c_136350164.htm>
- [50] LUEDTKE, KURT. 2017. *Chinese Outbound Investment in US Real Estate*. [online] [cit. 2018-03.15] Dostupné na internete: < <https://www.globalrealestateexperts.com/2017/11/chinese-outbound-investment-in-us-real-estate/>>
- [51] BRADSHER, KEITH. 2017. *After \$225 Bilion in Deals Last Year China Reins In Overseas Investment*. [online] [cit. 2018-03-17] Dostupné na internete: < <https://www.nytimes.com/2017/03/12/business/dealbook/china-deals-capital-controls-hollywood.html>>
- [52] WANG, YUE. 2016. „Clash of Clans“ Maker Supercell a Wise Investment For Tencent's Global Gaming Ambitions. [online] [cit. 2018-03.20] Dostupné na internete: < <https://www.forbes.com/sites/ywang/2016/06/22/with-supercell-purchase-tencent-makes-global-expansion-a-priority/#1008b4544610>>

- [53] BAKER MCKENZIE. 2017. *Chinese Investment Hit Almost \$3BN in Ireland in 2016*. [online] [cit. 2018-03.17] Dostupné na internete: <
<https://www.bakermckenzie.com/en/newsroom/2017/02/chinese-investment-in-ireland/>>
- [54] SMITH, HELENA. 2017. *Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record*. [online] [cit. 2018-03.09] Dostupné na internete: <
<https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>>
- [55] BARRON, INIGO. 2017. *Chinese investment in Spain quadrupled in 2016*. [online] [cit. 2018. 04.01] Dostupné na internete: <
https://elpais.com/elpais/2017/03/06/inenglish/1488795956_461560.html>
- [56] LAITINEN, KAIJA. 2017. *Statistic about foreign owned companies in Finland*. [online] [cit.2018-04.01] Dostupné na internete: <
<https://www.investinfinland.fi/foreign-direct-investment-statistics>>
- [57] HASNAT, OFLUJ. 2017. *Finland China sign trade investment deals*. [online] [cit. 2018-04.01] Dostupné na internete: < <http://dailyfinland.fi/business/344/Finland-China-sign-trade-investment-deals>>
- [58] *Swiss mergers and acquisitions thrived in 2016*. 2017. [online] [cit. 2018-04.01] Dostupné na internete: < https://www.swissinfo.ch/eng/business/chinese-investments_swiss-mergers-and-acquisitions-thrived-in-2016/42860680>
- [59] ALLEN, MATTHEW. 2017. *Why more Chinese companies will come to Switzerland*. [online] [cit. 2018-04-01] Dostupné na internete: <
https://www.swissinfo.ch/eng/business/dragon-magnet_why-more-chinese-companies-will-come-to-switzerland/42880362>
- [60] BARRERO, ELZIO. DENNY, THOMAS. 2017. *ChemChina led group buys Germany's KraussMaffei for \$1billion in record deal*. [online] [cit. 2018-04.01] Dostupné na internete: < <https://www.reuters.com/article/us-china-kraussmaffei-m-a/chemchina-led-group-buys-germanys-kraussmaffei-for-1-billion-in-record-deal-idUSKCN0UP0YX20160111>>
- [61] KYNGE, JAMES. 2016. *Strong growth for top Chinese investments in UK*. [online] [cit. 2018-04-05] Dostupné na internete: < <https://www.ft.com/content/262d1258-0725-11e7-97d1-5e720a26771b>>

- [62] XIAOXUN, LEI. LIU CECILY. 2017. *Hinkley project powers ahead*. [online] [cit.2018-04.05] Dostupné na internete: < http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2017-09/01/content_31424317.htm>
- [63] WATT, HOLLY. 2017. *The long read Hinkley Point: the „dreadful deal“ behind the world’s most expensive power plant*. [online] [cit. 2018-04.04] Dostupné na internete: < <https://www.theguardian.com/news/2017/dec/21/hinkley-point-c-dreadful-deal-behind-worlds-most-expensive-power-plant>>
- [64] BBC NEWS. *Reality Check How does UK trade compare globally?* [online] [cit.2018-04-04] Dostupné na internete: < <http://www.bbc.com/news/uk-42821084>>
- [65] MOSS, SEBASTIAN. 2018. *Chinese investors gain control of Global Switch*. [online] [cit. 2018-04-05] Dostupné na internete: < <http://www.datacenterdynamics.com/content-tracks/colo-cloud/chinese-investors-gain-control-of-global-switch/99552.fullarticle>>
- [66] GARCIA-HERRERO, ALICIA et al. 2017. *EU- China Economic Relations to 2025 Building a Common Future*. [online] [cit. 2018-03.23.] Dostupné na internete: < <https://www.chathamhouse.org/publication/eu-china-economic-relations-2025-building-common-future>>
- [67] REN, D. 2018. *German robot maker Kuka eyes 1b sales in China by tapping parent’s Midea Group’s Network*. [online] [cit.2018-04-12] Dostupné na internete: < <http://www.scmp.com/business/companies/article/2136197/german-robot-maker-kuka-eyes-eu1b-sales-china-tapping-parents>>
- [68] DBS GROUP RESEARCH. 2017. *Acquisition of Kuka AG*. [online] [cit. 2018-03-23] Dostupné na internete: < https://www.dbs.com.sg/private-banking/aics/templatedata/article/recentdevelopment/data/en/DBSV/012017/000333_CH_01232017.xml>
- [69] WIRTSCHAFTS WOCHEN STAFF. 2017. *Robot maker Kuka feels the squeeze*. [online] [cit. 2018-04.11] Dostupné na internete: < <https://global.handelsblatt.com/companies/robot-maker-kuka-feels-the-squeeze-861702>>
- [70] BLOOMBERG NEWS. 2017. *Kuka Plans for Robot Domination in China and Your Garage*. [online] [cit. 2018-04.11] Dostupné na internete: < <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-25/kuka-s-ceo-plans-for-robot-domination-in-china-and-your-garage>>

- [71] MOZUR, PAUL. EWING, JACK. 2016. *Rush of Chinese Investment in Europe's High-tech firms is raising eyebrows*. [online] [cit.2018-04-11] Dostupné na internete: < https://www.nytimes.com/2016/09/17/business/dealbook/china-germany-takeover-merger-technology.html?_r=0>
- [72] MCCROSSON, ANDREW. 2017. *Europe overview, Mixed outlook for European M&A*. [online] [cit. 2018-04-11] Dostupné na internete: < <https://www.pwc.com/gx/en/industries/energy-utilities-resources/publications/power-and-renewables-deals/power-deals-europe.html#explorer-eu>>
- [73] HUANG, YUKON. 2017. *Why China invests more in Europe than in US*. [online] Dostupné na internete: <<https://www.ft.com/content/a7641d16-6c66-11e7-b9c7-17af74860>>
- [74] KYNGE, JAMES. 2017. *Strong growth for top Chinese investments in UK*. [online] Dostupné na internete: <<https://www.ft.com/content/262d1258-11e7-97d1-5E720a26771b>>
- [75] XINHUA. 2017. *China's ODI up 44,1pct in 2016*. 2017. [online] [cit- 2017.01.11] Dostupné na internete: <http://www.xinhuanet.com/english/2017-01/16/c_135987246.htm>
- [76] *Zákon č. 202/1995 Z.z. §2, j) 1,2,3,4*. 2016 [online]. [cit.2018-01-11] Dostupné na internete: < <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-202>>
- [77] *China Outlook 2016*. In: KPMG. 2018. [online] [cit. 2018-03-15] Dostupné na internete:< kpmg.com/globalchina>
- [78] *European Commission*. [online] [cit. 2018-03-23] Dostupné na internete: < http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/index_en.htm>
- [79] ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Štatistika high-tech*. [online] [cit. 2018-04.01] Dostupné na internete: < <http://archiv.statistics.sk/html/showdoc.dodocid=31377.html>>
- [80] KPMG. 2017. *Clarity on Mergers & Acquisition*. [online] [cit.2018-04-01] Dostupné na internete: < <https://home.kpmg.com/ch/en/home/insights/2018/01/clarity-on-mergers-and-acquisitions.html>>